

Słownik podstawowych terminów dotyczących krajowego systemu kwalifikacji

**A GLOSSARY OF KEY TERMS
RELATED TO THE NATIONAL
QUALIFICATIONS SYSTEM**



*kwalifikacje
po europejsku*

Projekt pt. „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie” realizowany w Instytucie Badań Edukacyjnych.

Słownik stanowi rozwinięcie opracowania pt. „Słownik kluczowych pojęć związanych z krajowym systemem kwalifikacji” (IBE 2011). Nowa wersja uwzględnia terminologię ustaloną w dokumencie „Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji”, przyjętym 15 maja 2013 roku przez Komitet do Spraw Europejskich.

“The development of terms of reference for the implementation of the National Qualifications Framework and the National Qualifications Register for lifelong learning” Project implemented by the Educational Research Institute.

This glossary further develops the work presented in “A Glossary of Key Concepts related to the National Qualifications System” (IBE 2011). This new version includes the terminology established in the referencing report, entitled “Referencing Report. Referencing the Polish Qualifications Framework for Lifelong Learning to the European Qualifications Framework” approved by the Committee for European Affairs on May 15, 2013.

Słownik został opracowany przez zespół w składzie:

dr Stanisław Sławiński (redakcja)
Horacy Dębowski
Henryk Michałowicz
Jolanta Urbanik

przy współpracy:
dr hab. Ewy Chmieleckiej, *prof.* SGH
prof. dra hab. inż. Andrzeja Kraśniewskiego
dra inż. Tomasza Saryusz-Wolskiego

Autorzy wyrażają podziękowanie wszystkim osobom, które przekazały swoje uwagi w trakcie opracowywania słownika.

Redakcja językowa:
Emilia Danowska-Florczyk

Tłumaczenie na język angielski:
Barbara Przybylska
Jolanta Urbanik

Wydawca:
Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa
tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014

ISBN 978-83-61693-30-7

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu: Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie

Egzemplarz bezpłatny
Według stanu na październik 2013 roku.

The glossary was developed by the following team:

Dr. Stanisław Sławiński (editor)
Horacy Dębowski
Henryk Michałowicz
Jolanta Urbanik

with the involvement of:
Prof. Ewa Chmielecka
Prof. Andrzej Kraśniewski
Dr. Tomasz Saryusz-Wolski

The authors would like to thank all those persons who provided comments to the glossary during its development.

Polish language editor:
Emilia Danowska-Florczyk

English translation:
Barbara Przybylska
Jolanta Urbanik

Publisher:
Educational Research Institute
ul. Górczewska 8
01-180 Warszawa
tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych / Educational Research Institute, Warsaw 2014

This publication is co-financed by the European Social Fund of the European Union through "The development of terms of reference for the implementation of the National Qualifications Framework and the National Qualifications Register for lifelong learning" Project

This publication is free-of-charge.
Version of October 2013.

Spis treści

Wprowadzenie	9
<i>Introduction</i>	

Część I OPISY HASEŁ	13
<i>Part I</i> <i>DESCRIPTIONS OF THE TERMS</i>	

1. Edukacja formalna	13
<i>Formal education</i>	
2. Edukacja pozaformalna	16
<i>Non-formal education</i>	
3. Uczenie się nieformalne	19
<i>Informal learning</i>	
4. Krajowy system kwalifikacji (KSK)	22
<i>National qualifications system (NQS)</i>	
5. Zintegrowany system kwalifikacji	24
<i>Integrated qualifications system</i>	
6. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	26
<i>Integrated Qualifications Register (IQR)</i>	
7. Kwalifikacja	28
<i>Qualification</i>	
8. Kwalifikacja zarejestrowana	30
<i>Registered qualification</i>	
9. Kwalifikacja pełna	32
<i>Full qualification</i>	
10. Kwalifikacja częściowa	35
<i>Partial qualification</i>	
11. Kwalifikacja złożona	37
<i>Compound qualification</i>	
12. Kwalifikacja składowa	39
<i>Constituent qualification</i>	

13. Europejska Rama Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK)	41
<i>European Qualifications Framework for lifelong learning (EQF)</i>	
14. Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	44
<i>Polish Qualifications Framework (PQF)</i>	
15. Sektorowa rama kwalifikacji	46
<i>Sectoral qualifications framework</i>	
16. Składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)	48
<i>Level descriptor</i>	
17. Wiedza	50
<i>Knowledge</i>	
18. Umiejętności	52
<i>Skills</i>	
19. Kompetencje społeczne	54
<i>Social competence</i>	
20. Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	57
<i>Learning outcomes</i>	
21. Osiągnięcie	59
<i>Credit</i>	
22. Akumulowanie osiągnięć	61
<i>Credit accumulation</i>	
23. Przenoszenie osiągnięć	63
<i>Transfer of credits / Credit transfer</i>	
24. Walidacja	65
<i>Validation</i>	
25. Certyfikowanie	68
<i>Certification</i>	
26. Uznawanie kwalifikacji	70
<i>Recognition of qualifications</i>	
27. Jakość kwalifikacji	72
<i>Quality of a qualification</i>	

Część II	INDEKS RZECZOWY	75
Part II	SUBJECT INDEX	
	1. Spis wybranych polskich terminów dotyczących zagadnień związanych z krajowym systemem kwalifikacji, w tym ram kwalifikacji	75
	<i>A list of selected Polish terms related to the national qualifications system, including the qualifications framework</i>	
Part II	SUBJECT INDEX	83
	2. <i>A list of selected terms related to the national qualifications system, including the qualifications framework</i>	83
Bibliografia		93
	BIBLIOGRAPHY	
	1. Wybrane dokumenty i materiały zagraniczne dotyczące zagadnień związanych z systemami kwalifikacji	93
	<i>Selected international documents and materials on issues related to qualifications systems</i>	
	2. Polskie akty prawne i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień związanych z systemami kwalifikacji (ustawy i rozporządzenia w kolejności chronologicznej)	100
	<i>Polish legal acts and other documents on issues related to qualifications systems (acts and resolutions in chronological order)</i>	
	3. Najważniejsze publikacje wykorzystane w pracy nad słownikiem	104
	<i>The main publications used in the work on the glossary</i>	
Aneks 1	KWALIFIKACJE NADAWANE W POLSCE	109
Annex 1	QUALIFICATIONS AWARDED IN POLAND	112
Aneks 2	INTEGRACJA KRAJOWEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI W POLSCE	117
	1. Europejski kontekst działań podejmowanych w Polsce w celu zintegrowania krajowego systemu kwalifikacji	117
	2. Prace nad krajowym systemem kwalifikacji w Polsce	117
	3. Zintegrowany system kwalifikacji w Polsce – podstawowe założenia	118
	4. Polska Rama Kwalifikacji	119
	5. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	120
	6. Praca nad terminologią dotyczącą krajowego systemu kwalifikacji	121

Annex 2	INTEGRATION OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM IN POLAND	123
	1. <i>The European context of the activities undertaken to integrate the national qualifications system in Poland</i>	123
	2. <i>Work on the national qualifications system</i>	123
	3. <i>The integrated qualifications system in Poland – basic assumptions</i>	124
	4. <i>The Polish Qualifications Framework</i>	125
	5. <i>The Integrated Qualifications Register</i>	126
	6. <i>Work on the terminology related to the national qualifications system</i>	127
Aneks 3	PROBLEMY ZWIĄZANE Z USTALENIEM WSPÓLNEJ TERMINOLOGII DOTYCZĄCEJ KRAJOWEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI	129
	1. <i>Przyczyny problemów z terminologią</i>	129
	2. <i>Terminologia dotycząca kwalifikacji w polskich aktach prawnych</i>	130
	3. <i>Rozwiązanie problemu wieloznaczności terminów: formal, non-formal i informal learning</i>	132
Annex 3	PROBLEMS WITH DETERMINING A COMMON TERMINOLOGY RELATED TO THE NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM	135
	1. <i>Causes of the problems with the terminology</i>	135
	2. <i>The terminology related to qualifications in Polish legal acts</i>	136
	3. <i>Resolving the multiple meanings of the terms: formal, non-formal and informal learning</i>	137
Aneks 4	OGÓLNY SCHEMAT KRAJOWEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI	141
Annex 4	GENERAL OVERVIEW OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM	142
Aneks 5	ZAWÓD SZKOLNY JAKO KWALIFIKACJA ZŁOŻONA	143
Annex 5	A SCHOOL-LEARNED OCCUPATION AS AN EXAMPLE OF A COMPOUND QUALIFICATION	144
Aneks 6	UZYSKIWANIE DYPLOMU POTWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE ZAWODOWE	145
Annex 6	ATTAINING A DIPLOMA TO CONFIRM A VOCATIONAL QUALIFICATION	146
Aneks 7	ZAPEWNIANIE JAKOŚCI KWALIFIKACJI	147
Annex 7	QUALITY ASSURANCE OF QUALIFICATIONS	149

WPROWADZENIE

Od kilku lat w Polsce przygotowywana jest modernizacja krajowego systemu kwalifikacji (KSK), której rezultatem ma być większe zintegrowanie tego obszaru. Wprowadzenie zmian będzie służyć realizacji polityki na rzecz uczenia się przez całe życie, odpowiadającej potrzebom współczesnego społeczeństwa. Działania doskonalące krajowy system kwalifikacji są wpisane w szerszy kontekst zmian zachodzących w Europie, związanych z realizacją zalecenia Parlamentu i Rady (2008), w którym ustanowiono Europejską Ramę Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK).

Od samego początku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji dostrzegano w Polsce potrzebę jednoznacznego zdefiniowania podstawowych terminów odnoszących się do KSK oraz przygotowania odpowiedniego słownika. Publikacja z ustalonymi znaczeniami głównych terminów ma ułatwić porozumiewanie się różnych grup interesariuszy KSK, a tym samym prowadzenie efektywnej debaty na ten ważny społecznie temat.

Przygotowując słownik takich terminów, w pierwszej kolejności poszukiwano istniejących już (w dokumentach, materiałach i publikacjach) definicji, które można by uznać za przydatne z punktu widzenia planowanej modernizacji obszaru polskich kwalifikacji. W wypadku wielu haseł okazało się jednak, że dostępne definicje nie są odpowiednie pod względem kryterium funkcjonalności, to znaczy nie dają możliwości klarownego

INTRODUCTION

For a number of years, Poland has been working to modernise the national qualifications system (NQS), leading to its better integration. These changes will serve the implementation of the life-long learning policy to meet the needs of modern society. The activities to improve the national qualifications system are undertaken within the context of changes taking place in Europe, associated with the implementation of the Recommendation of the European Parliament and of the Council (2008), establishing the European Qualifications Framework for lifelong learning (EQF).

From the very beginning of the work on modernising the qualifications system in Poland, it was apparent that clear definitions were needed of the basic terms relating to the NQS and a relevant glossary had to be prepared. Publication of the definitions developed for the main terms should aid communication between different stakeholder groups of the NQS, as well as facilitate an effective debate on this important social issue.

In preparing a glossary of such terms, we first sought already existing definitions (in documents, materials and publications), which could be considered useful for the planned modernisation of the Polish qualifications system. However, the available definitions of many terms turned out to be functionally inadequate, as they did not provide a clear description of the current state of affairs nor were they adequate in designing new legal and organisational solutions in the field

opisywania istniejącego stanu rzeczy oraz projektowania nowych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w obszarze kwalifikacji. W takich przypadkach, inspirując się różnymi źródłami, formułowano własne definicje, unikając, o ile to możliwe, naruszania tradycji terminologicznych ukształtowanych już w tej dziedzinie, a równocześnie uwzględniając rygory poprawności logicznej i językowej. Niektóre z tych propozycji to definicje regulujące¹, inne są definicjami projektującymi². Przedstawione w słowniku nowe definicje powstały przy uwzględnieniu założeń, które dotyczą zasad funkcjonowania zintegrowanego systemu kwalifikacji w Polsce, w tym zwłaszcza potwierdzania kompetencji uzyskanych poza systemem edukacji formalnej. Definicje te są funkcjonalne z uwagi na to, że będą ułatwiać proces modernizacji polskich kwalifikacji zgodnie z określoną koncepcją integrowania tego obszaru. Należy zaznaczyć, że przy innych założeniach dotyczących modernizacji krajowego systemu kwalifikacji konieczne byłoby nieco inne zdefiniowanie niektórych terminów.

Słownik zawiera 27 haseł pogrupowanych tematycznie. Każde hasło zostało objaśnione przez podanie następujących składników opisu: definicji, komentarza do definicji, określeń o podobnym znaczeniu, przykładów poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach, odniesień do innych haseł w słowniku, wybranych dokumentów i materiałów europejskich dotyczących hasła oraz uwag dodatkowych. Hasła i ich definicje, komentarze

of qualifications. In such cases, inspired by various sources, we formulated our own definitions, avoiding, if possible, dissonance with traditionally used terminology in this field, while at the same time taking into account the requirements of logical and linguistic propriety. Some of these proposals are regulatory definitions,³ others are definitions to be used in future developmental work.⁴ The new definitions presented in the glossary took into account the assumptions relating to the principles of operating an integrated qualifications system in Poland, especially of recognising competences attained outside of the formal education system. These definitions are functional because they will facilitate the process of modernising the Polish qualifications system according to the defined approach of integrating this field. It should be noted that if different assumptions had been adopted to modernise the national qualifications system, certain terms would have required somewhat different definitions.

The glossary contains 27 terms, grouped thematically. Each term is explained by providing the following elements of the description: definition, commentary about the definition, terms with a similar meaning, examples of the proper use of the term in different contexts, references to other entries in the glossary, selected European documents and materials related to the term, and comments. The terms, definitions, commentary

¹ Typ ustaleń terminologicznych wyodrębniających treść nazw, ale uwzględniających zwyczajowe rozumienie tych nazw.

² Wprowadzają termin do języka, są arbitralne.

³ This is the type of terminological assignment that sharpens the definition of the term, but takes into account the way it is typically understood.

⁴ The terms are introduced into the language, they are arbitrary. They do not require justification.

do definicji, odniesienia do innych haseł oraz uwagi zostały przedstawione w języku polskim i angielskim.

Ze względów praktycznych lista haseł uwzględnionych w tym słowniku została maksymalnie ograniczona. Kryterium ich wyboru było znaczenie danych terminów jako pojęć podstawowych, niezbędnych do zaprojektowania rozwiązań, które umożliwią integrację krajowego systemu kwalifikacji, w tym zredagowanie odpowiednich przepisów prawa. Należy podkreślić, że do słownika nie zostały włączone (jako odrębne hasła) terminy ważne z punktu widzenia funkcjonowania krajowego systemu kwalifikacji, ale takie, których użycie nie budzi wątpliwości interpretacyjnych w języku polskim.

Do opisu haseł dołączono indeks rzeczowy zawierający listę polskich terminów powiązanych znaczeniowo z hasłami słownika. W indeksie ujęto także zbiór terminów angielskich, dotyczących problematyki systemu kwalifikacji. Terminy w indeksie ułożono w porządku alfabetycznym, a przy każdym dodano odesłania do opisów haseł, w których dany termin się pojawia. Odesłania wskazują na hasło (lub hasła) wraz z numerami pól zawierających wyjaśnienie danego terminu.

W słowniku znajdują się ponadto bibliografia oraz aneksy. W bibliografii umieszczono spis ważniejszych dokumentów i materiałów zagranicznych, w szczególności opublikowanych przez różne organy i instytucje Unii Europejskiej, oraz wybranych polskich aktów prawnych dotyczących systemu kwalifikacji. Załączono także spis istotniejszych polskich

about the definition, references to other terms and comments are presented in Polish and English.

For practical reasons, the list of words defined in this glossary has been limited as much as possible. They were chosen for their significance as a basic concept required to develop solutions enabling the integration of the national qualifications system, including editorial work on the relevant legal regulations. It should be noted that important terms for the functioning of a national qualifications system whose Polish meanings raise no doubts as to their interpretation were not included (as separate entries) in the glossary.

A subject index was added of other Polish words with meanings related to the main glossary entries. The index includes an analogous list of English words related to the field of qualifications systems. They are listed in alphabetical order, with each indexed term referenced to the definition of the main entry where the given word appears. The references indicate the term (or terms) with the entry number, which gives the most relevant description of the given word.

The glossary also contains a bibliography and annexes. The bibliography provides a list of important international documents and materials, in particular those published by various European Union bodies and institutions, and selected Polish legal acts concerning the qualifications system. A list of the more important Polish publications used in developing the glossary is also included.

publikacji, z których korzystano przy opracowywaniu słownika. W aneksach przedstawiono podstawowe informacje na temat integracji krajowego systemu kwalifikacji w Polsce, krótkie omówienie niektórych problemów związanych z pracą nad ujednoczeniem polskiej terminologii dotyczącej krajowego systemu kwalifikacji oraz schematy ilustrujące niektóre zagadnienia wyjaśniane w słowniku.

The annexes provide basic information on the integration of the national qualifications system in Poland, a brief discussion of some of the problems associated with the work of harmonising Polish terminology related to the national qualifications system, as well as diagrams illustrating some of the issues explained in the glossary.

Część I OPISY HASEŁ

Part I DESCRIPTIONS OF THE TERMS

	EDUKACJA FORMALNA	FORMAL EDUCATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Uczenie się poprzez udział w programach kształcenia i szkolenia, prowadzących do uzyskania kwalifikacji zarejestrowanej.	<i>Learning through participation in education and training programmes leading to the attainment of a registered qualification.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Wyżej podana definicja nawiązuje do wykładni tego terminu podanej przez Eurostat (2006).</p> <p>Istotą edukacji formalnej jest to, że zorganizowany proces kształcenia/szkolenia ma na celu doprowadzenie uczących się do uzyskania kwalifikacji zarejestrowanej, a tym samym ujętej w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.</p> <p>Ważną zaletą przyjętej definicji jest jej użyteczność przy tworzeniu koncepcji zintegrowanego systemu kwalifikacji (w tym PRK) oraz przydatność dla statystyki krajowej i międzynarodowej.</p> <p>Uwaga: Do czasu wdrożenia zintegrowanego systemu kwalifikacji przez edukację formalną będziemy rozumieli kształcenie i szkolenie organizowane na podstawie ustaw regulujących systemy oświaty i szkolnictwa wyższego. Wszystkie inne organizowane programy kształcenia i szkolenia określa się jako edukację pozaformalną.</p>	<p><i>The above definition is related to the interpretation of the term used by Eurostat (2006).</i></p> <p><i>The essence of formal education consists of leading a learner to the attainment in a registered, i.e. included in the Integrated Qualifications Register, qualification upon completion of the process of teaching/learning/training.</i></p> <p><i>Its functionality (practical usability) constitutes its main asset not only from the point of view of the development of the integrated national system of qualifications (including PQF) but also in reference to national and international statistics.</i></p> <p><i>NB: Before the actual implementation of the integrated system of qualifications, the term "formal education" embraces formal general and vocational education system and higher education. On the other hand, the term "non-formal education" embraces all educational programmes organised outside the system of formal general and vocational education and higher education.</i></p>

<p>2. Komentarz do definicji – ciąg dalszy</p> <p><i>Commentary – continued</i></p>	<p>Po wdrożeniu nowego systemu opartego na Polskiej Ramie Kwalifikacji w zakresie edukacji formalnej znajdują się wszystkie programy kształcenia i szkolenia, które prowadzą wprost do uzyskania kwalifikacji ujętej w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.</p> <p>Więcej na ten temat: Aneks 3, pkt 3.</p>	<p><i>After the new system based on the Polish Qualifications Framework will have been implemented, all educational programmes directly leading to the attainment of a qualification entered into the Integrated Qualifications Register will be embraced by the term “formal education”.</i></p> <p><i>For more information, see Annex 3 item 3.</i></p>
<p>3. Określenia o podobnym znaczeniu</p> <p><i>Similar terms</i></p>	<p><i>kształcenie szkolne, akademickie</i></p> <p><i>edukacja instytucjonalna</i></p> <p><i>edukacja zinstytucjonalizowana</i></p> <p><i>formalny system kształcenia</i></p>	
<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>Są takie kwalifikacje (np. „lekarz”), których nie da się zdobyć bez nauki w systemie edukacji formalnej.</p> <p>W niedawnej przeszłości polityka edukacyjna państwa koncentrowała się niemal wyłącznie na edukacji formalnej, rozumianej jako edukacja szkolna i akademicka.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>edukacja pozaformalna</i></p> <p><i>kwalifikacja zarejestrowana</i></p> <p><i>Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji</i></p> <p><i>zintegrowany system kwalifikacji</i></p>	<p><i>non-formal education</i></p> <p><i>registered qualification</i></p> <p><i>Integrated Qualifications Register</i></p> <p><i>integrated qualifications system</i></p>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 5, 8, 20, 31, 32, 33, 34, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>W Polsce edukacją formalną nazywano najczęściej naukę w szkole i na uczelni (por. Okoń, 2001). Nowe ujęcie akcentuje znaczenie form organizowania edukacji innych niż tradycyjne (szkolne i uniwersyteckie).</p> <p>Do edukacji formalnej zalicza się także realizowanie przez dziecko obowiązku szkolnego w systemie „home schooling”.</p>	<p><i>In Poland, the term “formal education” referred to teaching and learning in schools and higher education institutions. The new approach emphasises the significance of other than traditional (school and university) forms of organised teaching and learning.</i></p> <p><i>Home schooling is also covered by formal education.</i></p>

	EDUKACJA POZAFORMALNA	NON-FORMAL EDUCATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Uczenie się zorganizowane instytucjonalnie, jednak poza programami kształcenia i szkolenia prowadzonymi do uzyskania kwalifikacji zarejestrowanej.	<i>Institutionally organised learning beyond educational and training programmes which does not lead directly to the attainment of a registered qualification.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Wyżej podana definicja nawiązuje do wykładni tego terminu podanej przez Eurostat (2006).</p> <p>Uczenie się w ramach edukacji pozaformalnej może prowadzić do uzyskania kwalifikacji, które nie są w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.</p> <p>Uwaga: Do czasu wdrożenia zintegrowanego systemu kwalifikacji przez edukację pozaformalną będziemy rozumieli wszystkie programy kształcenia i szkolenia oprócz tych, które są organizowane na podstawie ustaw regulujących systemy oświaty i szkolnictwa wyższego (tzn. wchodzących w zakres edukacji formalnej).</p> <p>Po wdrożeniu nowego systemu opartego na Polskiej Ramie Kwalifikacji w zakresie edukacji pozaformalnej znajdują się wszystkie programy kształcenia i szkolenia, które nie prowadzą wprost do uzyskania kwalifikacji ujętej w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.</p> <p>Więcej na ten temat: Aneks 3, pkt 3.</p>	<p><i>The above definition is related to the interpretation of the term used by Eurostat (2006).</i></p> <p><i>Learning within non-formal education may lead to the attainment of qualifications not included in the Integrated Qualifications Register.</i></p> <p><i>NB:</i> <i>Before the actual implementation of the integrated system of qualifications the term "non-formal education" embraces all educational and training programmes organised on the basis of laws regulating general and vocational education and higher education.</i></p> <p><i>After the new system based on the Polish Qualifications Framework will have been implemented all educational programmes which are not leading directly to the attainment of a qualification entered into the Integrated Qualifications Register will be embraced by the term "non-formal education".</i></p> <p><i>For more information see Annex 3, item 3.</i></p>

3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<i>kursy i szkolenia</i> <i>doskonalenie zawodowe</i> <i>kształcenie nieformalne (Okoń, 2001)</i>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Możemy zdobywać nowe, życiowo ważne umiejętności w drodze uczenia się w systemie edukacji pozaformalnej.</p> <p>Zalecenie w sprawie ERK akcentuje duże znaczenie edukacji pozaformalnej.</p>	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>edukacja formalna</i> <i>kwalifikacja</i>	<i>formal education</i> <i>qualification</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 5, 8, 20, 31, 32, 33, 34, 36.</p>	

7. Uwagi <i>Remarks</i>	Uzyskane efekty uczenia się w systemie pozaformalnym mogą być, zgodnie z ustalonymi procedurami, walidowane, akumulowane i przenoszone. Oznacza to, że kwalifikacje niezarejestrowane mogą być również traktowane jako udokumentowanie spełnienia części wymagań i tym samym być uwzględniane przy nadawaniu kwalifikacji zarejestrowanej.	<i>According to the established procedures, learning outcomes acquired in non-formal education system may be validated, accumulated and transferred. This means that unregistered qualifications may document the fulfillment of some of the requirements and be taken account of in the course of awarding a registered qualification.</i>
---------------------------------------	--	---

	UCZENIE SIĘ NIEFORMALNE	INFORMAL LEARNING
1. Definicja <i>Definition</i>	Nabywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w toku różnorodnych aktywności poza zorganizowanymi formami kształcenia się.	<i>The attainment of knowledge, skills and social competence through a wide range of activities occurring outside of organised forms of learning.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Wyżej podana definicja nawiązuje zarówno do definicji przedstawionej przez Cedefop (2008), jak i do definicji stosowanej przez Eurostat (2006).</p> <p>Uczenie się nieformalne jest ujmowane jako ciąg czynności, podejmowanych w celu samodzielnego nauczenia się czegoś, i/lub jako proces uczenia się, który towarzyszy innej aktywności (pracy, uczestnictwu w różnych wydarzeniach lub aktywności o charakterze rekreacyjnym).</p> <p>Więcej na ten temat: Aneks 3, pkt 3.</p>	<p><i>The above definition is both related to the interpretation of the definition presented by CEDEFOP (2008) and the one applied by Eurostat (2006).</i></p> <p><i>“Informal learning” is understood as a series of activities a learner undertakes in order to learn (something) autonomously and/or as the process of learning, which is a by-product of another activity (work, participation in various events or leisure activities).</i></p> <p><i>For more information see Annex 3 item 3.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>kształcenie incydentalne (Okoń, 2001)</i></p> <p><i>samodzielne uczenie się</i></p> <p><i>samokształcenie</i></p> <p><i>uczenie się w toku pracy</i></p> <p><i>uczenie się przez praktykę</i></p> <p><i>uczenie się przez zabawę</i></p>	

<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>W związku z coraz szybszym rozwojem techniki i pojawianiem się nowych urządzeń powszechnego użytku wzrasta znaczenie uczenia się nieformalnego, które umożliwia zwykłemu człowiekowi korzystanie w szerszym zakresie z najnowszych osiągnięć technologii.</p> <p>Zmiany w szkolnictwie zawodowym polegają również na zwiększeniu dostępności kształcenia zawodowego przez znacznie szersze otwarcie systemu na pozaszkolne formy kształcenia oraz na potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych przez osoby dorosłe również w ramach uczenia się nieformalnego.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>edukacja formalna</i></p> <p><i>edukacja pozaformalna</i></p>	<p><i>formal education</i></p> <p><i>non-formal education</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 5, 8, 20, 31, 32, 33, 34, 36.</p>	

<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Powyższa definicja jest stosunkowo mało użyteczna z punktu widzenia polityki na rzecz uczenia się przez całe życie, ponieważ obejmuje swoim zakresem właściwie wszystkie rodzaje aktywności człowieka.</p> <p>Jedynie <i>samodzielne uczenie się</i> może być uwzględniane przy podejmowaniu konkretnych działań w ramach polityki na rzecz uczenia się przez całe życie.</p> <p>Samodzielne uczenie się może być wspierane przez rząd w różny sposób, np. przez ułatwianie dostępu do przydatnych materiałów (odpisy podatkowe z tytułu zakupu specjalistycznej literatury, sponsorowane wydawnictwa itp.).</p>	<p><i>The above definition is of relatively little use from the point of view of lifelong learning policies or statistical studies because it embraces practically all activities of a human being.</i></p> <p><i>Only "autonomous learning" may be taken into consideration in concrete activities undertaken within lifelong learning policy.</i></p> <p><i>Autonomous learning may be supported by the government in various ways eg. by facilitating access to useful resources (tax exemption or reduction due to the purchase of specialised literature, sponsored publications etc.).</i></p>
--	---	--

	KRAJOWY SYSTEM KWALIFIKACJI (KSK)	NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM (NQS)
1. Definicja <i>Definition</i>	Ogół rozwiązań służących ustanowieniu i nadawaniu kwalifikacji oraz zapewnianiu ich jakości.	<i>The entire system of procedures for establishing and awarding qualifications and assuring their quality.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Elementami krajowego systemu kwalifikacji są procedury tworzenia kwalifikacji, ich nadawania oraz uznawania, a także procedury zapewniania jakości, systemy walidacji kompetencji uzyskanych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej i przez uczenie się nieformalne oraz systemy akumulowania i przenoszenia osiągnięć.</p> <p>Ponadto przez krajowy system kwalifikacji należy rozumieć rozwiązania instytucjonalne, w których realizowane są procedury związane z tworzeniem i nadawaniem kwalifikacji.</p> <p>Więcej informacji na ten temat: Aneks 2 i 4.</p>	<p><i>Procedures of development, awarding and recognition of qualifications as well as quality assurance procedures, systems of validation of social competences acquired through formal, non-formal and informal learning, as well as credit accumulation and transfer systems constitute components of the national qualifications system.</i></p> <p><i>Moreover national qualifications system ought to be understood as institutional solutions within which the procedures related to the development and award of qualifications are carried out.</i></p> <p><i>For more information see Annex 2 and 4.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<i>obszar kwalifikacji</i>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Modernizacja krajowego systemu kwalifikacji ułatwi osobom pracującym dostęp do nowych kwalifikacji.</p> <p>Krajowy system kwalifikacji powinien stwarzać bodźce do uczenia się przez całe życie.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>zintegrowany system kwalifikacji</i></p>	<p><i>integrated qualifications system</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 8, 33.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Krajowy system kwalifikacji w Polsce ukształtował się w toku historycznego rozwoju. Jego cechą charakterystyczną jest różnorodność i autonomia funkcjonujących rozwiązań.</p> <p>Modernizacja KSK ma polegać na wdrożeniu instrumentów umożliwiających większą integrację całego systemu.</p>	<p><i>National qualifications system has been created in the course of historical development. Its main characteristic feature consists in the diversity and autonomy of constituting solutions.</i></p> <p><i>Modernisation of NQS shall consist in implementation of instruments allowing for closer integration of the whole system.</i></p>

	ZINTEGROWANY SYSTEM KWALIFIKACJI	INTEGRATED QUALIFICATIONS SYSTEM
1. Definicja <i>Definition</i>	Ogół rozwiązań służących ustanowieniu, nadawaniu oraz zapewnianiu jakości tych kwalifikacji, które są ujęte w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK).	<i>Entirety of measures serving the purpose of establishing, awarding and providing quality assurance of qualifications included in the Integrated Qualifications Register (IQR).</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	Zintegrowany system kwalifikacji jest podstawową częścią krajowego systemu kwalifikacji (KSK). Instrumentami integrującymi ten system są: Polska Rama Kwalifikacji (PRK) i Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK), wspólna terminologia oraz ogólne zasady zapewniania jakości kwalifikacji. Więcej informacji na ten temat: Aneks 2 i 4.	<i>Integrated qualifications system is a fundamental constituent of the national qualifications system (NQS). Polish Qualifications Framework (PQF) and Integrated Qualifications Register (IQR) as well as common terminology and general qualifications quality assurance principles constitute integrating instruments of the system. For more information see Annex 2 and 4.</i>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	Brak (pojęcie zintegrowanego systemu kwalifikacji powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	Oparcie zintegrowanego systemu kwalifikacji na efektach uczenia się umożliwi rozbudowanie systemu walidacji efektów uczenia się poza edukacją formalną. Nie wszystkie nadawane w Polsce kwalifikacje będą włączone do zintegrowanego systemu kwalifikacji.	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>Polska Rama Kwalifikacji</i> <i>Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji</i>	<i>Polish Qualifications Framework</i> <i>Integrated Qualifications Register</i>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Nie dotyczy</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Poza zintegrowanym systemem kwalifikacji w Polsce nadal będą funkcjonowały kwalifikacje, na które będzie zapotrzebowanie społeczne. Jednak nie będą one miały przypisanego poziomu PRK i nie zostaną wpisane do ZRK.</p>	<p><i>In Poland qualifications created in response to the social needs will continue to operate outside the integrated qualifications system. However they will not be entered into the IQR or be assigned the PQF level.</i></p>

	ZINTEGROWANY REJESTR KWALIFIKACJI (ZRK)	INTEGRATED QUALIFICATIONS REGISTER (IQR)
1. Definicja <i>Definition</i>	Publiczny rejestr, który ma obejmować kwalifikacje nadawane w Polsce. Warunki wpisania kwalifikacji do ZRK muszą zostać określone w przepisach prawa.	<i>A public register including qualifications awarded in Poland. Criteria of entering a qualification into IQR shall be provided by the law.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	W ZRK mogą być ujęte różne rodzaje kwalifikacji nadawanych w Polsce. Kwalifikacje mają być wpisywane do ZRK niezależnie od tego, czy zostały już ujęte w innych rejestrach (wykazach, spisach) kwalifikacji prowadzonych na potrzeby poszczególnych resortów, branż, środowisk i instytucji. Więcej informacji na ten temat: Aneks 2, pkt 3 i 5.	<i>IQR may include different qualifications awarded in Poland. Qualifications are entered into IQR even if they have been entered into other registers (listings, catalogues, tables) of qualifications kept for the needs of specific ministries, sectors, communities, institutions. For more information see Annex 2 item 3 and 5.</i>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	Brak (pojęcie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji ma być jednym z kluczowych elementów zmodernizowanego systemu kwalifikacji w Polsce. Nie każda kwalifikacja będzie wpisana do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>Polska Rama Kwalifikacji</i> <i>zintegrowany system kwalifikacji</i>	<i>Polish Qualifications Framework</i> <i>integrated qualifications system</i>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Nie dotyczy</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Obecność kwalifikacji w Zintegrowanym Rejestrze oznacza, że wiarygodność tej kwalifikacji została potwierdzona przez władze publiczne oraz że danej kwalifikacji przypisano poziom PRK. Kwalifikacje niewpisane do ZRK nie mogą mieć przypisanego poziomu PRK.</p>	<p><i>The fact that a qualification has been entered into the Integrated Register means that its credibility has been confirmed by public authorities and that it has been assigned a PQF level. Qualifications which are not entered into the IQR must not be assigned a PQF level.</i></p>

	KWALIFIKACJA	QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	<p>Określony zestaw efektów uczenia się – zgodnych z ustalonymi standardami – których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez upoważnioną instytucję.</p>	<p><i>A set of learning outcomes following established standards, whose achievement was formally certified by a competent body.</i></p>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja ta jest zgodna z definicją podaną w załączniku do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku.</p> <p>Formalne potwierdzenie polega na wydaniu odpowiedniego dokumentu (dyplomu, świadectwa, certyfikatu itp.) przez uprawnioną instytucję, po dokonaniu oceny efektów uczenia się i stwierdzeniu, że efekty te odpowiadają wymaganiom dla danej kwalifikacji (po walidacji).</p>	<p><i>The above definition refers to the definition included in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008.</i></p> <p><i>Formal certification of the acquired competences consists in the issuance by a competent body of a relevant document (a diploma, certificate, etc.) upon assessment of the learning outcomes and stating that they correspond to the given standards of a given qualification (validation).</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>dyplom</i></p> <p><i>certyfikat</i></p> <p><i>świadectwo</i></p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Uzyskanie kwalifikacji biegłego rewidenta wymaga dużego nakładu pracy.</p> <p>Niektóre kwalifikacje nadają uczelnie, inne – można zdobyć dopiero po kilku latach praktyki zawodowej.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>kwalfikacja cząstkowa</i></p> <p><i>kwalfikacja pełna</i></p> <p><i>kwalfikacja składowa</i></p> <p><i>kwalfikacja zarejestrowana</i></p> <p><i>kwalfikacja złożona</i></p> <p><i>walidacja</i></p>	<p><i>partial qualification</i></p> <p><i>full qualification</i></p> <p><i>constituent qualification</i></p> <p><i>registered qualification</i></p> <p><i>compound qualification</i></p> <p><i>validation</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 7, 8, 20, 30, 33, 34, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>W języku polskim terminy „kwalfikacje” i „kompetencje” są traktowane jako wyrazy bliskoznaczne. W odniesieniu do ram kwalfikacji (PRK, ERK) terminów tych nie można używać zamiennie.</p>	<p><i>In the Polish language the terms “kwalfikacje” (qualifications) and “kompetencje” (competences) are synonymous. With regard to qualifications frameworks (EQF and PQF) they cannot be used interchangeably.</i></p>

	KWALIFIKACJA ZAREJESTROWANA	REGISTERED QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	<p>Opisany w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji zestaw efektów uczenia się/kształcenia się, którego osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję. Kwalifikacja opisana w rejestrze może być pełna lub częściowa.</p>	<p><i>A set of learning outcomes described in the Integrated Qualifications Register whose achievement is formally confirmed by an authorised institution. A qualification described in the register may be full or partial.</i></p>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Nie wszystkie kwalifikacje nadawane w Polsce znajdują się w ZRK, dlatego stworzono termin <i>kwalifikacja zarejestrowana</i>, określający kwalifikację włączoną do zintegrowanego systemu, a tym samym spełniającą określone wymagania dotyczące jakości.</p> <p>Każda kwalifikacja zarejestrowana ma przypisany poziom w PRK, a przez to jest też odniesiona do poziomu w ERK.</p>	<p><i>Not all qualifications awarded in Poland shall be entered into the IQR thus a term “kwalifikacja zarejestrowana” (registered qualification) has been coined which indicates a qualification included into the integrated system, fulfilling specified quality criteria.</i></p> <p><i>Each registered qualification is assigned a PQF level and this way it is referenced to the EQF level.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p>Brak</p> <p>(pojęcie kwalifikacji zarejestrowanej powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)</p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Po wdrożeniu zintegrowanego systemu kwalifikacji certyfikaty nadawane przez różne organizacje branżowe będą mogły stać się kwalifikacjami zarejestrowanymi, pod warunkiem że spełniają standardy jakości.</p> <p>ZRK będzie gromadzić wiarygodne informacje na temat kwalifikacji zarejestrowanych.</p>	

5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>kwalifikacja</i> <i>kwalifikacja cząstkowa</i> <i>kwalifikacja pełna</i> <i>Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji</i>	<i>qualification</i> <i>partial qualification</i> <i>full qualification</i> <i>Integrated Qualifications Register</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 7, 8, 20, 30, 33, 34, 36.	
7. Uwagi <i>Remarks</i>	Zakłada się, że kwalifikacje zarejestrowane będą postrzegane jako kwalifikacje wiarygodne.	<i>It is assumed that registered qualifications will be perceived as credible qualifications.</i>

	KWALIFIKACJA PEŁNA	FULL QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Kwalifikacja zarejestrowana, nadawana wyłącznie w ramach systemów oświaty i szkolnictwa wyższego po osiągnięciu efektów uczenia się odpowiadających wymaganiom dla kwalifikacji nadawanych po określonych etapach kształcenia.	<i>Registered qualification awarded exclusively within the system of formal general and vocational education and higher education upon completion of a specified/defined phase of learning (education).</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>W zintegrowanym systemie kwalifikacji kwalifikacjami pełnymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, • świadectwo ukończenia gimnazjum, • dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, • świadectwo dojrzałości (matura), • dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego licencjata (licencjat), • dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego inżyniera (inżynier), • dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu równorzędnego tytułowi licencjata bądź inżyniera (np. inżynier pożarnictwa, licencjat położnictwa), • dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra (magister), • dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera (magister inżynier), • dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego równorzędnego tytułowi magistra lub magistra inżyniera (np. tytuł lekarza), • dyplomy potwierdzające uzyskanie stopnia naukowego doktora w określonej dziedzinie. 	<p><i>Within the integrated qualifications system the following shall be full qualifications:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>certificate of completing primary school,</i> • <i>certificate of completing lower secondary school,</i> • <i>vocational diploma,</i> • <i>matura certificate,</i> • <i>diploma certifying the title of licencjat,</i> • <i>diploma certifying the title of inżynier,</i> • <i>diploma certifying a title equivalent to licencjat or inżynier (for example, inżynier in fire prevention, licencjat in midwifery),</i> • <i>diploma certifying the title of magister,</i> • <i>diploma certifying the title of magister inżynier,</i> • <i>diploma certifying a title equivalent to that of a magister or magister inżynier (for example, the title of physician),</i> • <i>diploma certifying the academic degree of doktor in a specific discipline.</i>

<p>2. Komentarz do definicji – ciąg dalszy</p> <p><i>Commentary – continued</i></p>	<p>Należy podkreślić, że kwalifikacje pełne nadawane w systemie oświaty można zdobyć także w trybie eksternistycznym.</p> <p>Nie są kwalifikacjami pełnymi inne świadectwa i dyplomy uzyskiwane w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego (np. świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie, świadectwo ukończenia liceum, zasadniczej szkoły zawodowej, technikum, kwalifikacje uzyskiwane w ramach studiów podyplomowych) – są to kwalifikacje cząstkowe.</p>	<p><i>It has to be emphasised that qualifications awarded in the system of general and vocational education may be attained extra-murally.</i></p> <p><i>Other certificates and diplomas awarded in the system of formal general and vocational education and higher education (eg. vocational certificates, a certificate of completing upper secondary school, a certificate of completing post-graduate non-degree studies) shall not be full qualifications. They are partial qualifications.</i></p>
<p>3. Określenia o podobnym znaczeniu</p> <p><i>Similar terms</i></p>	<p>Brak</p> <p>(pojęcie kwalifikacji pełnej powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)</p>	
<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>Kwalifikacje pełne mogą być konieczną podbudową dla kwalifikacji cząstkowych, stanowiących bardziej specjalistyczne przygotowanie do wykonywania określonych zadań zawodowych. Na przykład podbudową specjalizacji lekarskich (pediatra, chirurg itp.) jest kwalifikacja „lekarz”.</p> <p>W niektórych przypadkach posiadanie określonej kwalifikacji cząstkowej może być jednym z wymagań, które trzeba spełnić, aby uzyskać kwalifikację pełną.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>kwalifikacja</i></p> <p><i>kwalifikacja cząstkowa</i></p> <p><i>kwalifikacja zarejestrowana</i></p>	<p><i>qualification</i></p> <p><i>partial qualification</i></p> <p><i>registered qualification</i></p>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Termin niedefiniowany w dokumentach UE, por. część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 7, 8, 20, 30, 33, 34, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Zgodnie z założeniami zintegrowanego systemu kwalifikacji kompetencje zwalidowane w związku z uzyskaniem kwalifikacji częściowej w zasadzie nie powinny być ponownie walidowane w toku ubiegania się o kwalifikację pełną.</p> <p>Kwalifikacje pełne zawsze będą miały przypisany poziom PRK/ERK.</p>	<p><i>According to the principles of the integrated qualifications system competences validated in connection with the process of awarding a partial qualification must not be as a rule re-validated in the course of applying for a full qualification.</i></p> <p><i>Full qualifications shall always be assigned a PQF/EQF level.</i></p>

	KWALIFIKACJA CZĄSTKOWA	PARTIAL QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	<p>Kwalifikacja zarejestrowana, która nie jest kwalifikacją pełną.</p> <p>Kwalifikacje cząstkowe mogą być tworzone zarówno w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, jak i poza nimi.</p> <p>W przypadku kwalifikacji cząstkowych zakres wymaganych efektów uczenia się jest z zasady węższy niż w przypadku kwalifikacji pełnych.</p>	<p><i>A registered qualification which is not a full qualification.</i></p> <p><i>Partial qualifications may be developed in the system of general and vocational education and higher educations as well as outside them.</i></p> <p><i>In case of a partial qualification a set of required learning outcomes is as a rule narrower than that for a full qualification.</i></p>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Kwalifikacjami cząstkowymi są między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie, • świadectwo ukończenia liceum, • świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej, • świadectwo ukończenia technikum, • kwalifikacje uzyskiwane w ramach studiów podyplomowych. <p>Kwalifikacje cząstkowe zawsze będą miały przypisany poziom PRK/ERK.</p>	<p><i>Partial qualifications are among others:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>a vocational certificate,</i> • <i>a certificate of completing upper secondary school,</i> • <i>a certificate of completing of vocational school,</i> • <i>a certificate of completing upper secondary vocational school,</i> • <i>a certificate of completing post-graduate non-degree studies.</i> <p><i>Partial qualifications shall always be assigned a PQF/EQF level.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p>Brak</p> <p>(pojęcie kwalifikacji cząstkowej powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)</p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Kwalifikacje cząstkowe nie mogą zastępować kwalifikacji pełnych.</p> <p>Wiele kwalifikacji cząstkowych ma istotne znaczenie na rynku pracy.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>kwalifikacja</i></p> <p><i>kwalifikacja pełna</i></p> <p><i>kwalifikacja zarejestrowana</i></p>	<p><i>qualification</i></p> <p><i>full qualification</i></p> <p><i>registered qualification</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Termin niedefiniowany w dokumentach UE, por. część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 7, 8, 20, 30, 33, 34, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Na ogół kwalifikacje cząstkowe obejmują zestaw kompetencji związanych z określonym rodzajem działalności.</p> <p>Wiele kwalifikacji cząstkowych można uzyskać niezależnie od posiadanych kwalifikacji pełnych.</p>	<p><i>In general partial qualifications include a set of competences connected to the specified kind of activity.</i></p> <p><i>Many partial qualifications may be achieved independently of the already held full qualifications.</i></p>

	KWALIFIKACJA ZŁOŻONA	COMPOUND QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Kwalifikacja, w której jednym z wymagań jest posiadanie innej kwalifikacji (składowej).	<i>A qualification whose award is dependent on holding another qualification (constituent qualification).</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	Przykładem kwalifikacji złożonej jest „dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe”, uzyskiwany w systemie oświaty. Więcej informacji na ten temat: Aneks 5 oraz Aneks 6.	<i>A diploma certifying vocational qualifications attained in the general and vocational Education system constitutes an example of a compound qualification.</i> <i>For more information see Annex 5 and Annex 6.</i>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	Brak (pojęcie kwalifikacji złożonej powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	Po reformie szkolnictwa zawodowego pewna część zawodów szkolnych stała się kwalifikacjami złożonymi z dwóch lub trzech „kwalifikacji w zawodzie”. Opisanie zawodów szkolnych jako kwalifikacji złożonych umożliwia zdobywanie zawodu w kilku krokach, ułatwia także przekwalifikowanie się. W miarę postępującej specjalizacji rośnie liczba i znaczenie kwalifikacji złożonych.	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>kwalifikacja</i> <i>kwalifikacja składowa</i>	<i>qualification</i> <i>constituent qualification</i>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Termin niedefiniowany w dokumentach UE, por. część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 7, 8, 20, 30, 33, 34, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Wyodrębnienie kwalifikacji złożonych i składowych dotyczy zarówno kwalifikacji wpisanych do ZRK, jak i pozostających poza tym rejestrem.</p>	<p><i>The division into compound and constituent qualifications is true both for the qualifications included in IQR and those which are not entered thereinto.</i></p>

	KWALIFIKACJA SKŁADOWA	CONSTITUENT QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Kwalifikacja, która stanowi składnik innej kwalifikacji (złożonej).	<i>A qualification which constitutes an element of another qualification (compound qualification).</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	Przykładem kwalifikacji składowej jest „świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie”, uzyskiwane w systemie oświaty. Więcej informacji na ten temat: Aneks 5 oraz Aneks 6.	<i>An example of a qualification constituting an element of a compound qualification is a single “qualification distinguished in an occupation”. For more information see Annex 5 and Annex 6.</i>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	Brak (pojęcie kwalifikacji składowej powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	W skład niektórych kwalifikacji złożonych wchodzi więcej niż dwie kwalifikacje składowe. Stwierdzenie, że dana kwalifikacja jest kwalifikacją składową, nie wnosi żadnej dodatkowej informacji dotyczącej warunków jej uzyskania.	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>kwalifikacja</i> <i>kwalifikacja złożona</i>	<i>qualification</i> <i>compound qualification</i>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Termin niedefiniowany w dokumentach UE, por. część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 7, 8, 20, 30, 33, 34, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Reforma szkolnictwa zawodowego w Polsce polega na wprowadzeniu systemu opartego na pojęciu zawodu, który buduje się z odpowiedniego zestawu kwalifikacji składowych, nazywanych „kwalifikacjami w zawodzie”.</p> <p>Wyodrębnienie kwalifikacji złożonych i składowych dotyczy zarówno kwalifikacji wpisanych do ZRK, jak i pozostających poza tym rejestrem.</p>	<p><i>The reform of the vocational education in Poland consists in introducing a system based on the notion of occupation, which is constructed from a relevant set of constituent qualifications (vocational certificates).</i></p> <p><i>The division into compound and constituent qualifications is true both for the qualifications included in IQR and those which are not entered thereinto.</i></p>

	EUROPEJSKA RAMA KWALIFIKACJI dla uczenia się przez całe życie (ERK)	EUROPEAN QUALIFICATIONS FRAMEWORK for lifelong learning (EQF)
1. Definicja <i>Definition</i>	Przyjęta w UE struktura poziomów kwalifikacji stanowiąca układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach.	<i>The EU-adopted structure of qualifications levels constituting a system for referencing national qualifications frameworks to enable qualifications obtained in different countries to be compared.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja wyraża podstawową ideę przedstawioną w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku, nawiązuje także do definicji podanej przez Cedefop (2008).</p> <p>W Europejskiej Ramie Kwalifikacji poziomy kwalifikacji określono za pomocą charakterystyk efektów uczenia się (deskryptorów), ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.</p> <p>Więcej na ten temat: Aneks 2, pkt 1.</p>	<p><i>The definition reflects the fundamental notion presented in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008. It also refers to the definition formulated by Cedefop (2008).</i></p> <p><i>European Qualifications Framework is defined by a set of descriptors indicating learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and social competence.</i></p> <p><i>For more information see Annex 2 item 1.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p>Brak</p> <p>(pojęcie Europejskiej Ramy Kwalifikacji powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemów kwalifikacji w Unii Europejskiej)</p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>W Europejskiej Ramie Kwalifikacji kładzie się nacisk na efekty, a nie na proces uczenia się.</p> <p>Osiem poziomów kwalifikacji w Europejskiej Ramie Kwalifikacji zostało opisanych w kategoriach wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.</p> <p>Dzięki ERK kwalifikacje nadawane w poszczególnych krajach europejskich staną się czytelniejsze i łatwiejsze do zrozumienia dla osób z innych krajów.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>kompetencje społeczne</i></p> <p><i>kwalfikacja</i></p> <p><i>Polska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)</i></p> <p><i>umiejętności</i></p> <p><i>wiedza</i></p>	<p><i>social competence</i></p> <p><i>qualification</i></p> <p><i>Polish Qualifications Framework</i></p> <p><i>level descriptor</i></p> <p><i>skills</i></p> <p><i>knowledge</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 3, 8, 20, 27, 28, 33.</p>	

<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Początkowo w polskojęzycznych dokumentach i opracowaniach termin ten stosowano w liczbie mnogiej, chociaż pod względem formalnym i semantycznym nie było to uzasadnione (por. Urbanik, 2009). Europejska Rama Kwalifikacji (ERK) jest tylko jedna.</p> <p>W wielu państwach Europy są krajowe ramy (np. w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Francji itd.). Mówiąc o takich ramach, właściwe jest stosowanie liczby mnogiej – europejskie ramy kwalifikacji.</p> <p>W zaleceniu w sprawie ERK (2008) wskazuje się, że kraje posiadające swoje ramy kwalifikacji powinny odnosić poziom nadawanych w tych krajach kwalifikacji do ERK za pośrednictwem ramy krajowej.</p>	<p><i>Initially in the documents and materials written in the Polish language the noun (framework) assumed a plural form although formally and semantically there was no justification for that (see Urbanik, 2009). There is only one European Qualifications Framework (EQF).</i></p> <p><i>In many countries of Europe there are national frameworks (eg. Ireland, United Kingdom, France etc). If we refer to those frameworks the use of plural (European qualifications frameworks) is appropriate.</i></p> <p><i>The recommendation on EQF (2008) provides that countries which have developed their qualifications frameworks should refer levels of qualifications awarded in these countries to the EQF levels through the national qualifications framework.</i></p>
--	---	---

	POLSKA RAMA KWALIFIKACJI (PRK)	POLISH QUALIFICATIONS FRAMEWORK (PQF)
1. Definicja <i>Definition</i>	Opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji w Polsce.	<i>The description of the hierarchy of qualifications levels entered into the Integrated Qualifications Register in Poland.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	Definicja jest spójna z definicją krajowej ramy kwalifikacji, podaną w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku. Więcej na ten temat: Aneks 2, pkt 3 i 4.	<i>The above definition is consistent with the definition of “national qualifications framework” included in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008.</i> <i>For more information see Annex 2 item 3 and 4.</i>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	Brak (pojęcie Polskiej Ramy Kwalifikacji powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	Każda kwalifikacja zarejestrowana ma przypisany poziom PRK. Polska Rama Kwalifikacji jest narzędziem polityki na rzecz uczenia się przez całe życie.	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>Europejska Rama Kwalifikacji</i> <i>kompetencje społeczne</i> <i>kwalifikacja</i> <i>składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)</i> <i>umiejętności</i> <i>wiedza</i>	<i>European Qualifications Framework</i> <i>social competence</i> <i>qualification</i> <i>level descriptor</i> <i>skills</i> <i>knowledge</i>

<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 1, 8.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Początkowo w polskojęzycznych dokumentach i opracowaniach używano wieloznacznego terminu „krajowe ramy kwalifikacji”. Z założeń zawartych w zaleceniu PE i Rady (2008) wynika, że w kraju powinna być jedna rama tego rodzaju, dlatego przyjęto dla niej nazwę Polska Rama Kwalifikacji.</p> <p>Przypisanie poziomu PRK do kwalifikacji następuje na podstawie porównania efektów uczenia się (kompetencji), wymaganych dla tej kwalifikacji, z charakterystyką poziomów w PRK.</p>	<p><i>Initially in the documents and materials written in the Polish language an ambiguous term “krajowe ramy kwalifikacji” (national qualifications frameworks) was used. The Recommendation of the European Parliament and the Council assumes one framework in a country thus the name was changed into “Polska Rama Kwalifikacji” (Polish Qualifications Framework).</i></p> <p><i>A PQF level is assigned to a qualification upon comparison of the learning outcomes required for a given qualification with the PQF level descriptors.</i></p>

	SEKTOROWA RAMA KWALIFIKACJI	SECTORAL QUALIFICATIONS FRAMEWORK
1. Definicja <i>Definition</i>	Opis hierarchii poziomów kwalifikacji, funkcjonujących w danej dziedzinie działalności (sektorze, branży).	<i>The description of the hierarchy of qualifications levels functioning in a given area of activity (sector, branch).</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Charakterystyki poziomów kwalifikacji w sektorowych ramach są mniej ogólne niż w PRK.</p> <p>Składniki opisu poziomu (deskryptory) w sektorowych ramach kwalifikacji uwzględniają konteksty właściwe dla danej dziedziny.</p> <p>Więcej na ten temat: Aneks 2, pkt 4.</p>	<p><i>Level descriptors of the sectoral qualifications frameworks are less general than those of the PQF.</i></p> <p><i>Level descriptors of the sectoral qualifications frameworks take account of an area (subject) specific context.</i></p> <p><i>For more information see Annex 2 item 4.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p>Brak</p> <p>(pojęcie sektorowej ramy kwalifikacji powstało dopiero w toku prac nad modernizacją systemu kwalifikacji)</p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Niektóre sektorowe ramy kwalifikacji powstały w wyniku międzynarodowej współpracy organizacji branżowych.</p> <p>W pewnych środowiskach zawodowych widać duże zainteresowanie sektorowymi ramami kwalifikacji.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>Polska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>kompetencje społeczne</i></p> <p><i>kwalifikacja</i></p> <p><i>składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)</i></p> <p><i>umiejętności</i></p> <p><i>wiedza</i></p>	<p><i>Polish Qualifications Framework</i></p> <p><i>social competence</i></p> <p><i>qualification</i></p> <p><i>level descriptor</i></p> <p><i>skills</i></p> <p><i>knowledge</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 8, 20, 33, 36.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Sektorowe ramy kwalifikacji powstaną w tych dziedzinach działalności, w których będzie odczuwana potrzeba stworzenia takiego narzędzia.</p> <p>Sektorowe ramy kwalifikacji powinny być odniesione do PRK, co ułatwi włączanie kwalifikacji funkcjonujących w danej dziedzinie do zintegrowanego systemu kwalifikacji.</p>	<p><i>Sectoral qualifications frameworks will be developed in those areas of activity which would need them.</i></p> <p><i>Sectoral qualifications frameworks should be referenced to PQF which will facilitate inclusion of qualifications functioning in a given area to the integrated qualifications system.</i></p>

	SKŁADNIK OPISU POZIOMU KWALIFIKACJI (DESKRYPTOR)	LEVEL DESCRIPTOR
1. Definicja <i>Definition</i>	Ogólne określenie wymagań dotyczących wiedzy, umiejętności lub kompetencji społecznych, które odpowiadają danemu poziomowi kwalifikacji.	<i>A general description of the requirements relating to knowledge, skills or social competence corresponding to a given qualification level.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Zestaw składników opisu poziomu (deskryptorów) tworzy ogólną charakterystykę danego poziomu w ramie kwalifikacji. Charakterystyki te są tak zredagowane, aby ujmowały pełny zakres efektów uczenia się.</p> <p>W ERK i PRK każdy z ośmiu poziomów jest określony przez ogólną charakterystykę efektów uczenia się.</p> <p>Na każdą z ośmiu charakterystyk składa się zestaw krótkich, bardzo ogólnych stwierdzeń (składników opisu), odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, wymaganych dla kwalifikacji na danym poziomie.</p> <p>W odróżnieniu od ERK i ram kwalifikacji w innych krajach w PRK są dwa poziomy ogólności charakterystyk. Odpowiednio do tego poszczególne składniki opisu (deskryptory) są również nieco inaczej sformułowane.</p> <p>Więcej na ten temat: Aneks 2, pkt 4.</p>	<p><i>A set of descriptors constitutes a general characteristic of a given level of the qualifications framework. The descriptors are defined in such a way as to embrace the whole spectrum of learning outcomes.</i></p> <p><i>In the EQF and PQF each of the 8 levels is defined by a set of level descriptors formulated in terms of learning outcomes.</i></p> <p><i>Each of the 8 sets of level descriptors consists of short general statements related to knowledge, skills and social competence required for a qualification at a given level.</i></p> <p><i>In PQF there are two levels of genericness of descriptors. Consistently individual qualification level descriptors in the PQF are worded slightly differently.</i></p> <p><i>For more information see Annex 2 item 4.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>elementy składowe ogólnej charakterystyki poziomu PRK</i></p> <p><i>zapisy w PRK</i></p>	

<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>Poszczególne grupy składników opisu poziomów odnoszą się albo do wiedzy, albo do umiejętności, albo do kompetencji społecznych.</p> <p>Składniki opisu poziomów są na tyle ogólne (generyczne), że odnoszą się do wielu dziedzin, ale w ramach każdej z tych dziedzin muszą być odpowiednio rozwinięte.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>Europejska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>kompetencje społeczne</i></p> <p><i>Polska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>umiejętności</i></p> <p><i>wiedza</i></p>	<p><i>European Qualifications Framework</i></p> <p><i>social competence</i></p> <p><i>Polish Qualifications Framework</i></p> <p><i>skills</i></p> <p><i>knowledge</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 8.</p> <p>Termin <i>deskryptor</i> nie figuruje jako samodzielne hasło w glosariuszu zamieszczonym w Aneksie I Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie, jest natomiast użyty w Aneksie II, w opisie tabeli poziomów ERK.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>W polskojęzycznych dokumentach i opracowaniach dotyczących ram kwalifikacji używano terminu <i>deskryptor</i>. Na zmianę terminu zdecydowano się w toku uzgodnień międzyresortowych poprzedzających przyjęcie polskiego raportu referencyjnego.</p>	<p><i>In the documents and materials related to the qualifications frameworks in the Polish language a term “deskryptor” constituting a copy of the English term “descriptor” had been used. The term was changed into “składnik opisu poziomu kwalifikacji” as a result of consultation in the course of negotiations between Ministries preceding the adoption of the Polish Referencing Report.</i></p>

	WIEDZA	KNOWLEDGE
1. Definicja <i>Definition</i>	Zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.	<i>A set of descriptions of facts, principles, theories and practices assimilated during the learning process, relating to a field of learning or professional activity.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja dotyczy rozumienia terminu <i>wiedza</i> odniesionego do ram kwalifikacji (ERK i PRK). Obejmuje zatem tylko tę wiedzę, którą trzeba mieć przyswojoną, aby sprostać wymaganiom dla konkretnej kwalifikacji.</p> <p>Definicja jest spójna z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku.</p> <p>Poszczególne kategorie efektów uczenia się w ERK i PRK nie powinny być traktowane całkowicie rozłącznie, gdyż efekty określane jako <i>wiedza</i> obejmują pewien komponent <i>umiejętności</i>, <i>umiejętności</i> pokrywają się z pewnymi elementami <i>wiedzy</i>, a <i>wiedza</i> i <i>umiejętności</i> stanowią istotne składniki <i>kompetencji społecznych</i>.</p>	<p><i>The above definition refers to the meaning of the term "knowledge" referenced to the qualifications frameworks (EQF and PQF), which needs to be assimilated to satisfy the requirements for a concrete qualification.</i></p> <p><i>The definition is consistent with the definition included in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008.</i></p> <p><i>Individual categories of learning outcomes in the EQF and PQF should not be treated as completely disjoint, since learning outcomes referred to as "knowledge" embrace a certain component of "skills", learning outcomes referred to as "skills" embrace certain elements of "knowledge", and both "knowledge" and "skills" constitute a significant component of social "competence".</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>wiadomości teoretyczne</i></p> <p><i>znajomość teorii</i></p>	

<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>Przyśpieszenie rozwoju technologicznego zmusza wszystkich do ciągłego uaktualniania swojej wiedzy.</p> <p>Sama wiedza nie wystarcza, żeby być dobrym fachowcem w swojej dziedzinie, potrzebne są też umiejętności praktyczne i wysoki poziom etosu zawodowego.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>efekty uczenia się</i></p> <p><i>Europejska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>kompetencje społeczne</i></p> <p><i>Polska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)</i></p> <p><i>umiejętności</i></p>	<p><i>learning outcomes</i></p> <p><i>European Qualifications Framework</i></p> <p><i>social competence</i></p> <p><i>Polish Qualifications Framework</i></p> <p><i>level descriptor</i></p> <p><i>skills</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 8, 33.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>W życiu codziennym, także w niektórych opracowaniach i dokumentach terminy: <i>wiedza, umiejętności, kompetencje, kwalifikacje</i> często są używane zamiennie.</p>	<p><i>In everyday life and also in some documents and materials terms: knowledge, skills and social competence, qualifications are often used interchangeably.</i></p>

	UMIĘTNOŚCI	SKILLS
1. Definicja <i>Definition</i>	<p>Zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.</p>	<p><i>The ability to carry out tasks and solve problems related to the relevant field of learning or professional activity.</i></p>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja dotyczy rozumienia terminu <i>umiejętności</i> odniesionego do ram kwalifikacji (ERK i PRK). Definicja ta jest spójna z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku.</p> <p>Poszczególne kategorie efektów uczenia się w ERK i PRK nie powinny być traktowane całkowicie rozłącznie, gdyż efekty określone jako <i>wiedza</i> obejmują pewien komponent <i>umiejętności</i>, <i>umiejętności</i> pokrywają się z pewnymi elementami <i>wiedzy</i>, a <i>wiedza</i> i <i>umiejętności</i> stanowią istotne składniki <i>kompetencji społecznych</i>.</p>	<p><i>The above definition refers directly to the meaning of the term "skills" included in The Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008. The definition is consistent with the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008.</i></p> <p><i>Individual categories of learning outcomes in EQF and PQF should not be treated as completely disjoint, since learning outcomes referred to as "knowledge" embrace a certain component of "skills", learning outcomes referred to as "skills" embrace certain elements of "knowledge", and both "knowledge" and "skills" constitute a significant component of social "competence".</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>sprawność w (czymś)</i></p> <p><i>biegłość w (czymś)</i></p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Doskonalenie umiejętności wymaga systematycznego ćwiczenia.</p> <p>Ważne życiowo umiejętności można opanować w różnych sytuacjach zarówno podczas pracy zawodowej, jak i w ramach innej aktywności.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>efekty uczenia się</i></p> <p><i>Europejska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>kompetencje społeczne</i></p> <p><i>Polska Rama Kwalifikacji</i></p> <p><i>składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)</i></p> <p><i>wiedza</i></p>	<p><i>learning outcomes</i></p> <p><i>European Qualifications Framework</i></p> <p><i>social competence</i></p> <p><i>Polish Qualifications Framework</i></p> <p><i>level descriptor</i></p> <p><i>knowledge</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 8, 33.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>W ERK umiejętności określa się jako kognitywne (obejmujące myślenie logiczne, intuicyjne i kreatywne) oraz praktyczne (obejmujące sprawność i korzystanie z metod, materiałów, narzędzi i instrumentów) (Zalecenie PE i Rady, 2008).</p> <p>W życiu codziennym, także w niektórych opracowaniach i dokumentach terminy: <i>wiedza, umiejętności, kompetencje i kwalifikacje</i> często są używane zamiennie.</p>	<p><i>In the context of EQF skills are described as cognitive (involving the use of logical, intuitive and creative thinking) or practical (involving manual dexterity and the use of methods, materials, tools and instruments) (Recommendation of the European Parliament, 2008).</i></p> <p><i>In everyday life and also in some documents and materials terms: knowledge, skills and social competence, qualifications are often used interchangeably.</i></p>

	KOMPETENCJE SPOŁECZNE	SOCIAL COMPETENCE
1. Definicja <i>Definition</i>	Zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.	<i>The ability to shape one's own development, as well as the autonomous and responsible participation in professional life and society, taking into account the ethical context of one's own behaviour.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja dotyczy rozumienia terminu <i>kompetencje społeczne</i> odniesionego do ram kwalifikacji (ERK i PRK). Termin ten występuje także w innych znaczeniach w różnych dziedzinach nauki (np. w psychologii, socjologii, pedagogice).</p> <p>Definicja jest spójna z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 roku.</p> <p>Nie należy mylić <i>kompetencji społecznych</i> z <i>kompetencjami</i>. W odniesieniu do ram kwalifikacji (PRK i ERK) <i>kompetencje społeczne</i> rozumie się jako szczególnego rodzaju kategorię <i>kompetencji</i>.</p> <p>Poszczególne kategorie efektów uczenia się w ERK i PRK nie powinny być traktowane całkowicie rozłącznie, gdyż efekty określane jako <i>wiedza</i> obejmują pewien komponent <i>umiejętności</i>, <i>umiejętności</i> pokrywają się z pewnymi elementami <i>wiedzy</i>, a <i>wiedza</i> i <i>umiejętności</i> stanowią istotne składniki <i>kompetencji społecznych</i>.</p>	<p><i>The above definition refers to the meaning of "competence" included in the EQF and PQF.</i></p> <p><i>The term also operates in other areas of science (eg. in psychology, sociology and educational sciences).</i></p> <p><i>The definition is consistent with the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008.</i></p> <p><i>The term "kompetencje społeczne" (social competence) must not be confused with "kompetencje" (competences). With reference to the EQF and PQF "kompetencje społeczne" (social competence) is understood as a special category of "kompetencje" (competences).</i></p> <p><i>Individual categories of learning outcomes in EQF and PQF should not be treated as completely disjoint, since learning outcomes referred to as "knowledge" embrace a certain component of "skills", learning outcomes referred to as "skills" embrace certain elements of "knowledge", and both "knowledge" and "skills" constitute a significant component of social "competence".</i></p>

3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<i>postawa</i> <i>dojrzałość (społeczna)</i> <i>umiejętność adekwatnego zachowania się</i>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>W PRK efekty uczenia się ujmowane są jako kombinacja wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.</p> <p>Efekty uczenia się, które składają się na kompetencje społeczne, najtrudniej poddają się walidacji.</p>	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>efekty uczenia się/kształcenia się</i> <i>Europejska Rama Kwalifikacji</i> <i>Polska Rama Kwalifikacji</i> <i>składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)</i> <i>umiejętności</i> <i>wiedza</i>	<i>learning outcomes</i> <i>European Qualifications Framework</i> <i>Polish Qualifications Framework</i> <i>level descriptor</i> <i>skills</i> <i>knowledge</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 8, 10.	

<p>7. Uwagi</p> <p>Remarks</p>	<p>W zaleceniu PE i Rady w sprawie ERK (2008) w wersji angielskiej dla oznaczenia trzeciej kategorii efektów uczenia się (obok wiedzy i umiejętności) używany jest wyraz <i>competence</i> (w liczbie pojedynczej).</p> <p>Literalne tłumaczenie wyrazu <i>competence</i> na język polski (kompetencja) nastroczałoby wielu problemów (w języku polskim wiedza i umiejętności to także <i>kompetencje</i>). Aby tego uniknąć, a zarazem uchwycić istotny sens tej kategorii efektów uczenia się, przyjęto termin <i>kompetencje społeczne</i>.</p> <p>We wcześniejszych etapach prac nad ramami kwalifikacji na określenie tej kategorii efektów uczenia się używano także terminów: <i>postawy</i>, <i>kompetencje personalne i społeczne</i> oraz <i>inne kompetencje</i>.</p>	<p><i>In the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008, the third category of learning outcomes (beside knowledge and skills) is labeled competence (singular form as opposed to the Polish plural noun form).</i></p> <p><i>A literal translation of the English term competence into a Polish singular form "kompetencja" would cause many problems to a Polish reader (in the Polish language "knowledge" and "skills" are also competences), thus to avoid other comprehension problems and also to express the essential meaning of this category of learning outcomes, the term "kompetencje społeczne" (social competence) has been adopted.</i></p> <p><i>In the earlier stages of the works on the qualifications frameworks the term had been referred to as the "postawy" ("attitudes"), "personal and social competences" and "other competences".</i></p>
--	--	--

	EFEKTY UCZENIA SIĘ / EFEKTY KSZTAŁCENIA SIĘ	LEARNING OUTCOMES
1. Definicja <i>Definition</i>	Zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych – nabytych w procesie uczenia się.	<i>A set of knowledge, skills, and social competence acquired in the learning process.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja nawiązuje do definicji zawartej w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji.</p> <p>W odniesieniu do ram kwalifikacji (PRK i ERK) terminy <i>efekty uczenia się/kształcenia się i kompetencje</i> mogą być stosowane zamiennie.</p> <p>W ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym (kwiecień 2011) efekty kształcenia zdefiniowano jako „zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie kształcenia przez osobę uczącą się”⁵.</p>	<p><i>The definition refers to the definition included in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework.</i></p> <p><i>With reference to EQF and PQF the terms “efekty uczenia się/kształcenia się” (learning outcomes) and “kompetencje” (competences) may be used interchangeably.</i></p> <p><i>In the Law on Higher Education of April 2011, learning outcomes are defined in a similar way as a set of knowledge, skills and social competence acquired by a learner in the process of learning.</i>⁶</p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>kompetencje</i></p> <p><i>wyniki nauczania</i></p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Zmiany w krajowym systemie kwalifikacji mają umożliwić uwzględnianie, w szerszym niż dotąd zakresie, efektów uczenia się, niezależnie od tego, gdzie i jak długo ma miejsce proces uczenia się.</p> <p>W 2009 roku wprowadzono nową podstawę programową kształcenia ogólnego określającą efekty uczenia się wymagane od uczniów kończących kolejne etapy edukacyjne.</p>	

⁵ Znowelizowane przepisy weszły w życie z dniem 01.10.2011 r.

⁶ Amended regulations came into force on October 1, 2011.

5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>kompetencje społeczne</i> <i>umiejętności</i> <i>wiedza</i>	<i>social competence</i> <i>skills</i> <i>knowledge</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 5, 6, 7, 8, 20, 33, 36, 37.	
7. Uwagi <i>Remarks</i>	W „Nowym słowniku pedagogicznym” Wincentego Okonia (2001) hasło <i>wyniki kształcenia</i> zostało zdefiniowane jako: 1) w znaczeniu intencjonalnym: zamierzone skutki kształcenia, przewidywane w programach szkolnych; 2) w znaczeniu rejestrującym: osiągnięcia szkolne, tj. efekty kształcenia zarówno dające się mierzyć, np. wiadomości, umiejętności i nawyki, jak i z trudem poddające się pomiarowi, np. zdolności, przekonania, motyw i zainteresowania.	<i>In the dictionary of pedagogical terms by W. Okoń (2001) the term “learning outcomes” was defined as follows:</i> <i>1) In the intentional meaning: intended effects of teaching and learning provided for in the school curricula;</i> <i>2) In the meaning registering: school attainments, ie measurable learning outcomes eg. knowledge, skills and habits, as well as hardly measurable learning outcomes eg. abilities, convictions, motivations and interests.</i>

	OSIĄGNIĘCIE	CREDIT
1. Definicja <i>Definition</i>	Wydodrębniony zestaw efektów uczenia się/kształcenia się – stanowiących składnik wymagań dla kwalifikacji – których uzyskanie zostało potwierdzone na podstawie przeprowadzonej walidacji.	<i>A set of learning outcomes constituting the components of the requirements for a given qualification whose attainment has been confirmed on the basis of a separately conducted validation.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Powyższa definicja jest spójna z definicją podaną w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 roku w sprawie systemu ECVET.</p> <p>Termin <i>osiągnięcia</i> odniesiony do zintegrowanego systemu kwalifikacji ma inne znaczenie niż w języku potocznym – nie dotyczy osiągnięć w jakiegokolwiek sferze – odnosi się do spełnienia części wymagań dla kwalifikacji, np. zaliczenia przedmiotu, praktyki itp.</p>	<p><i>The above definition is consistent with the definition included in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the ECVET system.</i></p> <p><i>The term “credits” referred to in the integrated qualifications system means something else than the term “osiągnięcia” (“attainment”, “achievement”) would mean in colloquial Polish – for it does not refer to any attainment in any sphere but specifically to the confirmed attainments in a learning process (outcomes), which have been provided for in the requirements for a given qualification.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>zaliczona jednostka efektów uczenia się</i></p> <p><i>zaliczony moduł</i></p> <p><i>zaliczony przedmiot (nauczania)</i></p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>Ważnym elementem zintegrowanego systemu kwalifikacji będą spójne zasady akumulowania i przenoszenia osiągnięć.</p> <p>Akumulowanie i przenoszenie osiągnięć umożliwi bardziej elastyczne i zindywidualizowane uczenie się w celu zdobycia kwalifikacji.</p>	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>akumulowanie osiągnięć</i></p> <p><i>przenoszenie osiągnięć</i></p>	<p><i>credit accumulation</i></p> <p><i>credit transfer</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 7, 27, 33, 36, 37 i 38.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>W niektórych materiałach wyraz <i>credit</i> jest tłumaczony na język polski jako <i>punkt (zaliczeniowy)</i> zamiast <i>osiągnięcie</i>.</p> <p>Osiągnięcia mogą być wyrażane za pomocą liczby punktów (ECTS, ECVET).</p>	<p><i>In some materials the word "credit" is translated into Polish as a "punkt" ("point").</i></p> <p><i>Credits may be expressed with a number (numerical value) of points (ECTS, ECVET).</i></p>

	AKUMULOWANIE OSIĄGNIĘĆ	CREDIT ACCUMULATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Gromadzenie potwierdzonych efektów uczenia się/kształcenia się, stanowiących składniki wymagań dla danej kwalifikacji.	<i>The process of collecting confirmed learning outcomes that comprise the components of the requirements for a given qualification.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Efekty uczenia się są potwierdzone i gromadzone jako określone zestawy.</p> <p>W szkołach wyższych Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego funkcjonuje system przenoszenia i akumulacji osiągnięć ECTS (Europejski System Transferu i Akumulacji Osiągnięć⁷).</p> <p>W krajach UE wdrażany jest także system ECVET (Europejski System Transferu i Akumulacji Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym⁸).</p>	<p><i>Learning outcomes are confirmed and accumulated as specified set of outcomes.</i></p> <p><i>European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) is used in Higher Education Institutions functioning within the European Higher Education Area.⁹</i></p> <p><i>ECVET (European Credit System for Vocational Education and Training) is being implemented in the EU countries.¹⁰</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<i>gromadzenie, zbieranie punktów ECTS, ECVET</i> <i>zaliczanie</i>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>W Polsce systemy akumulowania osiągnięć wprowadza się od niedawna. Na większą skalę możliwość akumulowania osiągnięć wprowadzono po raz pierwszy w 2005 roku w związku z wdrażaniem procesu bolońskiego w szkolnictwie wyższym (system ECTS).</p> <p>Możliwość akumulowania osiągnięć, zdobytych w różnym czasie i miejscu, otwiera szerszy dostęp do kwalifikacji osobom pracującym.</p>	

⁷ ECTS został ustanowiony w 1989 roku jako pilotażowy projekt w programie Erasmus w celu ułatwienia uznawania okresów studiów realizowanych za granicą.

⁸ Zalecenie Parlamentu i Rady z 18 czerwca 2009 roku.

⁹ ECTS was established in 1989 as a pilot project of the Erasmus Programme to facilitate the recognition of studies undertaken abroad.

¹⁰ See the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009.

5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>certyfikowanie</i> <i>efekty uczenia się/kształcenia się</i> <i>przenoszenie osiągnięć</i> <i>osiągnięcia</i>	<i>certification</i> <i>learning outcomes</i> <i>credit transfer</i> <i>credits</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 7, 27, 33, 36, 37 i 38.	
7. Uwagi <i>Remarks</i>	Dotychczas ECTS tłumaczono na język polski jako <i>Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów</i> . Obecnie zamiast wyrazu <i>punktów</i> należy używać wyrazu <i>osiągnięć</i> .	<i>Until recently ECTS was translated into Polish as Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (points). Presently instead of the word "punktów" (points), the word "osiągnięć" (credit) is used.</i>

	PRZENOSZENIE OSIĄGNIĘĆ	TRANSFER OF CREDITS / CREDIT TRANSFER
1. Definicja <i>Definition</i>	Uznawanie – przez podmiot nadający kwalifikację – efektów uczenia się/kształcenia się stanowiących składniki wymagań dla tej kwalifikacji, które zostały potwierdzone przez inne podmioty.	<i>The recognition by an entity awarding a qualification of learning outcomes constituting a component part of the said qualification and validated by other entities.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Efekty uczenia się są przenoszone jako określone zestawy.</p> <p>W szkołach wyższych Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego funkcjonuje system przenoszenia i akumulacji osiągnięć ECTS (Europejski System Transferu i Akumulacji Osiągnięć¹¹).</p> <p>W krajach UE wdrażany jest także system ECVET (Europejski System Transferu i Akumulacji Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym¹²).</p>	<p><i>Learning outcomes are transferred as specified sets of outcomes.</i></p> <p><i>European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) is used in Higher Education Institutions functioning within the European Higher Education Area.¹³</i></p> <p><i>ECVET (European Credit System for Vocational Education and Training) is being implemented in the EU countries.¹⁴</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>transfer punktów zaliczeniowych</i></p> <p><i>transfer osiągnięć</i></p>	

¹¹ ECTS został ustanowiony w 1989 roku jako pilotażowy projekt w programie Erasmus w celu ułatwienia uznawania okresów studiów realizowanych za granicą.

¹² Por. Zalecenie Parlamentu i Rady z 18 czerwca 2009 roku.

¹³ CTS was established in 1989 as a pilot project of the Erasmus Programme to facilitate the recognition of studies undertaken abroad.

¹⁴ See the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009.

<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>Przenoszenie osiągnięć ułatwia mobilność studentów, a także przekwalifikowanie się osób pracujących.</p> <p>Warunkiem większego upowszechnienia praktyki przenoszenia osiągnięć jest zaufanie między różnymi instytucjami działającymi w obszarze edukacji.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>certyfikowanie</i></p> <p><i>efekty uczenia się/kształcenia się</i></p> <p><i>akumulowanie osiągnięć</i></p> <p><i>osiągnięcia</i></p> <p><i>uznawanie kwalifikacji</i></p>	<p><i>certification</i></p> <p><i>learning outcomes</i></p> <p><i>credit accumulation</i></p> <p><i>credits</i></p> <p><i>recognition of qualifications</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 7, 33, 37, 38.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Przenoszenie osiągnięć eliminuje wielokrotne potwierdzanie już osiągniętych efektów uczenia się.</p>	<p><i>Transfer of credits eliminates multiple confirmation of the attained learning outcomes.</i></p>

	WALIDACJA	VALIDATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Wieloetapowy proces sprawdzania, czy – niezależnie od sposobu uczenia się – kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Walidacja prowadzi do certyfikacji.	<i>The multi-stage process of ensuring that the competences required for a given qualification have been attained, regardless of the learning process. Validation leads to certification.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Definicja jest spójna z definicją podaną w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 roku w sprawie ustanowienia systemu ECVET oraz w Zaleceniu Rady z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.</p> <p>Nie należy mylić walidacji z uznawaniem kwalifikacji.</p> <p>W odniesieniu do ram kwalifikacji (PRK i ERK) walidacji podlegają kompetencje (efekty uczenia się), natomiast <i>uznaje się</i> kwalifikacje nadane za granicą.</p> <p>Walidacja obejmuje nie tylko ocenę kompetencji (osiągniętych efektów uczenia się), lecz także sprawdzenie ich zgodności z wymaganiami dla danej kwalifikacji.</p> <p>W przypadku kompetencji nabytych poza zorganizowanym kształceniem proces walidacji obejmuje ponadto etap wstępny, służący identyfikacji posiadanych kompetencji.</p>	<p><i>The definition is consistent with the definition included in the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET) and Recommendation of the Council of 20 December 2012 on validation of non-formal and informal learning.</i></p> <p><i>Validation should not be confused with recognition of a qualification. With reference to EQF and PQF learning outcomes are validated, a qualification awarded abroad may be recognised.</i></p> <p><i>Validation includes not only assessment of competences (attained learning outcomes) but also checking their compatibility with the requirements for a given qualification.</i></p> <p><i>In case of competences acquired outside the organised system of education a process of validation also includes an introductory stage consisting in identification of the already acquired competences.</i></p>

3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<i>zaliczanie</i> <i>egzaminowanie</i> <i>potwierdzanie kompetencji</i>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	Rozbudowa systemu walidacji efektów uczenia się osiągniętych poza edukacją formalną stanowi ważny kierunek działania w ramach polityki na rzecz uczenia się przez całe życie. Powszechna i rzetelnie wdrożona walidacja przyczyni się do wzrostu zaufania do kwalifikacji.	
5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>certyfikowanie</i> <i>kwalifikacja</i> <i>uznawanie kwalifikacji</i>	<i>certification</i> <i>qualification</i> <i>recognition of qualification</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 5, 6, 7, 8, 20, 33, 34, 36.	

7. Uwagi Remarks	W polskiej edukacji nie ma tradycji wyraźnego wyodrębniania walidacji jako etapu w procesie, który kończy się nadaniem kwalifikacji. W języku polskim brakowało więc odpowiedniej nazwy dla tego procesu. W tej sytuacji przyjęto wyraz <i>walidacja</i> , będący spolszczeniem angielskiego terminu <i>validation</i> .	<i>In the Polish education system there is no tradition of distinguishing validation in a process of awarding a qualification. Since there is neither an adequate name in the Polish language a borrowing from English "validation" has been adopted.</i>
---------------------------------------	--	---

	CERTYFIKOWANIE	CERTIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Proces, w którego wyniku uczący się otrzymuje od upoważnionej instytucji formalny dokument, stwierdzający, że osiągnął określoną kwalifikację. Certyfikacja następuje po walidacji.	<i>The process by which a learner receives a formal document from an authorised institution stating that a qualification has been achieved. Certification follows validation.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>W przypadku niektórych kwalifikacji na certyfikowanie składa się kilka prostych czynności, sprowadzających się do przygotowania właściwej dokumentacji i wydania formalnego dokumentu (dyplomu, świadectwa, certyfikatu).</p> <p>W przypadku innych kwalifikacji certyfikowanie może być procesem bardziej złożonym, w którym następuje rozbudowana weryfikacja dokumentacji, niekiedy z udziałem instytucji zewnętrznej w stosunku do podmiotu certyfikującego.</p>	<p><i>In case of some qualifications certification consists of several activities which boil down to the preparation and issuance of a formal document (diploma, certificate).</i></p> <p><i>In case of other qualifications certification may become a more complicated process constituted by an extended verification of documentation sometimes with the participation of external institutions.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>nadanie kwalifikacji</i></p> <p><i>wydanie dyplomu</i></p> <p><i>wystawienie świadectwa</i></p>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	<p>W tradycyjnej działalności szkół procesy kształcenia, walidacji i certyfikowania nie są od siebie wyraźnie oddzielone.</p> <p>W przypadku niektórych kwalifikacji uzyskiwanych poza oświatą i szkolnictwem wyższym certyfikowanie i walidacja są zadaniami różnych podmiotów (np. egzamin na prawo jazdy przeprowadza Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, a dokument wydaje starosta powiatu).</p>	

5. Odniesienia do innych haseł w słowniku <i>Reference of the term to other glossary entries</i>	<i>kwalfikacja</i> <i>uznawanie kwalfikacji</i> <i>walidacja</i>	<i>qualification</i> <i>recognition of qualification</i> <i>validation</i>
6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła <i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i>	Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 6, 20, 33, 36.	
7. Uwagi <i>Remarks</i>	Wyraźne wyodrębnienie certyfikowania jako procesu następującego po walidacji może wydawać się niezbyt istotne z punktu widzenia obecnej praktyki. Jednakże rozróżnienie to będzie miało znaczenie w przyszłości, kiedy nastąpi rozwój systemu walidacji i certyfikowania kompetencji nabywanych w wyniku edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego.	<i>Distinguishing certification as a separate process following validation may seem to be hardly useful from the point of view of the present practice. However this distinction will become meaningful in future when the system of validation and certification of competences attained in non-formal and informal learning is developed.</i>

	UZNAWANIE KWALIFIKACJI	RECOGNITION OF QUALIFICATIONS
1. Definicja <i>Definition</i>	Formalne uznanie przez uprawnioną do tego instytucję ważności świadectwa/dyplomu zdobytego za granicą.	<i>Formal recognition by an authorised institution of the validity of a certificate / diploma obtained abroad.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	<p>Powyższa definicja jest spójna z:</p> <ul style="list-style-type: none"> definicją podaną w Konwencji lizbońskiej z 1997 roku o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim¹⁵, dyrektywą PE i Rady z 2005 roku w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, definicją podaną przez Cedefop (2008). <p>Nie należy mylić uznawania kwalifikacji z walidacją.</p> <p>W odniesieniu do ram kwalifikacji (PRK i ERK) walidacji podlegają kompetencje (efekty uczenia się), natomiast <i>uznaje się</i> kwalifikacje nadane za granicą.</p>	<p><i>The above definition is consistent with:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>the definition included in the Lisbon Convention of 1997 on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region,¹⁶</i> <i>the Directive of the European Parliament and of the Council on recognition of professional qualifications</i> <i>and the definition by CEDEFOP (2008).</i> <p><i>Recognition of qualifications must not be confused with validation.</i></p> <p><i>With reference to EQF and PQF learning outcomes are validated whereas qualifications awarded abroad may be recognised.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<p><i>nostryfikacja</i></p> <p><i>uznawanie wykształcenia</i></p> <p><i>uznawanie kwalifikacji zawodowych</i></p> <p><i>uznawanie dyplomów</i></p>	

¹⁵ Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim, sporządzona w Lizbonie 11 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 2004 Nr 233, poz. 2339).

¹⁶ The Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region, Council of Europe 1997.

<p>4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach</p> <p><i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i></p>	<p>Unia Europejska dąży do wzajemnego uznawania kwalifikacji w państwach członkowskich.</p> <p>Uznawanie kwalifikacji na podstawie umów międzynarodowych ułatwia specjalistom znalezienie za granicą pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.</p>	
<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>certyfikowanie</i></p> <p><i>kwalifikacja</i></p> <p><i>walidacja</i></p>	<p><i>certification</i></p> <p><i>qualification</i></p> <p><i>validation</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 4, 33, 37, 38.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Kwalifikacje uzyskane za granicą mogą być uznawane w celu przyjęcia na studia i podjęcia kariery akademickiej (uznanie „akademiczne”) albo w celu wykonywania zawodu (uznanie „zawodowe”).</p>	<p><i>Foreign qualifications may be recognised for the purposes of admission to higher education and an academic career (academic recognition) or for vocational purposes (professional recognition).</i></p>

	JAKOŚĆ KWALIFIKACJI	QUALITY OF A QUALIFICATION
1. Definicja <i>Definition</i>	Przez jakość kwalifikacji rozumie się jej funkcjonalność dla osób, które ją uzyskały lub starają się ją uzyskać, oraz dla otoczenia społecznego, w którym dana kwalifikacja funkcjonuje.	<i>Quality of a qualification signifies its usability for individuals who have attained it or strive to attain it as well as for the social environment in which it is functioning.</i>
2. Komentarz do definicji <i>Commentary</i>	Jakość kwalifikacji nadanej konkretnej osobie zależy od tego, czy: <ul style="list-style-type: none"> • kwalifikacja jest dobrze zaprojektowana, to znaczy adekwatna do potrzeb i dobrze opisana („dobrze definiowana”), • przeprowadzona walidacja kompetencji wymaganych dla danej kwalifikacji była dobrej jakości (wiarygodna). <p>Na jakość nadawanych kwalifikacji niewątpliwym wpływ ma również proces uczenia się/kształcenia. Więcej na ten temat: Aneks 7.</p>	<i>The quality of a qualification awarded to a concrete individual depends on whether</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>it has been well designed, ie if it adequately responds to the needs, and if has been well described (well defined),</i> • <i>validation of competences required for a given qualification was of good quality (credible).</i> <p><i>The quality of the awarded qualifications also results from the quality of the process of teaching/learning. For more information see Annex 7.</i></p>
3. Określenia o podobnym znaczeniu <i>Similar terms</i>	<i>wiarygodność kwalifikacji</i>	
4. Przykłady poprawnego użycia terminu w różnych kontekstach <i>Examples of appropriate use of the term in different contexts</i>	W warunkach konkurencji jakość kwalifikacji posiadanych przez pracowników jest jednym z ważniejszych czynników sukcesu przedsiębiorstw.	
	Niska jakość nadawanych kwalifikacji obniża prestiż uczelni.	

<p>5. Odniesienia do innych haseł w słowniku</p> <p><i>Reference of the term to other glossary entries</i></p>	<p><i>kwalifikacja</i></p> <p><i>walidacja</i></p>	<p><i>qualification</i></p> <p><i>validation</i></p>
<p>6. Wybrane dokumenty i materiały europejskie odnoszące się do hasła</p> <p><i>Selected European documents and materials referring to the glossary entry</i></p>	<p>Patrz: część II, bibliografia, pkt 1, poz. 3, 6, 7, 10, 11, 33, 37, 38.</p>	
<p>7. Uwagi</p> <p><i>Remarks</i></p>	<p>Do czynników mających pośredni wpływ na jakość nadawanych kwalifikacji należy system zapewniania jakości kwalifikacji, stosowany przez instytucje walidujące i certyfikujące.</p>	<p><i>A system of quality assurance of qualifications used by validation and certification institutions will have an indirect effect on the quality of awarded qualifications.</i></p>

Część II INDEKS RZECZOWY

Part II SUBJECT INDEX

1. Spis wybranych polskich terminów dotyczących zagadnień związanych z krajowym systemem kwalifikacji, w tym ram kwalifikacji

A list of selected Polish terms related to the national qualifications system, including the qualifications framework

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Akumulowanie osiągnięć	Akumulowanie osiągnięć	1–7	61–62
	Osiągnięcie	4	59
	Przenoszenie osiągnięć	5	64
Certyfikat	Kwalifikacja	2, 3	28
	Kwalifikacja zarejestrowana	4	30
Certyfikowanie	Akumulowanie osiągnięć	5	62
	Certyfikowanie	1–7	68–69
	Przenoszenie osiągnięć	5	64
	Uznawanie kwalifikacji	5	71
	Walidacja	1, 5	65, 66
Charakterystyka poziomu (w ramie kwalifikacji)	Polska Rama Kwalifikacji	7	45
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	3	48
Deskryptor	Europejska Rama Kwalifikacji	2	41
	Polska Rama Kwalifikacji	5	44
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	1–7	48–49
Dojrzałość	Kompetencje społeczne	3	55
Doskonalenie zawodowe	Edukacja pozaformalna	3	17
Dyplom	Kwalifikacja	2, 3	28
	Kwalifikacja pełna	2	32, 33
	Uznawanie kwalifikacji	1	70
ECTS	Akumulowanie osiągnięć	2, 3, 4, 7	61, 62
	Osiągnięcie	7	60
	Przenoszenie osiągnięć	2	63

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
ECVET	Akumulowanie osiągnięć	2, 3	61
	Osiągnięcie	2, 7	59, 60
	Przenoszenie osiągnięć	2	63
	Walidacja	2	65
Edukacja formalna	Edukacja formalna	1–7	13–15
	Edukacja pozaformalna	2, 5	16, 17
	Krajowy system kwalifikacji	2	22
	Walidacja	4	66
Edukacja instytucjonalna	Edukacja formalna	3	14
Edukacja pozaformalna	Certyfikowanie	7	69
	Edukacja formalna	5	14
	Edukacja pozaformalna	1–7	16–18
	Krajowy system kwalifikacji	2	22
Edukacja szkolna i akademicka	Edukacja formalna	4	14
Edukacja zinstytucjonalizowana	Edukacja formalna	3	14
Efekty kształcenia	Akumulowanie osiągnięć	1	61
	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	1–7	57–58
Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	Akumulowanie osiągnięć	1, 2, 5	61, 62
	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	1–7	57–58
	Kompetencje społeczne	7	56
	Kwalifikacja	1	28
	Kwalifikacja cząstkowa	1	35
	Kwalifikacja pełna	1	32
	Kwalifikacja zarejestrowana	1	30
	Osiągnięcie	1	59
	Polska Rama Kwalifikacji	7	45
	Przenoszenie osiągnięć	1, 2, 5, 7	63, 64
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	2, 5	48, 49
	Umiejętności	5	53
	Uznawanie kwalifikacji	2	70
	Walidacja	2	65
	Wiedza	5	51
Zintegrowany system kwalifikacji	4, 7	24, 25	
Egzamin	Certyfikowanie	4	68

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Egzaminowanie	Walidacja	3	68
Europejski Obszar Szkolnictwa Wyzszego	Akumulowanie osiągnięć	2	61
	Przenoszenie osiągnięć	2	63
Europejska Rama Kwalifikacji (ERK)	Europejska Rama Kwalifikacji	1–7	41–42
	Kompetencje społeczne	2, 5	54, 55
	Polska Rama Kwalifikacji	5	44
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	2, 5	48, 49
	Umiejętności	2, 5	52, 53
	Wiedza	2, 5	50, 51
Formalny system kształcenia	Edukacja formalna	3	14
Gromadzenie punktów	Akumulowanie osiągnięć	3	61
<i>Home schooling</i>	Edukacja formalna	7	15
Inne kompetencje	Kompetencje społeczne	7	56
Instytucje walidujące i certyfikujące	Jakość kwalifikacji	7	73
Jakość kwalifikacji	Jakość kwalifikacji	1–7	72–73
Jednostka efektów uczenia się	Osiągnięcie	3	59
Kompetencje	Certyfikowanie	7	69
	Efekty uczenia się	3	57
	Jakość kwalifikacji	2	72
	Kompetencje społeczne	7	56
	Kwalifikacja cząstkowa	7	36
	Polska Rama Kwalifikacji	7	45
	Walidacja	1, 2	65
Kompetencje społeczne	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	1, 2, 5	57, 58
	Europejska Rama Kwalifikacji	2, 4, 5	41, 42
	Kompetencje społeczne	1–7	54–56
	Polska Rama Kwalifikacji	5	44
	Sektorowa rama kwalifikacji	5	47
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	1, 4, 5	48, 49
	Uczenie się nieformalne	1	19
	Umiejętności	2, 5	52, 53
Wiedza	2, 5, 7	50, 51	
Kompetencje personalne i społeczne	Kompetencje społeczne	7	56

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Krajowy system kwalifikacji (KSK)	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	4	57
	Krajowy system kwalifikacji	1–7	22–23
	Zintegrowany system kwalifikacji	2	24
Kwalifikacja	Certyfikowanie	1, 2, 4, 5	68, 69
	Edukacja formalna	2, 4, 5	13, 14
	Edukacja pozaformalna	2, 5, 7	16, 17
	Europejska Rama Kwalifikacji	1, 5	41, 42
	Jakość kwalifikacji	1, 2, 5	72, 73
	Krajowy system kwalifikacji (KSK)	4	22
	Kwalifikacja	1–7	28–29
	Kwalifikacja częściowa	2, 5	35, 36
	Kwalifikacja pełna	2, 5	32, 33
	Kwalifikacja składowa	1, 5	39
	Kwalifikacja zarejestrowana	1, 5, 7	30, 31
	Kwalifikacja złożona	1, 2, 5	37
	Osiągnięcie	2, 4	59
	Polska Rama Kwalifikacji	5, 7	44, 45
	Przenoszenie osiągnięć	1	63
	Sektorowa rama kwalifikacji	5	47
	Uznawanie kwalifikacji	2, 4, 5, 7	70, 71
	Walidacja	1, 2, 4, 5	65, 66, 67
	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	2, 4, 7	26, 27
	Zintegrowany system kwalifikacji	2, 4, 7	24, 25
Kwalifikacja częściowa	Kwalifikacja	5	29
	Kwalifikacja częściowa	1–7	35–36
	Kwalifikacja pełna	4, 5, 7	33, 34
	Kwalifikacja zarejestrowana	1, 5	30, 31
Kwalifikacja pełna	Kwalifikacja	5	29
	Kwalifikacja częściowa	1, 5, 7	35, 36
	Kwalifikacja pełna	1–7	32–34
	Kwalifikacja zarejestrowana	1, 5	30, 31
Kwalifikacja składowa	Kwalifikacja	5	29
	Kwalifikacja składowa	1–7	39–40
	Kwalifikacja złożona	2, 5	37

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Kwalifikacja w zawodzie	Kwalifikacja składowa	7	40
	Kwalifikacja złożona	4	37
Kwalifikacja zarejestrowana	Edukacja formalna	1, 2, 5	13, 14
	Edukacja pozaformalna	1, 7	16, 18
	Krajowy system kwalifikacji	1	22
	Kwalifikacja cząstkowa	1, 5	35, 36
	Kwalifikacja pełna	5, 7	33, 34
	Kwalifikacja zarejestrowana	1–7	30–31
Kwalifikacja złożona	Kwalifikacja	5	29
	Kwalifikacja składowa	1, 5	39
	Kwalifikacja złożona	1–7	37–38
Moduł	Osiągnięcie	3	59
Nadawanie kwalifikacji	Certyfikowanie	3	68
	Krajowy system kwalifikacji (KSK)	1, 2	22
	Walidacja	7	67
Nostryfikacja	Uznawanie kwalifikacji	3	70
Osiągnięcie	Akumulowanie osiągnięć	5, 7	62
	Osiągnięcie	1–7	59–60
	Przenoszenie osiągnięć	5	64
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Edukacja formalna	2	14
	Edukacja pozaformalna	2	16
	Europejska Rama Kwalifikacji	5	42
	Kompetencje społeczne	2, 4, 5	54, 55
	Polska Rama Kwalifikacji	1–7	44–45
	Sektorowa rama kwalifikacji	2, 5, 7	46, 47
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	2, 5	48, 49
	Umiejętności	2, 5	52, 53
	Wiedza	2, 5	50, 51
	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	2, 5	26
	Zintegrowany system kwalifikacji	2, 5, 7	24, 25
Postawa	Kompetencje społeczne	3	55
Potwierdzanie efektów uczenia się	Uczenie się nieformalne	4	20
Potwierdzanie kompetencji	Walidacja	3	66
Potwierdzone osiągnięcia w uczeniu się	Osiągnięcie	2	59

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Poziom ERK	Europejska Rama Kwalifikacji	4	41
	Kwalifikacja cząstkowa	2	35
	Kwalifikacja pełna	7	34
	Kwalifikacja zarejestrowana	2	35
Poziom PRK	Kwalifikacja cząstkowa	2	25
	Kwalifikacja pełna	7	34
	Polska Rama Kwalifikacji	4, 7	44, 45
	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	7	27
	Zintegrowany system kwalifikacji	7	25
Proces boloński	Akumulowanie osiągnięć	4	61
Przedmiot (nauczania)	Osiągnięcie	3	59
Przenoszenie osiągnięć	Akumulowanie osiągnięć	5	62
	Osiągnięcie	4	59
	Przenoszenie osiągnięć	1–7	63–64
Raport referencyjny	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	7	49
Samodzielne uczenie się	Uczenie się nieformalne	2, 3, 7	19, 21
Samokształcenie	Uczenie się nieformalne	3	19
Sektorowa rama kwalifikacji	Sektorowa rama kwalifikacji	1–7	46–47
Składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)	Europejska Rama Kwalifikacji	5	42
	Kompetencje społeczne	5	55
	Polska Rama Kwalifikacji	5	44
	Sektorowe ramy kwalifikacji	5	47
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji (deskryptor)	1–7	48–49
	Umiejętności	5	53
	Wiedza	5	51
System akumulowania i przenoszenia osiągnięć	Krajowy system kwalifikacji	2	22
	Przenoszenie osiągnięć	2	63
System walidacji efektów uczenia się/kompetencji	Krajowy system kwalifikacji	2	22
	Walidacja	4	66
System zapewniania jakości kwalifikacji	Jakość kwalifikacji	7	73
Świadectwo	Kwalifikacja	2, 3	28
	Kwalifikacja cząstkowa	2	35
	Kwalifikacja pełna	2	32, 33
	Uznawanie kwalifikacji	1	70

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Transfer osiągnięć	Przenoszenie osiągnięć	3	63
Transfer punktów zaliczeniowych	Przenoszenie osiągnięć	3	63
Uczenie się nieformalne	Certyfikowanie	7	69
	Krajowy system kwalifikacji	2	22
	Uczenie się nieformalne	1–7	19–21
Uczenie się przez całe życie	Krajowy system kwalifikacji	4	22
	Polska Rama Kwalifikacji	4	44
	Uczenie się nieformalne	7	21
	Walidacja	4	66
Umiejętności	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	1, 2, 5, 7	57, 58
	Europejska Rama Kwalifikacji	2, 4, 5	41, 42
	Kompetencje społeczne	2, 4, 5, 7	54, 55, 56
	Polska Rama Kwalifikacji	5	44
	Sektorowa ramy kwalifikacji	5	47
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	1, 2, 4, 5	48, 49
	Uczenie się nieformalne	1	19
	Umiejętności	1–7	52–53
Wiedza	2, 4, 5, 7	50, 51	
Uznawanie dyplomów	Uznawanie kwalifikacji	3	70
Uznawanie kwalifikacji	Certyfikowanie	5	69
	Przenoszenie osiągnięć	5	64
	Uznawanie kwalifikacji	1–7	70–71
	Walidacja	2, 5	65, 66
Uznawanie kwalifikacji zawodowych	Uznawanie kwalifikacji	3	70
Uznawanie wykształcenia	Uznawanie kwalifikacji	3	70
Walidacja	Certyfikowanie	1, 4, 5, 7	68, 69
	Jakość kwalifikacji	5	73
	Kompetencje społeczne	4	55
	Kwalifikacja	2, 5	28, 29
	Osiągnięcie	1	59
	Uznawanie kwalifikacji	2, 5	70, 71
	Walidacja	1–7	65–67
Wiarygodność kwalifikacji	Jakość kwalifikacji	3	72
	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	7	27

Termin	W opisie hasła	Pole	Strona
Wiedza	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	1, 2, 5	57, 58
	Europejska Rama Kwalifikacji	2, 4, 5	42
	Kompetencje społeczne	2, 4, 5, 7	54, 55, 56
	Polska Rama Kwalifikacji	5	44
	Sektorowa rama kwalifikacji	5	47
	Składnik opisu poziomu kwalifikacji	1, 2, 4, 5	48, 49
	Uczenie się nieformalne	1	19
	Umiejętności	2, 5, 7	52, 53
	Wiedza	1–7	50–51
Wydanie dyplomu	Certyfikowanie	3	68
Wynik kształcenia	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	7	58
Wynik nauczania	Efekty uczenia się / efekty kształcenia się	3	57
Wystawienie świadectwa	Certyfikowanie	3	68
Zaliczanie	Akumulowanie osiągnięć	3	61
	Walidacja	3	66
Zapisy w PRK	Składnik opisu poziomów kwalifikacji (deskryptor)	3	48
Zasady zapewniania jakości	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	7	27
	Zintegrowany system kwalifikacji	1, 2	24
Zbieranie punktów ECTS, ECVET	Akumulowanie osiągnięć	3	61
Zintegrowany system kwalifikacji	Edukacja formalna	2, 5	13, 14
	Krajowy system kwalifikacji	5	23
	Kwalifikacja pełna	2, 7	32, 34
	Kwalifikacja zarejestrowana	2, 4	30
	Osiągnięcie	2, 4	59
	Sektorowa rama kwalifikacji	7	49
	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	5	26
	Zintegrowany system kwalifikacji	1–7	24–25
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Edukacja formalna	2, 5	13, 14
	Edukacja pozaformalna	2	16
	Kwalifikacja zarejestrowana	1, 5	30, 31
	Polska Rama Kwalifikacji	1	44
	Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji	1–7	26–27
	Zintegrowany system kwalifikacji	1, 2, 5, 7	24, 25

Part II SUBJECT INDEX

2. A list of selected terms related to the national qualifications system, including the qualifications framework¹⁷

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>Abilities</i>	<i>Learning outcomes</i>	7	58
<i>Ability to behave adequately</i>	<i>Social competence</i>	3	55
<i>Academic education</i>	<i>Formal education</i>	3, 4	14
<i>Area of education</i>	<i>Credit transfer</i>	4	64
<i>Area of qualification</i>	<i>National qualifications system</i>	3	22
<i>Attitude</i>	<i>Social competence</i>	3	55
<i>Authorised body</i>	<i>Certification</i>	1	68
	<i>Qualification</i>	1, 7	28, 29
	<i>Recognition of qualifications</i>	1	70
	<i>Registered qualification</i>	1	30
<i>Autonomous learning</i>	<i>Informal learning</i>	3, 7	19, 22
<i>Award of qualifications</i>	<i>Certification</i>	3	68
	<i>National qualifications system</i>	1	22
	<i>Validation</i>	7	67
<i>Bologna Process</i>	<i>Credit accumulation</i>	4	61
<i>Branch</i>	<i>Sectoral qualifications framework</i>	1	46
<i>Cedefop</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	2	41
	<i>Formal education</i>	6	15
	<i>Informal learning</i>	2, 6	19, 20
	<i>Non-formal education</i>	6	17
	<i>Recognition of qualifications</i>	2	70
<i>Certificate</i>	<i>Qualification</i>	2, 3	28
	<i>Registered qualification</i>	4	30

¹⁷ This is an English translation of the Polish terms in the subject index.

Term	Glossary entry	Box no.	Page
Certification	Certification	1–7	68–69
	Credit accumulation	5	62
	Credit transfer	5	64
	Recognition of qualifications	5	71
	Validation	1, 5	65, 66
Competence	Certification	7	69
	Partial qualification	7	36
	Polish Qualifications Framework	7	45
	Quality of a qualification	2	72
	Social competence	7	56
	Validation	1, 2	65
Compound qualification	Compound qualification	1–7	37–38
	Constituent qualification	1, 5	39
	Qualification	5	29
Compulsory education	Formal education	7	15
Confirmation of competences	Validation	3	66
Confirmation of learning outcomes	Informal learning	4	20
Constituent qualification	Constituent qualification	2, 5	37
	Constituent qualification	1–7	39–40
	Qualification	5	29
Core curriculum	Learning outcomes	4	57
Course	Non-formal education	3	17
Credibility of qualifications	Integrated Qualifications Register	7	27
	Quality of a qualification	3	72
Credit	Credit	1–7	59–60
	Credit accumulation	5, 7	62
	Credit transfer	5	64
Credit accumulation	Credit	4	59
	Credit accumulation	1–7	61–62
	Credit transfer	5	64
Crediting	Credit accumulation	3	61
	Validation	3	66
Credit transfer	Credit transfer	3	63
Credit transfer and accumulation system	Credit transfer	2	63
	National qualifications system	2	22

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>Descriptor</i>	Descriptor	1–7	48–49
	<i>European Qualifications Framework</i>	2	41
<i>ECTS</i>	<i>Credit</i>	7	60
	<i>Credit accumulation</i>	2, 3, 4, 7	61, 62
	<i>Credit transfer</i>	2	63
<i>ECVET</i>	<i>Credit</i>	2, 7	59, 60
	<i>Credit accumulation</i>	2, 3	61
	<i>Credit transfer</i>	2	63
	<i>Validation</i>	2	65
<i>Education/teaching/training</i>	<i>Certification</i>	4	68
	<i>Informal learning</i>	1	19
<i>Edutainment</i>	<i>Informal learning</i>	3	19
<i>EQF level</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	4	41
	<i>Full qualification</i>	7	34
	<i>Partial qualification</i>	7	36
	<i>Registered qualification</i>	7	31
<i>European Higher Education Area (EHEA)</i>	<i>Credit accumulation</i>	2	61
	<i>Credit transfer</i>	2	63
<i>European Qualifications Framework (EQF)</i>	European Qualifications Framework	1–7	41–42
	<i>Knowledge</i>	2, 5	50, 51
	<i>Level descriptor</i>	2, 5	48, 49
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	5	44
	<i>Skills</i>	2, 5	52, 53
	<i>Social competence</i>	2, 5	54, 55
<i>Eurostat</i>	<i>Formal education</i>	2, 6	13, 15
	<i>Informal learning</i>	2, 6	19, 20
	<i>Non-formal education</i>	2, 6	16, 17
<i>Examination</i>	<i>Certification</i>	4	68
<i>Formal education</i>	Formal education	1–7	13–15
	<i>National qualifications system</i>	2	22
	<i>Non-formal education</i>	2, 5	16, 17
	<i>Validation</i>	4	66

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>Full qualification</i>	Full qualification	1–7	32–34
	<i>Partial qualification</i>	1, 5, 7	35, 36
	<i>Qualification</i>	5	29
	<i>Registered qualification</i>	1, 5	30, 31
<i>General and higher education</i>	<i>Certification</i>	4	68
	<i>Non-formal education</i>	2	16
<i>Habits</i>	<i>Learning outcomes</i>	7	58
<i>Higher education</i>	<i>Credit accumulation</i>	4	61
<i>Home schooling</i>	<i>Formal education</i>	7	15
<i>Incidental learning</i>	<i>Informal learning</i>	3	19
<i>Informal education</i>	<i>Non-formal education</i>	3	17
<i>Informal learning</i>	<i>Certification</i>	7	69
	Informal learning	1–7	19–21
	<i>National qualifications system</i>	2	22
<i>Information</i>	<i>Learning outcomes</i>	7	58
<i>Institutional education</i>	<i>Formal education</i>	3	14
<i>Institutionalised education</i>	<i>Formal education</i>	3	14
<i>Integrated qualifications system</i>	<i>Credit</i>	2, 4	59
	<i>Formal education</i>	2, 5	13, 14
	<i>Full qualification</i>	2, 7	32, 34
	<i>Integrated Qualifications Register</i>	5	26
	Integrated qualifications system	1–7	24–25
	<i>National qualifications system</i>	5	23
	<i>Registered qualification</i>	2, 4	30
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	7	47
<i>Integrated Qualifications Register (IQR)</i>	<i>Formal education</i>	2, 5	13, 14
	Integrated Qualifications Register	1–7	26–27
	<i>Integrated qualifications system</i>	1, 2, 5, 7	24, 25
	<i>Non-formal education</i>	2	16
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	1	44
	<i>Registered qualification</i>	1, 5	30, 31
<i>Issuance of certificate</i>	<i>Certification</i>	3	68
<i>Issuance of a diploma</i>	<i>Certification</i>	3	68

Term	Glossary entry	Box no.	Page
Knowledge	<i>European Qualifications Framework</i>	2, 4, 5	42
	<i>Informal learning</i>	1	19
	Knowledge	1–7	50–51
	<i>Learning outcomes</i>	1, 2, 5	57, 58
	<i>Level descriptor</i>	1, 2, 4, 5	48, 49
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	5	44
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	5	47
	<i>Skills</i>	2, 5, 7	52, 53
	<i>Social competence</i>	2, 4, 5, 7	54, 55, 56
<i>Learning at work</i>	<i>Informal learning</i>	3	19
<i>Learning at school and university</i>	<i>Formal education</i>	7	15
<i>Learning/educational process</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	4	41
	<i>Formal education</i>	2	13, 14
	<i>Learning outcomes</i>	1, 2	57
	<i>Quality of a qualification</i>	2	72
<i>Learning outcomes</i>	<i>Credit</i>	1	59
	<i>Credit accumulation</i>	1, 2, 5	61, 62
	<i>Credit transfer</i>	1, 2, 5, 7	63, 64
	<i>Descriptor</i>	2, 5	48, 49
	<i>Knowledge</i>	5	51
	Learning outcomes	1–7	57–58
	<i>Partial qualification</i>	1	35
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	7	45
	<i>Qualification</i>	1	28
	<i>Recognition of qualifications</i>	2	70
	<i>Registered qualification</i>	1	30
	<i>Skills</i>	5	53
	<i>Social competence</i>	7	56
	<i>Validation</i>	2	65

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>Level descriptor</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	5	42
	<i>Knowledge</i>	5	51
	Level descriptor	1–7	48–49
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	5, 7	44, 45
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	5	47
	<i>Skills</i>	5	53
	<i>Social competence</i>	5	55
<i>Level of qualification</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	1, 2	41
	<i>Integrated qualifications system</i>	7	25
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	1	44
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	1, 2	46
<i>Lifelong learning</i>	<i>National qualifications system</i>	4	22
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	4	44
<i>Maturity</i>	<i>Social competence</i>	3	55
<i>Module</i>	<i>Credit</i>	3	59
<i>National qualifications system</i>	<i>Integrated qualifications system</i>	2	24
	<i>Learning outcomes</i>	4	57
	National qualifications system	1–7	22–23
<i>Non-formal education</i>	<i>Certification</i>	7	69
	<i>Formal education</i>	5	14
	<i>Informal learning</i>	4	20
	<i>National qualifications system</i>	2	22
	Non-formal education	1–7	16–18
<i>Nostrification</i>	<i>Recognition of qualifications</i>	3	70
<i>Other competences</i>	<i>Social competence</i>	7	56
<i>Partial qualification</i>	<i>Full qualification</i>	4, 5, 7	33, 34
	Partial qualification	1–7	35–36
	<i>Qualification</i>	5	29
	<i>Registered qualification</i>	1, 5	30, 31
<i>Personal and social competence</i>	<i>Social competence</i>	7	56
<i>Phase of learning/education</i>	<i>Full qualification</i>	1	32
	<i>Learning outcomes</i>	4	57
<i>Placement</i>	<i>Qualification</i>	4	28

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>Polish Qualifications Framework (PQF)</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	5	42
	<i>Formal education</i>	2	14
	<i>Integrated Qualifications Register</i>	5	26
	<i>Integrated qualifications system</i>	2, 5, 7	24, 25
	<i>Knowledge</i>	2, 5	50, 51
	<i>Level descriptor</i>	2, 5	48, 49
	<i>Non-formal education</i>	2	16
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	1–7	44–45
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	2, 5, 7	46, 47
	<i>Skills</i>	2, 5	52, 53
	<i>Social competence</i>	2, 4, 5	54, 55
<i>PQF entry</i>	<i>Level descriptor</i>	3	48
<i>PQF level</i>	<i>Full qualification</i>	7	34
	<i>Integrated qualifications system</i>	7	25
	<i>Integrated Qualifications Register</i>	7	27
	<i>Partial qualification</i>	2	35
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	4, 7	44, 45
<i>Practical learning</i>	<i>Informal learning</i>	3	19
<i>Principles of quality assurance</i>	<i>Integrated Qualifications Register</i>	7	27
	<i>Integrated qualifications system</i>	1, 2	24
<i>Professional development</i>	<i>Non-formal education</i>	3	17
<i>Programme of teaching/training/curriculum</i>	<i>Formal education</i>	1, 2	13, 14
	<i>Non-formal education</i>	1, 2	16

Term	Glossary entry	Box no.	Page
Qualification	Certification	1, 2, 4, 5	68, 69
	Compound qualification	1, 2, 5	37
	Constituent qualification	1, 5	39
	Credit	2, 4	59
	Credit transfer	1	63
	European Qualifications Framework	1, 5	41, 42
	Formal education	2, 4, 5	13, 14
	Full qualification	2, 5	32, 33
	Integrated Qualifications Register (IQR)	2, 4, 7	26, 27
	Integrated qualifications system	2, 4, 7	24, 25
	National qualifications system	4	22
	Non-formal education	2, 5, 7	16, 17, 18
	Partial qualification	2, 5	35, 36
	Polish Qualifications Framework	5, 7	44, 45
	Qualification	1–7	28–29
	Quality of a qualification	1, 2, 5	72, 73
	Recognition of qualifications	2, 4, 5, 7	70, 71
	Registered qualification	1, 5, 7	30, 31
	Sectoral qualifications framework	5	47
Validation	1, 2, 4, 5	65, 66, 67	
Qualification distinguished in an occupation	Compound qualification	4	37
	Constituent qualification	7	40
Quality of a qualification	Quality of a qualification	1–7	72–74
Quality standards	Registered qualification	4	30
Recognition of diplomas	Recognition of qualifications	3	70
Recognition of ECTS credits	Credit transfer	3	63
Recognition of education	Recognition of qualifications	3	70
Recognition of qualifications	Certification	5	69
	Credit transfer	5	64
	Recognition of qualifications	1–7	70–71
	Validation	2, 5	65, 66
Recognition of vocational qualifications	Recognition of qualifications	3	70
Referencing Report	Level descriptor	7	49
Register	Integrated Qualifications Register	1	26

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>Registered qualification</i>	<i>Formal education</i>	1, 2, 5	13, 14
	<i>Full qualification</i>	5, 7	33, 34
	<i>National qualifications system</i>	1	22
	<i>Non-formal education</i>	1, 7	16, 18
	<i>Partial qualification</i>	1, 5	35, 36
	Registered qualification	1–7	30–31
<i>Re-training</i>	<i>Compound qualification</i>	7	38
	<i>Credit transfer</i>	4	64
<i>Running examinations</i>	<i>Validation</i>	3	66
<i>School and academic education</i>	<i>Formal education</i>	4	14
<i>School attainment</i>	<i>Learning outcomes</i>	7	58
<i>School curriculum</i>	<i>Learning outcomes</i>	7	58
<i>School education</i>	<i>Formal education</i>	3, 4	14
<i>Self-study/self-instruction</i>	<i>Informal learning</i>	3	19
<i>Sector</i>	<i>Sectoral qualifications framework</i>	1	46
<i>Sectoral qualifications framework</i>	Sectoral qualifications framework	1–7	46–47
<i>Skills</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	2, 4, 5	41, 42
	<i>Informal learning</i>	1	19
	<i>Knowledge</i>	2, 4, 5, 7	50, 51
	<i>Learning outcomes</i>	1, 2, 5, 7	57, 58
	<i>Level descriptor</i>	1, 2, 4, 5	48, 49
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	5	44
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	5	47
	Skills	1–7	52–53
	<i>Social competence</i>	2, 4, 5, 7	54, 55, 56
<i>Social competence</i>	<i>European Qualifications Framework</i>	2, 4, 5	41, 42
	<i>Informal learning</i>	1	19
	<i>Knowledge</i>	2, 5, 7	50, 51
	<i>Learning outcomes</i>	1, 2, 5	57, 58
	<i>Level descriptor</i>	1, 4, 5	58, 49
	<i>Polish Qualifications Framework</i>	5	44
	<i>Sectoral qualifications framework</i>	5	47
	<i>Skills</i>	2, 5	52, 53
	Social competence	1–7	54–56
<i>Subject/course</i>	<i>Credit</i>	3	59

Term	Glossary entry	Box no.	Page
<i>System of general and higher education</i>	<i>Full qualification</i>	1	32
	<i>Non-formal education</i>	2	16
	<i>Partial qualification</i>	2	35
<i>System of quality assurance of qualifications</i>	<i>Quality of a qualification</i>	7	73
<i>System of validation of learning outcomes/competences</i>	<i>Validation</i>	4	66
	<i>National qualifications system</i>	2	22
<i>Traditional (school and university) forms of organised education</i>	<i>Formal education</i>	7	15
<i>Training</i>	<i>Non-formal education</i>	3	17
<i>Unit of learning</i>	<i>Credit</i>	3	59
<i>Validating and certifying institutions</i>	<i>Quality of a qualification</i>	7	73
<i>Validation</i>	<i>Certification</i>	1, 4, 5, 7	68, 69
	<i>Credit</i>	1	59
	<i>Qualification</i>	2, 5	28, 29
	<i>Quality of a qualification</i>	5	73
	<i>Recognition of qualifications</i>	2, 5	70, 71
	<i>Social competence</i>	4	55
	Validation	1–7	65–67
<i>Vocational education</i>	<i>Compound qualification</i>	4	37
	<i>Constituent qualification</i>	7	40
	<i>Non-formal education</i>	4	17

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPHY

1. Wybrane dokumenty i materiały zagraniczne dotyczące zagadnień związanych z systemami kwalifikacji

Selected international documents and materials on issues related to qualifications systems

Decyzje, dyrektywy, komunikaty, konkluzje, opinie, rezolucje, sprawozdania, zalecenia różnych organów UE (w kolejności chronologicznej w obrębie tych rodzajów)

Decisions, directives, communiqués, conclusions, opinions, resolutions, reports, recommendations of various EU bodies (in chronological order by type)

1. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie jednolitych ram wspólnotowych dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass) (2241/2004/WE), Dz. U. L 390 z 31.12.2004 r., s. 6–20.
Decision of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on a single Community framework for the transparency of qualifications and competences (Europass) (2241/2004/EC), OJ L 390, 31.12.2014, pp. 6–20.
2. Decyzja Rady z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia państw członkowskich (2006/544/WE), Dz. U. L 215 z 05.08.2006 r., s. 26–27.
Council Decision of 18 July 2006 on guidelines for the employment policies of the Member States (2006/544/EC), OJ L 215, 5.8.2006, pp. 26–27.
3. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiająca program działań w zakresie uczenia się przez całe życie (1720/2006/WE), Dz. U. L 327 z 24.11.2006 r., s. 45–68.
Decision of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning (170/2006/EC), OJ L 327, 24.11.2006, pp. 45–68.
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (2005/36/WE), Dz. U. L 255 z 30.09.2005 r., s. 22–142.
Directive of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications (2005/36/EC), OJ L 255, 30.9.2005, pp. 22–142.

5. Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich – Kształcenie dorosłych: Nigdy nie jest za późno na naukę (COM/2006/0614 końcowy); http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/com/2006/com2006_0614pl01.pdf.
Communication from the Commission – Adult learning: It is never too late to learn (COM/2006/0614 final); <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0614:FIN:EN:PDF>.
6. Konkluzje Rady dotyczące zapewniania jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego, 18 maja 2004 r. (9599/04); http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/vetquality_en.pdf.
Draft Council Conclusions on Quality Assurance in Vocational Education and Training, 18 May 2004 (9599/04); http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/vetquality_en.pdf.
7. Konkluzje Rady w sprawie wspólnych europejskich zasad w zakresie identyfikacji i uznawania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, 28 maja 2004 r. (9600/04); http://www2.cedefop.europa.eu/etv/Information_resources/EuropeanInventory/publications/principles/validation2004_en.pdf.
Draft Conclusions of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on Common European Principles for the identification and validation of non-formal and informal learning, 28 May 2004 (9600/04); http://www2.cedefop.europa.eu/etv/Information_resources/EuropeanInventory/publications/principles/validation2004_en.pdf.
8. Konkluzje Rady z dnia 24 maja 2005 r. dotyczące nowych wskaźników w dziedzinie edukacji i szkoleń (2005/C 141/04), Dz. U. C 141, 10/06/2005 P. 0007–0008.
Council Conclusions of 24 May 2005 on new indicators in education and training (2005/C 141/04), OJ C 141, 10/06/2005 P. 0007–0008.
9. Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zgromadzonych w Radzie w sprawie przyszłych priorytetów ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) (Przegląd konkluzji Rady z 15 listopada 2004 r.), Dz. U. C 298 z 08.12.2006 r., s. 8–11.
Conclusions of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the future priorities for enhanced European cooperation on Vocational Education and Training (VET) (Review of the Council conclusions of 15 November 2004), OJ C 298, 8.12.2006, pp. 8–11.
10. Konkluzje Rady z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie uczenia się dorosłych (2008/C 140/09), Dz. U. C 140, 06.06.2008 r., s. 10–13.
Council conclusions of 22 May 2008 on adult learning (2008/C 140/09), OJ C 140, 6.6.2008, pp. 10–13.

11. Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie przyszłych priorytetów ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), Dz. U. C 18 z 24.01.2009 r., s. 6–10.
Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the future priorities for enhanced European cooperation in vocational education and training (VET), OJ C 18, 24.1.2009, pp. 6–10.
12. Konkluzje Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”) (2009/C 119/02), Dz. U. C 119, 28.05.2009 r., s. 2–10.
Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020 (2009/C 119/02), OJ C 119, 28.5.2009, pp. 2–10.
13. Konkluzje Rady z dnia 11 maja 2010 r. w sprawie kompetencji pomagających uczyć się przez całe życie i sprzyjających nowym umiejętnościom w nowych miejscach pracy (2010/C 135/03), Dz. U. C 135 z 26.05.2010 r., s. 8–11.
Council conclusions of 11 May 2010 on competences supporting lifelong learning and the “new skills for new jobs” initiative (2010/C 135/03), OJ C 135, 26.5.2010, pp. 8–11.
14. Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie priorytetów ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego w latach 2011–2020 (2010/C 324/02), Dz. U. C 324 z 01.12.2010 r., s. 5–15.
Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the priorities for enhanced European cooperation in vocational education and training for the period 2011–2020 (2010/C 324/02), OJ C 324, 1.12.2010, pp. 5–15.
15. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego COM(2008), Dz. U. C 100 z 30.04.2009 r., s. 136–139.
Opinion of the European Economic and Social Committee on a Proposal for a recommendation of the European Parliament and of the Council on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training COM(2008) 179 final – 2008/0069 (COD), OJ C 100, 30.4.2009, pp. 136–139.
16. Rezolucja Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. w sprawie kształcenia ustawicznego, Dz. U. C 163 z 09.07.2002 r., s. 1–3.
Council Resolution of 27 June 2002 on lifelong learning, OJ C 163, 9.7.2002, pp. 1–3.

17. Rezolucja Rady z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wspierania ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia, Dz. U. C 13 z 18.01.2003 r., s. 2–4.
Council Resolution of 19 December 2002 on the promotion of enhanced European cooperation in vocational education and training, OJ C 13, 18.1.2003, pp. 2–4.
18. Rezolucja Rady z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie kształcenia i szkolenia jako sił napędowych strategii lisbońskiej (2007/C 300/01), Dz. U. C 300 z 12.12.2007 r., s. 1–2.
Council Resolution of 15 November 2007 on education and training as a key driver of the Lisbon Strategy (2007/C 300/01), OJ C 300, 12.12.2007, pp. 1–2.
19. Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie lepszego uwzględniania poradnictwa przez całe życie w strategiach uczenia się przez całe życie (2008/C 319/02), Dz. U. C 319 z 13.12.2008 r., s. 4–7.
Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council of 21 November 2008 on better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies (2008/C 319/02), OJ C 319, 13.12.2008, pp. 4–7.
20. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie uczenia się przez całe życie na rzecz wiedzy, kreatywności i innowacji – realizacja programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” (2008/2102(INI)), Dz. U. C 45E z 23.02.2010 r., s. 33–39.
European Parliament resolution of 18 December 2008 on delivering lifelong learning for knowledge, creativity and innovation – implementation of the Education and Training 2010 work programme (2008/2102(INI)), OJ C 45E, 23.2.2010, pp. 33–39.
21. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie utworzenia europejskiej legitymacji zawodowej dla dostawców usług (2008/2172(INI)), Dz. U. C 76E z 25.03.2010 r., s. 42–45.
European Parliament resolution of 19 February 2009 on the creation of a European professional card for service providers (2008/2172(INI)), OJ C 76E, 25.3.2010, pp. 42–45.
22. Wspólne sprawozdanie Rady i Komisji z 2010 r. z postępów w realizacji programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” (2010/C 117/01), Dz. U. C 117 z 06.05.2010 r., s. 1–7.
2010 joint progress report of the Council and the Commission on the implementation of the Education and Training 2010 work programme (2010/C 117/01), OJ C 117, 6.5.2010, pp. 1–7.
23. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie dalszej europejskiej współpracy w zakresie zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym (2006/143/WE), Dz. U. L 64 z 04.03.2006 r., s. 60–62.

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 15 February 2006 on further European cooperation in quality assurance in higher education (2006/143/WE), OJ L 64, 4.3.2006, pp. 60–62.

24. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie mobilności transnarodowej we Wspólnocie w celach edukacji i szkolenia: Europejska Karta na rzecz Jakości Mobilności (2006/961/WE), Dz. U. L 394 z 30.12.2006, s. 5–9.

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on transnational mobility within the Community for education and training purposes: European Quality Charter for Mobility (Text with EEA relevance) (2006/961/WE), OJ L 394, 30.12.2006, pp. 5–9.

25. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE), Dz. U. L 394 z 30.12.2006 r., s. 10–18.

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/WE), OJ L 394, 30.12.2006, pp. 10–18.

26. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (2008/C 111/01), Dz. U. C 111 z 06.05.2008 r., s. 1–7.

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning (2008/C 111/01), OJ C 111, 06.5.2008, pp. 1–7.

27. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (2009/C 155/01), Dz. U. C 155 z 08.07.2009 r., s. 1–10.

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (Text with EEA relevance) (2009/C 155/01), OJ C 155, 8.7.2009, pp. 1–10.

28. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) (2009/C 155/02), Dz. U. C 155 z 08.07.2009 r., s. 11–18.

Recommendation of the Council of the European Union of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET) (2009/C 155/02), OJ C 155, 08.07.2009, pp. 11–18.

29. Zalecenie Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego (2012/C 398/01), Dz. U. C 398/01 z 22.12.2012 r., s. 1–5.
Council Recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning (2012/C 398/01), OJ C 398, 22.12.2012, pp. 1–5.

Inne materiały i dokumenty

Other materials and documents

30. Cedefop (2004). *Terminologia przepisów dotyczących szkoleń zawodowych. Wielojęzyczny glosariusz rozszerzonej Europy*. Luksemburg: Biuro Urzędowych Publikacji Wspólnot Europejskich.
Cedefop (2004). Terminology of vocational training policy. A multilingual glossary of an enlarged Europe. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
31. Cedefop (2008). *Terminologia europejskich przepisów dotyczących edukacji i szkoleń. Wybór 100 kluczowych terminów*. Luksemburg: Biuro Urzędowych Publikacji Wspólnot Europejskich.
Cedefop (2008). Terminology of European education and training policy. A selection of 100 key terms. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
32. Cedefop (2009). *Europejskie wskazówki dotyczące walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego*. Luksemburg: Biuro Urzędowych Publikacji Wspólnot Europejskich.
Cedefop (2009). European guidelines for validating non-formal and informal learning. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
33. Eurostat (2006). *Klasyfikacja zajęć edukacyjnych – podręcznik*. Luksemburg: Biuro Urzędowych Publikacji Wspólnot Europejskich.
Eurostat (2006). Classification of learning activities – Manual. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities;
http://www.uis.unesco.org/StatisticalCapacityBuilding/Workshop%20Documents/Education%20workshop%20dox/2010%20ISCED%20TAP%20IV%20Montreal/NFE_CLA_Eurostat_EN.pdf.
34. Komisja Europejska (2009). *Europejskie ramy kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK) – informator*. Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich;
http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_pl.pdf.
European Commission (2009). Explaining the European Qualifications Framework for Lifelong Learning – brochure. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
35. *Komunikat helsiński w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego*. Komunikat europejskich ministrów odpowiedzialnych za kształcenie i szkolenie zawodowe, europejskich partnerów społecznych i Komisji Europejskiej, zebranych w Helsinkach w dniu

- 5 grudnia 2006 r. w celu przeglądu priorytetów i strategii procesu kopenhaskiego;
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/helsinki_pl.pdf.
The Helsinki Communiqué on Enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training. Communiqué of the European Ministers of Vocational Education and Training 1, the European Social partners and the European Commission, convened in Helsinki on 5 December 2006 to review the priorities and strategies of the Copenhagen Process;
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/helsinki_en.pdf.
36. Konwencja o uznawaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w regionie europejskim podpisana w Lizbonie 11 kwietnia 1997 r.¹⁸;
http://www.nauka.gov.pl/glowne-wytyczne/konwencja-o-uznawaniu-kwalifikacji-zwiazanych-z-uzyskaniem-wyzszego-wyksztalcenia-w-regionie-europejskim-tzw-konwencja-lizbonska_26883.html.
*Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region signed in Lisbon, 11 April 1997;*¹⁹
<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>.
37. NRDC (2010). *Studium europejskiej terminologii kształcenia dorosłych do celów wspólnego języka, rozumienia i monitorowania sektora*;
http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/2010/adultreport_en.pdf.
NRDC (2010). Study on European terminology in adult education for a common language and common understanding and monitoring of the sector;
http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/2010/adultreport_en.pdf.
38. Wspólna Deklaracja Europejskich Ministrów Edukacji, zebranych w Bolonii w dniu 19 czerwca 1999 r.²⁰;
http://www.ehea.info/Uploads/Documents/Deklaracja_Bolonska.pdf.
*The Bologna Declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education*²¹;
http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/990719BOLOGNA_DECLARATION.PDF.

¹⁸ Ratyfikowana przez Polskę w dniu 17 marca 2004 r. Jej postanowienia weszły w życie z dniem 1 maja 2004 r. Ratyfikacja konwencji stanowi element realizacji postulatów Komunikatu Berlińskiego w ramach procesu bolońskiego.

¹⁹ Ratified by Poland on March 17, 2004. Its arrangements came into force on May 1, 2004. Ratification of the Convention is part of the implementation of the postulates of the Berlin Communiqué of the Bologna Process.

²⁰ Dokument podpisali ministrowie odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe w Austrii, Belgii, Czechach, Bułgarii, Estonii, Danii, Francji, Finlandii, Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Islandii, na Łotwie, we Włoszech, w Luksemburgu, na Litwie, w Holandii, na Malcie, w Niemczech, Norwegii, Polsce, Rumunii, Portugalii, Słowenii, Słowacji, Szwajcarii, Szwecji, Wielkiej Brytanii oraz na Węgrzech. Postanowienia przyjęte przez ministrów uruchomiły proces zmian strukturalnych, programowych i organizacyjnych w systemach szkolnictwa wyższego państw-sygnatariuszy, który został nazwany procesem bolońskim.

²¹ The document was signed by the ministers responsible for higher education in Austria, Belgium, Czech Republic, Bulgaria, Estonia, Denmark, France, Finland, Greece, Spain, Ireland, Iceland, Latvia, Italy, Luxembourg, Lithuania, the Netherlands, Malta, Germany, Norway, Poland, Romania, Portugal, Slovenia, Slovakia, Switzerland, Sweden, the UK and Hungary. The arrangements adopted by the ministers have launched a process of structural, program and organisational change of higher education systems in signatory countries, which has been called the Bologna process.

2. Polskie akty prawne i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień związanych z systemami kwalifikacji (ustawy i rozporządzenia w kolejności chronologicznej)

Polish legal acts and other documents on issues related to qualifications systems (acts and resolutions in chronological order)

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).
Constitution of the Republic of Poland of 2 April 1997 (Journal of Laws, No. 78, item 483 with later amendments).
2. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.).
Act of 26 June 1974. Labour Code (Journal of Laws 1998, No. 21, item 94 with later amendments).
3. Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 979, z późn. zm.).
Act of 22 March 1989 on the crafts trades (Journal of Laws 2002, No. 112, item 979 with later amendments).
4. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).
School Education Act of 7 September 1991 (Journal of Laws 2004, No. 256, item 2572 with later amendments).
5. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).
Act of 20 April 2004 on the promotion of employment and labour market institutions (Journal of Laws 2008, No. 69, item 415 with later amendments).
6. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).
Act of 27 July 2005 on the Law on higher education (Journal of Laws 2012, item 572 with later amendments).
7. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Komitecie do Spraw Europejskich (Dz. U. Nr 161, poz. 1277).
Act of 27 August 2009 on the Committee for European Affairs (Journal of Laws of No. 161 item 1277).
8. Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455, z późn. zm.).

Act of 18 March 2011 on amendments to the Act – Law on higher education, the law on academic degrees and titles and on degrees and titles in the arts and on amendments to certain other laws (Journal of Laws, No. 84, item 455 with later amendments).

9. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. Nr 139, poz. 814, z późn. zm.).
Act of 15 April 2011 on the school information system (Journal of Laws, No. 139, item 814 with later amendments).
10. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1206, z późn. zm.).
Act of 19 August 2011 r. on amendments to the law on the education system and certain other laws (Journal of Laws, No. 205, item 1206 with later amendments).
11. Ustawa z dnia 27 stycznia 2012 r. zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 176).
Act of 27 January 2012 amending the law on amendments to the School Education Act and changes to certain other acts (Journal of Laws, item 176).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. Nr 60, poz. 278, z późn. zm.).
Resolution of the Council of Ministers of 28 May 1996 on the vocational preparation of youth and their salaries (Journal of Laws, No. 60, item 278 with later amendments).
13. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2009 r. w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. Nr 61, poz. 502).
Resolution of the Minister of Labour and Social Policy of 7 April 2009 on vocational training of adults (Journal of Laws, No. 61, item 502).
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz jej stosowania (Dz. U. Nr 82, poz. 537, z 2012 r. poz. 1268, z późn. zm.).
Resolution of the Minister of Labour and Social Policy of 27 April 2010 on the classification of occupations and specialisations for the needs of the labour market and its use (Journal of Laws No. 82 item 537, from 2012, item 1268 with later amendments).
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 244, poz. 1626).

Resolution of the Minister of National Education of 15 December 2010 on practical training in an occupation (Journal of Laws No. 244, item 1626).

16. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 179, poz. 1067).

Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 8 August 2011 on the validation of academic degrees and degrees in the creative arts acquired abroad (Journal of Laws, No. 179, item 1067).

17. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu (Dz. U. Nr 196, poz. 1167).

Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 1 September 2011 on the types of degrees for graduates, conditions of issuance and necessary elements of diplomas of completion of study programmes and certificates of completion of non-degree postgraduate study programmes as well as the template for the Diploma Supplement (Journal of Laws, no. 196, item 1167).

18. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 196, poz. 1168).

Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 1 September 2011 on the validation of diplomas certifying completion of higher education acquired abroad (Journal of Laws No. 196, item 1168).

19. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych (Dz. U. Nr 196, poz. 1169).

Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 1 September 2011 on education during doctoral studies at higher education institutions and academic units (Journal of Laws No. 196, item 1169).

20. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.).

Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 5 October 2011 on the conditions of providing degree programmes in a given field and a given level of study (Journal of Laws, No. 243, item 1445 with later amendments).

21. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520).

Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 2 November 2011 on National Qualifications Frameworks for Higher Education (Journal of Laws, No. 253, item 1520).

22. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz. U. Nr 253, poz. 1521, z późn. zm.).
Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 4 November 2011 on model learning outcomes (Journal of Laws, No. 253, item 1521 with later amendments).
23. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2012 r., poz. 7).
Resolution of the Minister of National Education of 23 December 2011 on the classification of vocational school occupations (Journal of Laws 2012, item 7).
24. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 186, z późn. zm.).
Resolution of the Minister of National Education of 11 January 2012 on non-school forms of continuing education (Journal of Laws, item 186 with later amendments).
25. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184).
Resolution of the Minister of National Education of 7 February 2012 on the core curriculum for vocational education (Journal of Laws, item 184).
26. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 262).
Resolution of the Minister of National Education of 24 February 2012 changing the resolution on the conditions and manner of assessing, classifying and promoting pupils and auditors and conducting tests and examinations in public schools (Journal of Laws, item 262).
27. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 977).
Resolution of the Minister of National Education of 27 August 2012 on the core curriculum for pre-school child development and general education in specific types of schools (Journal of Laws, item 977).
28. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 2012 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. poz. 1117).

Resolution of the Minister of National Education of 14 September 2012 on the journeyman's examination, master's examinations and certifying examinations conducted by examining crafts chambers (Journal of Laws, item 1117).

3. Najważniejsze publikacje wykorzystane w pracy nad słownikiem

The main publications used in the work on the glossary

1. Adam S. (2007). *An introduction to learning outcomes*. In: EUA Bologna Handbook. Berlin: Raabe Verlag.
2. Allais S. (2010). *The implementation and impact of National Qualifications Frameworks: Report of a study in 16 countries*. Genewa; http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/meetingdocument/wcms_126589.pdf.
3. Bańko M. (red.) (2005). *Wielki słownik wyrazów obcych*. Warszawa: PWN.
Bańko M. (ed.) (2005). Great dictionary of foreign words. Warsaw: PWN.
4. Bednarczyk H., Woźniak I., Kwiatkowski S. (red.) (2007). *Krajowe standardy kwalifikacji zawodowych. Rozwój i współpraca*. Warszawa: MPiPS.
Bednarczyk H., Woźniak I., Kwiatkowski S. (ed.) (2007). The national vocational qualifications standards. Development and co-operation. Warsaw: MPiPS.
5. Brockmann M., Clarke L., Winch Ch. (2011). *Knowledge, Skills and Competence in the European labour Market. What's in a vocational qualification?* London & New York: Routledge.
6. Castejon J., Chakroun B., Coles M., Deij A., McBride V. (red.) (2011). *Developing qualifications frameworks in EU partner countries. Modernising Education and Training*. London: Anthem Press.
7. Cedefop (2008). *Terminology of European education and training policy, a selection of 100 key terms*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities; http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4064_en.pdf.
8. Cedefop (2008). *The shift to learning outcomes. Conceptual, political and practical developments in Europe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities; http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4079_en.pdf.
9. Centralna Komisja Egzaminacyjna – strona internetowa: <http://www.cke.edu.pl>.
Central Examination Board – website.

10. Chmielecka E. (red.) (2010). *Autonomia programowa uczelni. Ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego*. Warszawa: MNiSW.
Chmielecka E. (ed.) (2010). Programmatic autonomy of higher education institutions – qualifications frameworks for higher education. Warsaw: MNiSW.
11. Chmielecka E. (red.) (2009). *Od Europejskich do Krajowych Ram Kwalifikacji*. Warszawa: Fundacja „Fundusz Współpracy”.
Chmielecka E. (ed.) (2009) From the European to the National Qualifications Framework. Warsaw: “Cooperation Fund” Foundation.
12. Coles M. (2011). *Referencing national qualifications levels to the EQF*. European Qualifications Framework Series: Note 3. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
13. Dubisz S. (red.) (2003). *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Warszawa: PWN.
Dubisz S. (ed.) (2003). Universal dictionary of the Polish language. Warsaw: PWN.
14. European Communities (2009). *ECTS Users Guide*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities; http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf.
15. Eurostat (2006). *Classification of learning activities – Manual* [Klasyfikacja zajęć edukacyjnych – podręcznik]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities; http://www.uis.unesco.org/StatisticalCapacityBuilding/Workshop%20Documents/Education%20workshop%20dox/2010%20ISCED%20TAP%20IV%20Montreal/NFE_CLA_Eurostat_EN.pdf.
16. Eurydice (2010). *Organizacja systemu edukacji w Polsce 2009/10*. EACEA; http://biblioteka-krk.ibe.edu.pl/opac_css/doc_num.php?explnum_id=168.
Eurydice (2010). The system of education in Poland. Warsaw: FRSE; http://www.eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/the_system_2010.pdf.
17. Froment E. et al. (2006–2011). *EUA Bologna handbook: Making Bologna work*. Berlin: Raabe Verlag.
18. FRSE (2009). *Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów; przewodnik dla użytkowników*. Warszawa; http://ekspercibolonscy.org.pl/sites/ekspercibolonscy.org.pl/files/przewodnik_ECTS_2009_pol.pdf.
FRSE (2009). European Credit Transfer System: Users Guide. Warsaw; http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf.

BIBLIOGRAFIA

19. FRSE (2010). *Glosariusz terminów i pojęć używanych w europejskich programach współpracy w dziedzinie edukacji*. Warszawa; http://issuu.com/frse/docs/czesc_ii_glosariusz_terminow_i_pojec.
FRSE (2010). Glossary of terms and concepts used in European cooperation programmes in the field of education. Warsaw.
20. Goźlińska E. (1997). *Słowniczek nowych terminów w praktyce szkolnej*. Warszawa: Wydawnictwo CODN.
Goźlińska E. (1997). Glossary of new terms in school practice. Warsaw: Wydawnictwo CODN.
21. GUS (2009). *Kształcenie dorosłych*. Warszawa; http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_ksztalcenie_doroslych.pdf.
GUS (2009). Adult education. Warsaw; http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_ksztalcenie_doroslych.pdf.
22. Inglis F., Aers L. (2008). *Key Concepts in Education*. London: SAGE.
23. International Standard Classification of Education: ISCED 1997 (2006). Montreal, Quebec: UNESCO Institute for Statistics; <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/isced97-en.pdf>.
24. Koczniewska-Zagórska L., Nowacki T.W., Wiatrowski Z. (red.) (1986). *Słownik pedagogiki pracy*. Warszawa: Ministerstwo Oświaty i Wychowania, Instytut Kształcenia Zawodowego.
Koczniewska-Zagórska L., Nowacki T.W., Wiatrowski Z. (ed.) (1986). Dictionary of the pedagogy of work. Warsaw: Ministry of Education and Child Development, Institute for Vocational Training.
25. Kwiatkowski S.M. (red.) (2004). *Kwalifikacje zawodowe na współczesnym rynku pracy*. Warszawa: IBE.
Kwiatkowski S.M. (ed.) (2004). Vocational qualifications in a contemporary labour market. Warsaw: IBE.
26. Malcolm J. (2003). The interrelationships between informal and formal learning. *Journal of Workplace Learning*, 15.
27. *Nowa encyklopedia powszechna PWN* (2004). Warszawa: PWN.
The new PWN encyclopedia. Warsaw: PWN.
28. Nowacki T.W. (2004). *Leksykon pedagogiki pracy*. Radom–Warszawa: Instytut Technologii Eksploatacji, Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP.
Nowacki T.W. (2004). Lexicon of the pedagogy of work. Radom–Warsaw: Institute for Sustainable Technologies, Higher School of Pedagogy TWP, Higher School of Pedagogy ZNP.

29. Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B. (1999). *Nowy słownik pedagogiki pracy*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP.
Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B. (1999). New dictionary of the pedagogy of work. Warsaw: Higher School of Pedagogy TWP.
30. OECD (2010). *Learning for Jobs. Reviews of Vocational Education and Training*. Paris; <http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/47955326.pdf>.
31. Okoń W. (2001). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
Okoń W. (2001). New dictionary of pedagogy. Warsaw: Żak Academic Publishing House.
32. Pilch T., Ablewicz K. i in. (2003). *Encyklopedia pedagogiczna XXI w.* Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
Pilch T., Ablewicz K. et al. (2003). Pedagogical encyclopedia of XXI century. Warsaw: Żak Academic Publishing House.
33. Pomykało W. (red.) (1993). *Encyklopedia pedagogiczna*. Warszawa: Fundacja Innowacja.
Pomykało W. (ed.) (1993). Pedagogical Encyclopedia. Warsaw: Innovation Foundation.
34. Skorupka S., Anderska H., Łempicka Z. (red.) (1969). *Mały słownik języka polskiego*. Warszawa: PWN.
Skorupka S., Anderska H., Łempicka Z. (eds.) (1969). The abridged dictionary of the Polish language. Warsaw: PWN.
35. Sławiński S., Dębowski H. (red.) (2013), *Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji*. Warszawa: IBE.
Sławiński S., Dębowski H. (ed.) (2013), Referencing Report. Referencing the Polish Qualifications Framework for Lifelong Learning to the European Qualifications Framework. Warsaw: IBE.
36. Sławiński S. (red.), Dębowski H., Michałowicz H., Urbanik J. (2011). *Słownik kluczowych pojęć związanych z krajowym systemem kwalifikacji*. Warszawa: IBE.
Sławiński S. (ed.), Dębowski H., Michałowicz H., Urbanik J. (2011). A Glossary of Key Concepts related to the National Qualifications System. Warsaw: IBE.
37. Tight M. (2002). *Key Concepts in Adult Education and Training*. 2nd Edition. London & New York: Routledge.
38. Urbanik J. (2009). *Glosariusz Europejskich i Krajowych Ram Kwalifikacji – Komentarz*. W: E. Chmielecka (red.), *Od Europejskich do Krajowych Ram Kwalifikacji*. Warszawa: Fundacja „Fundusz Współpracy”.

BIBLIOGRAFIA

Urbanik J. (2009). Glossary of the terms related to the EQF – Commentary. In: E. Chmielecka (ed.), From the European to the National Qualifications Framework. Warsaw: "Cooperation Fund" Foundation.

39. Werquin P. (2007). Moving Mountains: Will Qualifications Systems Promote Lifelong Learning? *European Journal of Education*, 4 (42).

Aneks 1 KWALIFIKACJE NADAWANE W POLSCE

W Polsce nadaje się wiele rodzajów kwalifikacji. Funkcjonują one w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, a także poza tymi systemami w ramach różnych struktur, instytucji i organizacji, które nadają je na podstawie różnych podstaw prawnych. Zdobywanie kolejnych kwalifikacji po ukończeniu kształcenia szkolnego i akademickiego w wielu dziedzinach jest w Polsce normalną drogą rozwoju zawodowego. Dodatkowo kwalifikacje wiążą się także z uzyskiwaniem określonych uprawnień zawodowych. Dotyczy to między innymi służby zdrowia (specjalizacje lekarskie i pielęgniarские), zawodów prawniczych (radca prawny, adwokat, prokurator, sędzia), służb finansowych (księgowy, samodzielny księgowy, biegły rewident, makler giełdowy), branży budowlanej, elektrycznej i energetycznej, obsługi maszyn i urządzeń, komunikacji lądowej, lotnictwa, żeglugi itd.²² Również w systemie zawodowego szkolnictwa wojskowego istnieje około 300 specjalności niezwiązanych z systemami oświaty i szkolnictwa wyższego²³. Własny system kwalifikacji ma także rzemiosło (czeladnicy, mistrzowie).

Wykaz kwalifikacji nadawanych w polskim systemie oświaty²⁴ oraz szkolnictwie wyższym przedstawia poniższa tabela.

Kwalifikacje nadawane w systemie oświaty oraz szkolnictwa wyższego		
<i>System oświaty</i>		
Podstawowy typ szkoły	Nazwa kwalifikacji	Podmiot nadający kwalifikację
szkoła podstawowa	świadectwo ukończenia szkoły podstawowej	szkoła
gimnazjum	świadectwo ukończenia gimnazjum	szkoła
zasadnicza szkoła zawodowa	świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej	szkoła
	świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie	OKE ²⁵
	dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe	OKE

²² W chwili obecnej prowadzone są w IBE prace mające na celu zinventaryzowanie opisanych w polskim prawie kwalifikacji (częstkowych) nadawanych poza oświatą i szkolnictwem wyższym.

²³ Kwalifikacje wojskowe uzyskiwane są w centrach i ośrodkach szkolenia oraz szkołach podoficerskich i stanowią element systemu doskonalenia zawodowego podoficerów i szeregowych zawodowych.

²⁴ Z wyłączeniem szkolnictwa specjalnego. W systemie oświaty nadawane są kwalifikacje absolwentom szkół specjalnych w postaci świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy.

²⁵ Okręgowa Komisja Egzaminacyjna.

Kwalifikacje nadawane w systemie oświaty oraz szkolnictwa wyższego

System oświaty

Podstawowy typ szkoły	Nazwa kwalifikacji	Podmiot nadający kwalifikację
technikum	świadectwo ukończenia technikum	szkoła
	świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie	OKE
	dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe	OKE
	świadectwo dojrzałości (matura)	OKE
liceum ogólnokształcące	świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego	szkoła
	świadectwo dojrzałości (matura)	OKE
szkoła policealna	świadectwo ukończenia szkoły policealnej	szkoła
	świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie	OKE
	dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe	OKE
kolegium nauczycielskie nauczycielskie kolegium języków obcych kolegium pracowników służb społecznych	dyplom ukończenia kolegium	kolegium
	tytuł zawodowy licencjata (opcjonalnie – nadawany przez uczelnię sprawującą opiekę naukowo-dydaktyczną nad kolegium)	szkoła wyższa

Szkolnictwo wyższe

Studia prowadzone jako:	Nazwa kwalifikacji	Punkty ECTS
studia pierwszego stopnia (pierwszy cykl boloński)	dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego licencjata (licencjat)	co najmniej 180
	dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego inżyniera (inżynier)	
	dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu równorzędnego tytułowi licencjata bądź inżyniera (np. inżynier pożarnictwa, licencjat połoźnictwa)	

<i>Szkolnictwo wyższe</i>		
Studia prowadzone jako:	Nazwa kwalifikacji	Punkty ECTS
studia drugiego stopnia (drugi cykl boloński) lub jednolite studia magisterskie	dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra (magister) dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera (magister inżynier) dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego równorzędnego tytułowi magistra lub magistra inżyniera (np. tytuł lekarza)	studia drugiego stopnia – co najmniej 90 jednolite studia magisterskie co najmniej: 300 (pięcioletnie) 360 (sześćoletnie)
studia trzeciego stopnia (trzeci cykl boloński)	dyplomy potwierdzające uzyskanie stopnia naukowego doktora w określonej dziedzinie	45–60 ²⁶
studia podyplomowe	różne kwalifikacje podyplomowe	co najmniej 60 (studia nie powinny trwać krócej niż dwa semestry)

²⁶ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych (Dz. U. Nr 196, poz. 1169).

Annex 1 QUALIFICATIONS AWARDED IN POLAND

In Poland, qualifications are awarded in the formal general, vocational and higher education systems, as well as outside of these systems by different entities, institutions and organisations, based on various legal acts and regulations. Attaining subsequent qualifications after completing formal general, vocational and higher education is the normal path of professional development in many fields. Additional qualifications are also linked to achieving specific professional advancement. This is true, among others, for the medical field (medical and nursing specialisations), legal professions (legal counsellor, solicitor, prosecutor, judge), financial services (bookkeeper, independent bookkeeper, auditor, stock market broker), occupations in construction, electrical and energy, machine and equipment maintenance, land, air and sea communications, etc.²⁷ The education system for the armed forces has about 300 specialisations that are not related to the formal general, vocational and higher education systems.²⁸ The crafts trades also have their own qualifications system (journeyman, master).

A list of all qualifications that can be awarded in the Polish formal general and vocational education system and higher education system is presented in the table below.

Qualifications awarded in the formal general and vocational education system and in the higher education system.

Formal general and vocational education system (system oświaty)

Basic type of school	Name of the qualification	Entity awarding the qualification
primary school (szkoła podstawowa)	certificate of completing primary school	school
lower secondary school (gimnazjum)	certificate of completing lower secondary school	school

²⁷ Currently, work is underway at IBE to produce an inventory of the (partial) qualifications listed in Polish law that are outside of the formal general, vocational and higher education systems.

²⁸ Military qualifications are obtained at centres, training facilities and schools for non-commissioned officers and are part of the system for the professional development of non-commissioned officers and privates.

Qualifications awarded in the formal general and vocational education system and in the higher education system.

Formal general and vocational education system (system oświaty)

Basic type of school	Name of the qualification	Entity awarding the qualification
<i>basic vocational school (zasadnicza szkoła zawodowa)</i>	<i>certificate of completing basic vocational school</i>	<i>school</i>
	<i>vocational certificate</i>	<i>Regional Examination Board²⁹</i>
	<i>vocational diploma</i>	<i>Regional Examination Board</i>
<i>technical upper secondary school (technikum)</i>	<i>certificate of completing technical upper secondary school</i>	<i>school</i>
	<i>vocational certificate</i>	<i>Regional Examination Board</i>
	<i>vocational diploma</i>	<i>Regional Examination Board</i>
	<i>matura certificate</i>	<i>Regional Examination Board</i>
<i>general upper secondary school (liceum ogólnokształcące)</i>	<i>certificate of completing general upper secondary school</i>	<i>school</i>
	<i>matura certificate</i>	<i>Regional Examination Board</i>
<i>post-secondary non tertiary school (szkoła policealna)</i>	<i>certificate of completing post-secondary non-tertiary school</i>	<i>school</i>
	<i>vocational certificate</i>	<i>Regional Examination Board</i>
	<i>vocational diploma</i>	<i>Regional Examination Board</i>

²⁹ Except for special needs education. The formal general and vocational education system awards qualifications to special needs school graduates in the form of a diploma confirming preparation for work.

Qualifications awarded in the formal general and vocational education system and in the higher education system.

Formal general and vocational education system (system oświaty)

Basic type of school	Name of the qualification	Entity awarding the qualification
<i>teacher training college (kolegium nauczycielskie)</i>	<i>college diploma</i>	<i>college</i>
<i>foreign language teacher training college (nauczycielskie kolegium języków obcych)</i>	<i>first-cycle (licencjat) vocational title (optionally – awarded by the higher education institution providing teaching-didactic supervision at the college)</i>	<i>higher education institution</i>
<i>college of social work (kolegium pracowników służb społecznych)</i>		

Qualifications awarded in the formal general and vocational education system and in the higher education system.

Higher education system

Type of studies:	Name of qualification	ECTS credits
<i>first cycle studies (Bologna first cycle)</i>	<i>diploma certifying the title of licencjat diploma certifying the title of inżynier diploma certifying a title equivalent to licencjat or inżynier (for example, inżynier in fire prevention, licencjat in midwifery).</i>	<i>at least 180</i>
<i>second cycle studies (Bologna second cycle) or long cycle studies</i>	<i>diploma certifying the title of magister diploma certifying the title of magister inżynier diploma certifying a title equivalent to magister or magister inżynier (for example, the title of physician)</i>	<i>second cycle studies – at least 90 long cycle master's degree studies: at least 300 (5-year studies), 360 (6-year studies)</i>

Qualifications awarded in the formal general and vocational education system and in the higher education system.

<i>Higher education system</i>		
Type of studies:	Name of qualification	ECTS credits
<i>third cycle studies (Bologna third cycle)</i>	<i>diploma certifying the academic degree of doktor in a specific discipline</i>	<i>45–60³⁰</i>
<i>postgraduate non-degree studies</i>	<i>various postgraduate qualifications</i>	<i>at least 60 (the studies should not be less than two semesters in duration)</i>

³⁰ Resolution of the Minister of Science and Higher Education of 1 September 2011 on education during doctoral studies at higher education institutions and academic units (Journal of Laws, no. 196, item 1169).

Aneks 2 INTEGRACJA KRAJOWEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI W POLSCE

1. Europejski kontekst działań podejmowanych w Polsce w celu zintegrowania krajowego systemu kwalifikacji

W 2008 roku w UE ustanowiono Europejską Ramę Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK) (Zalecenie PE i Rady, 2008) jako narzędzie, dzięki któremu kwalifikacje nadawane w poszczególnych państwach członkowskich staną się bardziej czytelne i łatwiejsze do zrozumienia w innych państwach i systemach kwalifikacji w Europie. Każde państwo należące do UE powinno jasno określić odniesienia swoich poziomów kwalifikacji do poziomów w ERK, co umożliwi powiązanie systemów kwalifikacji różnych krajów. Ma to wspierać realizację idei budowy społeczeństw opartych na wiedzy, a równocześnie ułatwić funkcjonowanie wspólnego europejskiego rynku pracy.

W zdecydowanej większości państw członkowskich UE, w tym również w Polsce, podjęto działania zmierzające do stworzenia krajowych ram kwalifikacji zgodnie z założeniami ERK. Jednak sposób realizacji tego zadania oraz stan zaawansowania prac przygotowawczych i wdrożeniowych są w poszczególnych krajach różne. Wynika to faktu, że kraje wchodzące w skład UE znajdują w bardzo zróżnicowanej sytuacji – mają inaczej ukształtowane kwalifikacje, odmienne tradycje w dziedzinie edukacji oraz inne uwarunkowania społeczne i ekonomiczne. Istotnym założeniem, które zwiększa szanse powodzenia całego przedsięwzięcia, jest współpraca międzynarodowa, w tym udział ekspertów zagranicznych w budowie krajowych ram w poszczególnych państwach UE.

2. Prace nad krajowym systemem kwalifikacji w Polsce

Przystępując do budowy krajowej ramy kwalifikacji, Polska musiała równocześnie podjąć szersze wyzwanie polegające na wprowadzeniu nowych rozwiązań systemowych w sferze tworzenia i nadawania kwalifikacji. W wyniku wielokierunkowych działań ma powstać w Polsce nowocześniejszy, bardziej zintegrowany system.

W 2008 roku Minister Edukacji Narodowej powołał grupę roboczą, która przygotowała ekspercki projekt Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz wstępne wytyczne dotyczące jej wdrożenia³¹. Od 2010 roku prace nad modernizacją krajowego systemu kwalifikacji są prowadzone przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie w ramach projektu systemowego realizowanego pod nadzorem Ministerstwa Edukacji Narodowej.

³¹ W ramach projektu systemowego „Opracowanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy w Polsce oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji”, realizowanego w latach 2008–2010 przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, a od 1 lutego 2010 roku w Instytucie Badań Edukacyjnych (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet III, Działanie 3.4, Poddziałanie 3.4.1).

W celu zarządzania przygotowaniem do wdrożenia krajowych ram kwalifikacji 17 lutego 2010 roku Prezes Rady Ministrów powołał Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie, w tym Krajowych Ram Kwalifikacji, a w jego ramach podzespół – Komitet Sterujący do spraw Krajowych Ram Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie. W lipcu 2011 roku Komitet Sterujący przyjął założenia krajowego systemu kwalifikacji.

W maju 2013 roku został przyjęty raport referencyjny, który przedstawia projekt Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz stan zaawansowania prac nad modernizacją krajowego systemu kwalifikacji³².

Zgodnie z przyjętymi założeniami stopniowe wdrażanie nowych rozwiązań umożliwiających zintegrowanie krajowego systemu kwalifikacji będzie następowało w miarę uchwalania kolejnych regulacji prawnych. Momentem przełomowym w procesie modernizacji krajowego systemu kwalifikacji będzie uruchomienie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

3. Zintegrowany system kwalifikacji w Polsce – podstawowe założenia

W ramach zintegrowanego KSK tworzenie kwalifikacji nadal będzie mieć miejsce w różnych środowiskach i kończyć się podjęciem decyzji o ich ustanowieniu przez odpowiednie władze. Zawsze jednak tworzenie kwalifikacji powinno przebiegać według określonych, powszechnie obowiązujących zasad. Służyć to będzie jakości tworzonej kwalifikacji oraz spójności całego systemu.

Zgodnie z założeniami ERK w zintegrowanym systemie ma być możliwe większe zróżnicowanie dróg dochodzenia do kwalifikacji m.in. poprzez powszechniejsze wprowadzanie klarownych procedur akumulowania i przenoszenia osiągnięć w uczeniu się, dzięki czemu kwalifikacje staną się bardziej dostępne. Głównymi instrumentami integracji różnych podsystemów kwalifikacji będą Polska Rama Kwalifikacji (PRK) oraz Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK). Istotnym czynnikiem integrującym obszar polskich kwalifikacji będzie także wypracowanie i wdrożenie jednolitej terminologii w tym zakresie. Ponadto ważnym składnikiem zintegrowanego systemu kwalifikacji staną się krajowe standardy w zakresie zapewniania jakości kwalifikacji, odpowiadające przyjętym w UE zasadom sformułowanym między innymi w załączniku III zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskich Ram Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (2008). Zasady te mają służyć budowaniu zaufania do nadawanych kwalifikacji poprzez zachowanie ich przejrzystości, spójności i jednoznaczności.

Wiarygodność zintegrowanego systemu kwalifikacji będzie wynikać również z wprowadzenia rozpoznawalnych, powszechnie przyjętych standardów dotyczących konstruowania programów kształcenia i szkoleń oraz standardów dotyczących walidacji osiągnięć. Podstawą tych standardów jest koncentracja na efektach uczenia się, co umożliwi porównywalność kwalifikacji w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym, a także zapewnia ich uznawalność³³. Między innymi ułatwi to

³² Raport referencyjny został przyjęty w imieniu Rady Ministrów (Rządu Rzeczypospolitej Polskiej) przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 15 maja 2013 roku.

³³ Połączenie tzw. „trzech Q” – kwalifikacji (*qualifications*), ram kwalifikacji (*qualifications frameworks*) oraz zapewnienia jakości (*quality assurance*) pozwala też na osiągnięcie większej transferowalności kwalifikacji pomiędzy krajami.

wdrożenie przepisów – ratyfikowanej przez Polskę w 2004 roku – konwencji lizbońskiej o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wykształcenia wyższego³⁴.

4. Polska Rama Kwalifikacji

Wdrożenie w Polsce ramy kwalifikacji uwzględnione jest w rządowych dokumentach strategicznych³⁵. PRK ma umożliwić określanie poziomu różnych rodzajów polskich kwalifikacji, bez względu na to, w jaki sposób się je uzyskuje i kto jest uprawniony do ich nadawania. W PRK wyróżnia się osiem poziomów kwalifikacji, które odpowiadają poziomom w ERK. Poziomy te są określane poprzez ogólną charakterystykę wymaganych efektów uczenia się (kompetencji) w podziale na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Unikatowym polskim rozwiązaniem jest wprowadzenie dwóch charakterystyk poziomów PRK o różnym stopniu szczegółowości. Uniwersalne charakterystyki poziomów (pierwszy stopień) dotyczą wszystkich rodzajów edukacji. Są one następnie rozwijane w trzy, różniące się między sobą, warianty charakterystyki: typowe dla kształcenia ogólnego, typowe dla kształcenia/szkolenia zawodowego oraz typowe dla szkolnictwa wyższego. Uniwersalne charakterystyki poziomów oraz charakterystyki drugiego stopnia zawsze należy czytać łącznie.

Efekty uczenia się na każdym z kolejnych poziomów kwalifikacji różnią się od efektów wymaganych na poprzednim poziomie. Różnice te są istotne i dotyczą:

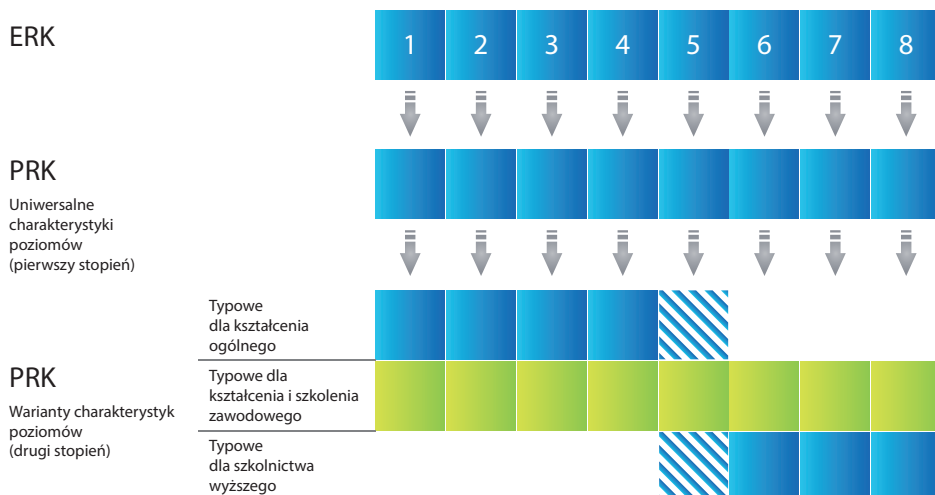
- ilości oraz głębi wiedzy,
- stopnia złożoności/skomplicowania wymaganych umiejętności,
- poziomu samodzielności i zdolności do podjęcia odpowiedzialności za pracę/działanie/naukę swoją lub innych.

PRK będzie dobrze spełniać swoją funkcję w zintegrowanym systemie kwalifikacji, jeżeli kwalifikacje wpisane do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji będą miały przypisany właściwy poziom PRK. Poprawne zinterpretowanie wymagań dla konkretnej kwalifikacji w świetle ogólnych zapisów charakteryzujących poszczególne poziomy PRK wymaga przeprowadzenia analizy porównawczej zgodnej z wypracowaną metodologią.

³⁴ Konwencja Rady Europy i UNESCO o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wykształcenia wyższego w Regionie Europy, zawarta w Lizbonie 11 kwietnia 1997 roku.

³⁵ Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2012/2013, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 25 kwietnia 2012 roku; Strategia rozwoju kraju; Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 25 września 2012 roku; Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, przyjęta przez Radę Ministrów 18 czerwca 2013 roku; Perspektywa uczenia się przez całe życie, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 10 września 2013 roku.

Schemat Polskiej Ramy Kwalifikacji



Źródło: Opracowanie IBE.

5. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK) pełnić ma funkcję szczególnego rodzaju „łącznika” pomiędzy podsystemami kwalifikacji funkcjonującymi dotychczas autonomicznie. ZRK ma być rejestrem publicznym, tym samym będzie spełniał wymagania określone w ustawie z dnia 17 lutego 2005 roku o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne³⁶. ZRK ma działać w postaci repozytorium, w którym przechowywane będą w formie elektronicznej wszystkie informacje dotyczące kwalifikacji. W rejestrze mają się znajdować zarówno kwalifikacje pochodzące z obszaru działania organów władz publicznych lub instytucji przez nie upoważnionych, jak i inne kwalifikacje. ZRK będzie obejmował kwalifikacje nadawane w Polsce niezależnie od wykazów lub spisów kwalifikacji już istniejących i tworzonych w przyszłości na potrzeby poszczególnych branż, środowisk i instytucji. Docelowo w ZRK wszystkich obowiązywać ma standard opisu kwalifikacji. Wprowadzenie standardu opisu kwalifikacji w ZRK jest koniecznym warunkiem zintegrowania istniejących podsystemów w spójny krajowy system kwalifikacji.

Prowadzenie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji zostanie powierzone wybranemu podmiotowi. W odniesieniu do kwalifikacji ustanawianych w systemach oświaty oraz szkolnictwa wyższego podmiot prowadzący rejestr będzie pozyskiwał dane o tych kwalifikacjach od ministrów albo od podmiotów

³⁶ Dz. U. z 2013 poz. 235. Zgodnie z art. 3, pkt 5 tej ustawy określenie „rejestr publiczny” oznacza rejestr, ewidencję, wykaz, listę, spis albo inną formę ewidencji, służące do realizacji zadań publicznych prowadzone przez podmiot publiczny na podstawie odrębnych przepisów ustawowych.

wskazanych w ustawach (np. szkół wyższych). W odniesieniu do kwalifikacji częściowych ustanawianych w obszarze działania innych ministrów, urzędów oraz innych upoważnionych podmiotów, ZRK będzie pozyskiwał zestawy informacji od ministrów odpowiedzialnych za poszczególne kwalifikacje.

Włączenie kwalifikacji do ZRK będzie oznaczało, że przypisano jej poziom PRK. Tym samym kwalifikacja wpisana do tego rejestru będzie miała odniesienie do poziomu w Europejskiej Ramie Kwalifikacji. Wśród kwalifikacji zarejestrowanych w ZRK będzie się wyróżniać kwalifikacje pełne oraz węższe od nich zakresowo kwalifikacje częściowe. Nabycie kwalifikacji częściowej będzie mogło oznaczać częściowe wypełnienie wymagań ustalonych dla kwalifikacji pełnej.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji będzie jawny, dane dotyczące kwalifikacji gromadzone w ZRK będą powszechnie dostępne. Zgromadzone informacje (ważne dla różnych grup użytkowników) będą udostępniane za pośrednictwem portalu internetowego krajowego systemu kwalifikacji (KSK). W portalu będą dostępne charakterystyki kwalifikacji wpisanych do ZRK oraz praktyczne informacje o możliwości zdobywania tych kwalifikacji, zaprojektowane w układzie wygodnym dla osób poszukujących informacji. Portal KSK będzie powiązany z portalem europejskim (ERK).

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji jako ważne narzędzie realizowania polityki państwa na rzecz uczenia się przez całe życie ma funkcjonować na zasadzie współpracy instytucji rządowych i samorządowych, instytucji działających w ramach systemów oświaty i szkolnictwa wyższego, organizacji zrzeszających pracodawców oraz związków zawodowych i innych organizacji pracobiorców, a także różnych organizacji obywatelskich.

6. Praca nad terminologią dotyczącą krajowego systemu kwalifikacji

Prace nad terminologią dotyczącą KSK zostały zapoczątkowane wraz z powołaniem w grudniu 2006 roku. Grupy Roboczej ds. KRK dla szkolnictwa wyższego przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Owocem tych prac był „Pangloss” – Glosariusz terminów Krajowej Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego³⁷, który stanowił załącznik do pierwszej wersji Założeń Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Prace nad terminologią były kontynuowane w zespole słownikowym działającym w ramach grupy roboczej, powołanej przez Ministra Edukacji Narodowej w 2008 roku, która realizowała projekt „Opracowanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji”. Efektem działań zespołu słownikowego był kolejny materiał pod nazwą „Glosariusz podstawowych terminów związanych z ramami kwalifikacji «Prowizorium terminologiczne»”. Glosariusz stanowił załącznik do założeń przedłożonych Komitetowi Sterującemu ds. Krajowych Ram Kwalifikacji, który na posiedzeniu w dniu 17 maja 2010 roku przyjął to opracowanie jako podstawę do dalszych prac koncepcyjnych i wdrożeniowych. Glosariusz stanowił także punkt wyjścia do następnego opracowania pt. „Słownik kluczowych pojęć związanych z Krajowym Systemem Kwalifikacji” (IBE 2011).

³⁷ Pangloss – termin zaproponowany przez Marka Frankowicza, eksperta bolońskiego, na potrzeby konstrukcji *Glosariusza terminów Krajowej Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*.

W kolejnej fazie prac nad słownikiem o współpracę poproszono grupę ekspertów z Rady Języka Polskiego. W wyniku tej współpracy przygotowano udoskonalone pod względem językowym propozycje najważniejszych haseł oraz na nowo zredagowane ich definicje.

Następnie, w rezultacie licznych dyskusji z udziałem przedstawicieli zainteresowanych resortów uzgodniono ostateczne rozstrzygnięcia najważniejszych kwestii terminologicznych. Zasadnicze ustalenia dotyczące polskiej terminologii zostały ujęte w oficjalnym raporcie referencyjnym³⁸, który Polska przedstawiła w Brukseli 29 maja 2013 roku.

Obecną wersję „Słownika podstawowych terminów dotyczących krajowego systemu kwalifikacji” przygotowano po oficjalnym przedstawieniu raportu referencyjnego na forum Grupy Doradczej ds. ERK przy Komisji Europejskiej.

³⁸ Raport referencyjny. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie do Europejskiej Ramy Kwalifikacji został przyjęty przez Komitet ds. Europejskich 15 maja 2013 roku.

Annex 2 INTEGRATION OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM IN POLAND

1. The European context of the activities undertaken to integrate the national qualifications system in Poland

Prepared in 2008 in the EU, the European Qualifications Framework for lifelong learning (EQF) (Recommendation of the European Parliament and the Council, 2008) serves as a tool to enable greater understanding and transparency of qualifications awarded in different member countries and qualifications systems in Europe. Each country belonging to the EU should clearly indicate how its qualifications levels are referenced to the levels in the EQF, which will make it possible to link the qualifications systems of different countries. This should support the achievement of the concept of building knowledge-based societies, as well as facilitate the functioning of a common European labour market.

A decided majority of EU member states, including Poland, have undertaken activities to create national qualifications frameworks consistent with EQF principles. However, the methods used and the stage of advancement in preparing and implementing this endeavour vary in specific countries. This is because each EU country has its own unique context and situation – their qualifications have developed differently, they have distinct educational traditions and diverse social and economic conditions. A significant factor increasing the chance of success for this endeavour is international cooperation, including the involvement of international experts in developing national frameworks for specific EU countries.

2. Work on the national qualifications system

In proceeding with the development of the national qualifications framework, Poland had to simultaneously meet the broader challenges of introducing new systemic solutions in the area of establishing and awarding qualifications. As the result of multifaceted activities, Poland is to gain a modern, more integrated system.

In 2008, the Minister of Education appointed a working group of experts to prepare a draft of the Polish Qualifications Framework and preliminary guidelines for its implementation.³⁹ Since 2010, work on modernising the national qualifications system has been carried out by the Educational Research Institute (IBE) in Warsaw as part of a systemic project whose implementation is supervised by the Ministry of National Education.

In order to manage preparations for implementation of the national qualifications framework, on February 17, 2010, the Prime Minister appointed the Inter-ministerial Taskforce for Lifelong Learning, including the National Qualifications Framework, and within its structure – the Steering Committee of the National

³⁹ Within the framework of the “Developing a balance sheet of qualifications and competences available in the labour market in Poland and a model of the National Qualifications Framework” systemic project, implemented in 2008–2010 by the Ministry of National Education, and as of February 1, 2010 by the Educational Research Institute (Human Capital Operational Programme, Priority III, Measure 3.4, Sub-measure 3.4.1).

Qualifications Framework for Lifelong Learning. In July 2011, the Steering Committee adopted the premises of the national qualifications system.

In May 2013, the referencing report was approved by the Committee for European Affairs. The referencing report presents the Polish Qualifications Framework and the state of advancement in work on modernising the national qualifications system.⁴⁰

The approved premises assume the gradual introduction of new solutions through the passage of subsequent laws establishing their legal basis and enabling the integration of the national qualifications system. A milestone in the process of modernising the national qualifications system will be the launching of the Integrated Qualifications Register.

3. The integrated qualifications system in Poland – basic assumptions

Developing qualifications will continue to take place in various communities and be approved by relevant authorities within the integrated national qualifications system. However, developing a qualification should always be undertaken according to specified, generally required principles. This will serve to ensure the quality of the developed qualifications and the coherence of the entire system.

In accordance with the EQF principles, the new integrated system will make it possible to attain qualifications through a greater variety of paths, such as by introducing clear procedures of credit accumulation and transfer, which will make qualifications more accessible. The main instruments of integrating the various qualifications subsystems will be the Polish Qualifications Framework (PQF) and the Integrated Qualifications Register (IQR). A significant factor integrating Polish qualifications will also be the development and implementation of uniform terminology in this area. Additionally, an important ingredient of the integrated qualifications system will be the national standards of qualifications' quality assurance, developed in conformance with the EU principles, including those formulated in Annex III of the Recommendation of the European Parliament and of the Council on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning (2008). These principles serve to build trust in the awarded qualifications by maintaining their transparency, consistency and explicitness.

Introducing recognisable, universally accepted standards for the development of education and training programmes, as well as standards for validating learning outcomes will also result in greater credibility of the integrated qualifications system. The basis for these standards is the focus on learning outcomes, which enables qualifications to be compared, as well as recognised on a national, European and global level.⁴¹ Among other things, this will facilitate the implementation of the provisions ratified by Poland in 2004 – the Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education.⁴²

⁴⁰ The Referencing Report was approved on behalf of the Council of Ministers (of the Republic of Poland) by the Committee for European Affairs on May 15, 2013.

⁴¹ Linking the “three Q’s” – qualifications, qualifications frameworks and quality assurance – enables qualifications to achieve greater transferability among countries.

⁴² Convention of the Council of Europe and UNESCO on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region signed in Lisbon on April 11, 1997.

4. The Polish Qualifications Framework

Strategic government policy documents in Poland directly refer to the implementation of a qualifications framework.⁴³ The PQF will enable the levels of various types of Polish qualifications to be determined, regardless of how they are achieved and who is entitled to award them. Eight levels of qualifications are distinguished in the PQF, which correspond to the levels in the EQF. These levels are described by level descriptors, categorised by “knowledge”, “skills” and “social competence”. A unique Polish solution in the PQF is to distinguish two stages of generic descriptors of varying levels of detail. Universal descriptors (first stage) relate to all types of education. They are then further developed in three different variants: second stage generic descriptors typical for 1) general education, 2) vocational education and training, and 3) higher education. Universal descriptors and second stage generic descriptors should always be read together. Second stage generic descriptors can be further developed. Examples of third stage generic descriptors are those in the National Qualifications Framework for Higher Education for the eight broad areas of study. Third stage generic descriptors also will be developed for various fields of activities (sectors) as part of the sectoral frameworks. The general structure of the PQF is presented in the diagram below.

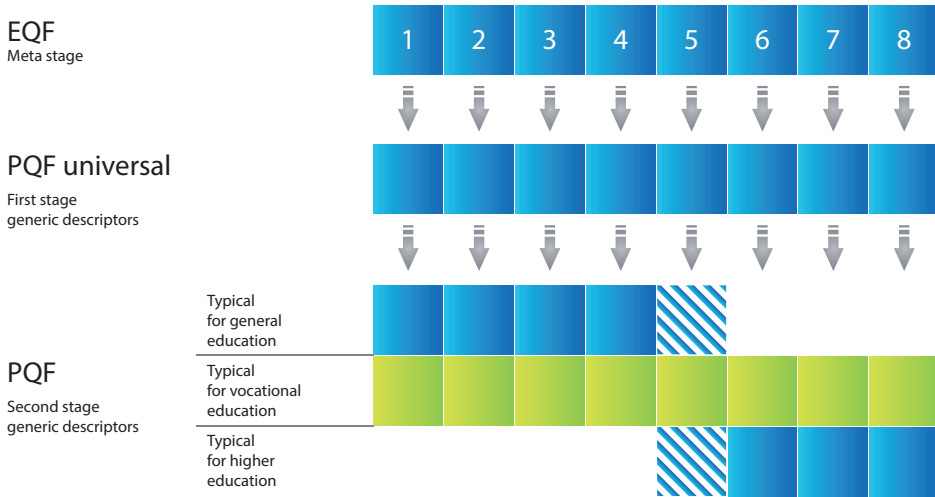
Learning outcomes at each successive qualification level differ from the outcomes required for the previous level. These differences are significant and relate to:

- *the volume and depth of knowledge,*
- *the level of complexity and intricacy of required skills,*
- *the level of autonomy and ability to take responsibility for one’s own or others’ work/ actions/ learning.*

The PQF will fulfil its function well in the integrated qualifications system if the qualifications entered into the Integrated Qualifications Register are assigned to the appropriate PQF level. Correctly interpreting the requirements for specific qualifications in relationship to the universal descriptors characterising specific PQF levels requires that a comparative analysis be performed according to the methodology developed.

⁴³ National Reform Program for the implementation of the “Europa 2020” Strategy, 2012/2013 update, a document adopted by the Council of Ministers on April 25, 2012; “Strategy for national development; “Active society, competitive economy, competent nation” – a document adopted by the Council of Ministers on September 25, 2012; and the “Human Capital Development Strategy” adopted by the Council of Ministers on June 18, 2013; “Perspectives for lifelong learning”, adopted by the Council of Ministers on September 10, 2013.

Structure of the Polish Qualifications Framework



Source: IBE.

5. The Integrated Qualifications Register

The Integrated Qualifications Register (IQR) is to serve the role of a specific “link” between the qualifications subsystems that have been functioning thus far autonomously. The IQR will be a public register, and thus fulfil the requirements defined in the Act of 17 February 2005 on the computerisation of entities performing public tasks.⁴⁴ The IQR will be a repository where all the information related to qualifications will be stored in electronic form. The IQR will include both qualifications established by the actions of public authorities or institutions authorised by them, as well as other qualifications. The integrated register will include qualifications regardless of already existing qualifications registers and lists, or those that will be created in the future as needed by specific sectors, communities and institutions. Ultimately, they will be required to conform to a standardised description for all qualifications entered in the IQR. Mandating a standardised description in the IQR is a required condition to integrate the existing subsystems into a coherent national qualifications system.

Operating the Integrated Qualifications Register will be assigned to a selected entity. The register operator will obtain data about qualifications awarded by the formal general, vocational and higher education systems from the ministers or entities statutorily responsible for such qualifications (for example, from higher education institutions). With regard to partial qualifications awarded as the result of the statutory

⁴⁴ Journal of Laws 2013 item 235. According to art. 3 point 5 of this Act, the term “public register” is defined as: register, record, data set, list, census or other form of record for the performance of public tasks by a public entity authorised by the clauses of separate legal acts.

authorisation of other ministries, agencies and entities, the IQR will obtain information from the ministers who are responsible for the specific qualifications.

Entering a qualification into this register will mean that it is assigned to a PQF level. As a result, a registered qualification also will be referenced to a level in the European Qualifications Framework. Two types of qualifications will be distinguished among the qualifications registered in the IQR – “full” qualifications and those that are narrower in scope, “partial” qualifications. Attaining partial qualifications will enable persons to partly fulfil the requirements established for a full qualification.

The integrated qualifications register will be open, with the information contained in it publicly available. The information (important to various user groups) collected in the IQR will be made available through a national qualifications system (NQS) Internet portal. The portal will provide information in an accessible, user-friendly manner about the characteristics of registered qualifications, as well as practical information on how to attain them. The NQF portal will be linked to the EQF portal.

The Integrated Qualifications Register, as an important tool to achieve the national lifelong learning policy, will operate on the principle of cooperation among central and local government, the institutions of the formal general, vocational and higher education systems, employers' associations and trade unions, other employee organisations, as well as various civil society organisations.

6. Work on the terminology related to the national qualifications system

Work on the terminology related to the NQS began with the appointment in December 2006 of the Working Group for the NQF for Higher Education at the Ministry of Science and Higher Education. The group developed the “Pangloss” – a glossary of terms of the National Qualifications Framework for Higher Education,⁴⁵ which was appended to the first version of the Terms of Reference for the National Qualifications Framework for Higher Education.

Successive work on the terminology was continued by a team assigned responsibility for this task within a working group established by the Minister of National Education in 2008 that implemented the project “Establishing a balance sheet of qualifications and competences available in the labour market and developing a model of the National Qualifications Framework”. The team developed the next document, entitled “Glossary of basic terms related to qualifications frameworks ‘Provisional terminology’”. The glossary was appended to the terms of reference presented to the Steering Committee for the National Qualifications Framework for Lifelong Learning, which, at its meeting of May 17, 2010, accepted this document as the basis for further conceptual work and applications related to the NQF. It also served as the starting point for the subsequent document, “A Glossary of Key Concepts related to the National Qualifications System” (IBE 2011).

A group of experts from the Council for the Polish Language were asked to join the next round of work on the glossary. As a result of consultations with these experts, a linguistically improved version was developed of the most important entries and their re-edited definitions.

⁴⁵ Pangloss – a term proposed by Marek Frankowicz, a Bologna Process expert, for use in developing the Glossary of terms for the National Qualifications Framework for Higher Education.

Subsequently, as a result of numerous discussions with representatives of relevant ministries, final agreement was reached on the major issues related to terminology. The principle determinations of the Polish terminology were described in the official referencing report,⁴⁶ presented by Poland in Brussels on May 29, 2013. The current version of the “A Glossary of Key Terms related to the National Qualifications System” was prepared after the official presentation of the referencing report at the forum of the EQF Advisory Group of the European Commission.

⁴⁶ The “Referencing Report. Referencing the Polish Qualifications Framework for Lifelong Learning to the European Qualifications Framework” was approved by the Committee for European Affairs on May 15, 2013.

Aneks 3 PROBLEMY ZWIĄZANE Z USTALENIEM WSPÓLNEJ TERMINOLOGII DOTYCZĄCEJ KRAJOWEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI

1. Przyczyny problemów z terminologią

Celem zalecenia w sprawie ERK jest „utworzenie wspólnych ram odniesienia, które będą służyć jako narzędzie przekładu kwalifikacji i ich poziomów w różnych systemach kwalifikacji (...) zarówno w kształceniu ogólnym, wyższym, jak i w kształceniu i szkoleniu zawodowym” (Zalecenie PE i Rady, 2008). Aby zainteresowani byli w stanie korzystać z tego narzędzia, europejskie ramy kwalifikacji, w tym także polska rama, powinny być zrozumiałe dla szerokiego kręgu odbiorców, a zatem terminy i pojęcia w nich użyte muszą być wyłożone klarownie i prosto.

W Polsce istnieją jednak poważne problemy z terminologią dotyczącą kwalifikacji. Wynikają one z jednoczesnego funkcjonowania obok siebie tradycyjnych i nowych (ale już utrwalonych) znaczeń tych samych terminów. Trudności w posługiwaniu się terminologią wzrastają też w związku z szybkim rozwojem omawianej dziedziny, co skutkuje częstym modyfikowaniem różnych definicji przez środowisko międzynarodowych ekspertów, przygotowujących projekty kolejnych dokumentów dotyczących systemu kwalifikacji.

Dodatkowe trudności terminologiczne powstają w trakcie tłumaczenia na język polski tekstów obcojęzycznych dotyczących kwalifikacji. Problemy z właściwym przekładem wynikają z faktu, że historycznie ukształtowana polska terminologia dotycząca spraw edukacji (kształcenia, szkoleń, uczenia się, kwalifikacji) jest wieloznaczna i wewnętrznie niespójna. Terminologiczne problemy wynikają również z warunków pracy tłumaczy w agendach europejskich, którzy pod presją czasu nie zawsze mają możliwość dokładnego sprawdzenia specjalistycznych znaczeń poszczególnych terminów angielskich używanych w dokumentach UE. Wiele nowych polskich terminów z tej dziedziny stanowi wyrażenia pochodzące z języka angielskiego, które tłumacze i autorzy opracowań stosują w polskim kontekście, uciekając się tylko do literalnego przekładu. Niestety czasem terminy te okazują się homonimami (*false friends*).

Tworząc słownik pojęć i terminów dla potrzeb krajowego systemu kwalifikacji (który zachowując swoją autonomię, powinien być równocześnie kompatybilny z systemami kwalifikacji innych krajów Unii Europejskiej), trzeba było pogodzić się z tym, że niektóre terminy będą na gruncie języka polskiego zupełnie nowe, np. *edukacja pozaformalna*. Inne są prostą kalką terminów angielskich – dlatego brzmią obco, a czasem nie oddają polskiego znaczenia. Kalkowanie w naszym języku terminów angielskich często nie przynosi dobrych rezultatów. Na przykład angielski termin *formal education*

łatwo przekłada się na polski termin – *edukacja formalna*, ale już niepoprawne byłoby przetłumaczenie *formal learning* jako *uczenie się formalne*; poprawniejsze jest sformułowanie – „uczenie się w systemie edukacji formalnej”.

2. Terminologia dotycząca kwalifikacji w polskich aktach prawnych

W ramach przygotowań do modernizacji krajowego systemu kwalifikacji w 2012 roku przeprowadzono przegląd aktów prawnych regulujących kwalifikacje w dziesięciu działach administracji rządowej. Analizie zostały poddane ustawy oraz w niektórych przypadkach także akty wykonawcze (rozporządzenia).

Punktem odniesienia przy interpretacji poszczególnych przepisów była *kwalifikacja* w rozumieniu zalecenia w sprawie ERK. Zgodnie z tym dokumentem *kwalifikacja* to „formalny wynik procesu oceny i walidacji uzyskany w sytuacji, w której właściwy organ zgodnie z ustaloną procedurą stwierdził, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodne z określonymi standardami” (Zalecenie PE i Rady, 2008, zał. 1). „Formalny wynik procesu oceny” oznacza, że dana osoba otrzymała jakiś dokument (np. dyplom bądź świadectwo)⁴⁷. Należy podkreślić, że przyjęta w zaleceniu w sprawie ERK definicja nie pokrywa się z potocznym rozumieniem wyrazu *kwalifikacja* w języku polskim. W Polsce kwalifikacje utożsamiane są raczej z wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi do wykonywania konkretnego zawodu⁴⁸.

W toku przeglądu okazało się, że w przeanalizowanych aktach prawnych, tak samo jak w mowie potocznej, terminu *kwalifikacja* używa się zazwyczaj w znaczeniu odmiennym niż to przyjęte w zaleceniu w sprawie ERK. Tylko w niektórych przypadkach termin *kwalifikacje* jest użyty zgodnie z terminologią ERK. Używany w aktach prawnych termin *kwalifikacje* często oznacza kompetencje (efekty uczenia się) i na ogół odnosi się do wiedzy i umiejętności wymaganych na określonym stanowisku pracy.

Poniżej przedstawiono kilka przykładów sformułowań, występujących w aktach prawnych, z użyciem wyrazu *kwalifikacje*:

- *kwalifikacje do realizacji zadań z zakresu...*,
- *kwalifikacje zawodowe...*,
- *kwalifikacje do wykonywania prac związanych z...*,
- *kwalifikacje osób sprawujących nadzór...*,
- *kwalifikacje dla poszczególnych stanowisk...*,
- *kwalifikacje w zawodach...*,
- *uznanie kwalifikacji...*,

⁴⁷ Nabycie tak zdefiniowanej kwalifikacji w praktyce oznacza najczęściej istotną zmianę w sytuacji tej osoby, np. uzyskanie prawa do podjęcia nauki w szkole wyższego szczebla lub możliwość otrzymania pracy, w której wymagane jest posiadanie danej kwalifikacji (dyplomu lub świadectwa).

⁴⁸ Dlatego w Polsce uważa się, że uzyskanie matury „nie daje kwalifikacji”.

- *kwalfikacje wymagane od nauczycieli...⁴⁹,*
- *zaświadczenie kwalifikacyjne...,*
- *dypłomy i świadectwa w żegludze międzynarodowej stwierdzają kwalifikacje zawodowe uprawniające do zajmowania stanowisk na poszczególnych poziomach odpowiedzialności.*

W analizowanych aktach prawnych często zamiennie używane są terminy (pojęcia): *zawód, kwalifikacja, uprawnienie, prawo wykonywania zawodu, powołanie (na stanowisko), tytuł zawodowy* itd. Relacje pomiędzy tymi pojęciami nie zawsze są jasne.

W niektórych aktach prawnych w uregulowaniach dotyczących kwalifikacji ustawodawca ograniczył się do opisu czynności lub istoty danej funkcji (roli, stanowiska), ale nie wprowadził nazwy ustanowionej kwalifikacji. W treści poszczególnych przepisów często są wskazane elementy pozwalające uznać coś za kwalifikację w rozumieniu ERK, jednak sama kwalifikacja jest „ukryta” w uprawnieniu do wykonywania określonego rodzaju czynności zawodowych, w uprawnieniu do zajmowania stanowiska lub w opisie kolejnych etapów uzyskiwania prawa wykonywania zawodu.

Nazwy kwalifikacji formułowane są bardzo różnie, czasem krótko (np. *felczer*), czasem poprzez rozbudowany opis (np. *wykonywanie czynności spawania, zgrzewania, lutowania oraz przeróbkę plastyczną i obróbkę cieplną w toku wytwarzania, naprawy i modernizacji urządzeń technicznych oraz wytwarzania elementów stosowanych do wytwarzania, naprawy lub modernizacji tych urządzeń*). Czasem nazwa jest odniesiona tylko do określonej instytucji (np. *ekspert w Urzędzie Patentowym RP*).

Podsumowując wyniki przeprowadzonej analizy, trzeba zauważyć, że używane w polskich aktach prawnych kategorie (pojęcia) oraz nazewnictwo są bardzo zróżnicowane. Terminy i sformułowania, stosowane w określonych znaczeniach w jednych aktach prawnych, w innych dokumentach często są używane odmiennie. Dla osiągnięcia większej integracji obszaru polskich kwalifikacji potrzebne jest zatem stopniowe wypracowanie wspólnego rozumienia takich pojęć jak: *kwalfikacja, zawód, uprawnienie, prawo wykonywania zawodu, uprawnienie do zajmowania stanowiska* itp. Tylko wtedy będzie można utworzyć ogólnokrajowy rejestr kwalifikacji (ZRK) funkcjonujących na podstawie różnych regulacji prawnych w poszczególnych dziedzinach. Należy przy tym podkreślić, że wypracowanie wspólnego znaczenia głównych terminów, dotyczących kwalifikacji używanych w aktach prawnych, nie oznacza konieczności automatycznego odrzucenia tradycyjnej terminologii używanej w poszczególnych środowiskach zawodowych (branżowych). Przykładowo w prawie oświatowym istnieje termin *oddział*, ale mówiąc o konkretnym oddziale w szkole, zwyczajowo używa się wyrazu *klasa* i nie wywołuje to nieporozumień⁵⁰.

⁴⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (...) w opisie wymagań poza sformulowaniem „kwalfikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela” posługuje się także określeniami „kwalfikacje do prowadzenia zajęć” (np. rewalidacyjno-wychowawczych) oraz „kwalfikacje do nauczania” (np. religii).

⁵⁰ W prawie oświatowym klasa oznacza kolejny rok nauki. W większych szkołach może być po kilka oddziałów każdej klasy, ale zwykle mówi się, że w szkole jest po kilka klas pierwszych, drugich, trzecich... itd.

3. Rozwiązanie problemu wieloznaczności terminów: *formal, non-formal i informal learning*

Znaczenie edukacji pozaformalnej (*non-formal*) i nieformalnego uczenia się (*informal*) podkreślają dokumenty Unii Europejskiej, międzynarodowych instytucji (OECD, Bank Światowy) oraz polskie dokumenty rządowe. Postuluje się w nich, aby w perspektywie polityki na rzecz uczenia się przez całe życie traktować edukację pozaformalną i uczenie się nieformalne jako ważne drogi nabywania nowych kompetencji i rozszerzać możliwości formalnego ich potwierdzenia. Temu celowi służyć ma także modernizacja krajowego systemu kwalifikacji w Polsce. Wdrożenie Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji ma umożliwić między innymi – w większym niż dotychczas zakresie – formalne potwierdzenie w Polsce kompetencji nabywanych poza tradycyjnymi formami kształcenia szkolnego, np. poprzez uczenie się w miejscu pracy, korzystanie z różnego typu kursów i szkoleń i poprzez samokształcenie.

Nie istnieją jednak powszechnie akceptowane definicje edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnego uczenia się. Różne instytucje objaśniają te terminy nieco inaczej. Czasami definicje te pozostają ze sobą w sprzeczności, w wielu przypadkach są niejednoznaczne i tym samym nieprzydatne do budowania rozwiązań systemowych. Przez edukację formalną najczęściej rozumie się zorganizowany proces kształcenia z określonymi celami edukacyjnymi, który może prowadzić do uzyskania kwalifikacji. Edukacja pozaformalna też jest zorganizowana, może mieć określone cele edukacyjne, ale raczej nie kończy się nadaniem kwalifikacji. Granica pomiędzy edukacją formalną i pozaformalną w wielu ujęciach jest zatarta. Uczenie się nieformalne definiuje się jako niezorganizowany proces, często bez określonych celów edukacyjnych, który może być także skutkiem „ubocznym” innych działań niż uczenie się (pracy lub aktywności o charakterze rekreacyjnym). W tabeli 1 zaprezentowano podsumowanie różnych sposobów definiowania tych terminów.

Tabela 1. Różne sposoby definiowania edukacji formalnej, pozaformalnej oraz nieformalnego uczenia się

	Zorganizowany proces kształcenia	Określone cele edukacyjne	Uczenie się jest intencjonalne (nie jest mimowolne)	Czas trwania kształcenia	Kształcenie prowadzi bezpośrednio do uzyskania kwalifikacji
Edukacja formalna	tak	tak	tak	raczej długi (ponad rok)	tak lub nie
Edukacja pozaformalna	tak	tak lub nie	tak lub nie	raczej krótki (krótszy niż rok)	tak lub nie
Uczenie się nieformalne	nie	tak lub nie	tak lub nie	nie dotyczy	nie

Źródło: na podstawie Werquin (2007).

W pracach nad Polską Ramą Kwalifikacji przyjęto, że przy definiowaniu danego rodzaju edukacji/uczenia się będą brane pod uwagę dwa kryteria. Kryterium odróżniającym uczenie się nieformalne od edukacji formalnej i pozaformalnej jest istnienie podmiotu organizującego proces uczenia się (uczenie się w formie zorganizowanej określa się mianem edukacji formalnej albo pozaformalnej – uczenie się niezorganizowane nazywamy nieformalnym⁵¹).

Natomiast kryterium różnicującym edukację formalną od pozaformalnej jest zakładany w programie kształcenia efekt końcowy danego programu (edukacja formalna w założeniu prowadzi bezpośrednio do uzyskania przez uczących się kwalifikacji zarejestrowanej w ZRK – edukacja pozaformalna nie prowadzi wprost do uzyskania kwalifikacji, które figurują w tym rejestrze⁵²). W tabeli 2 zaprezentowano różnice pomiędzy edukacją formalną, pozaformalną i uczeniem się nieformalnym.

⁵¹ Uczenie się nieformalne może być intencjonalne lub mimowolne.

⁵² Edukacja pozaformalna może prowadzić do uzyskania kwalifikacji, które nie są zarejestrowane w ZRK.

Tabela 2. Edukacja formalna, pozaformalna oraz uczenie się nieformalne – po wdrożeniu zintegrowanego systemu kwalifikacji w Polsce

	Zorganizowany proces kształcenia	Program kształcenia prowadzi do kwalifikacji zarejestrowanej w ZRK	Program kształcenia prowadzi do kwalifikacji niezarejestrowanej w ZRK	Uczenie się jest intencjonalne (nie jest mimowolne)
Edukacja formalna	tak	tak	nie	tak
Edukacja pozaformalna	tak	nie	tak lub nie	tak
Uczenie się nieformalne	nie	nie	nie	tak lub nie

Przyjęte kryteria rozróżniania edukacji formalnej, pozaformalnej i uczenia się nieformalnego⁵³ ułatwią ustalanie zasad organizowania edukacji pozaformalnej, ogólnie obowiązujących w kraju, oraz zasad wspierania edukacji pozaformalnej i nieformalnego uczenia się w ramach polityki na rzecz uczenia się przez całe życie.

⁵³ Do czasu wdrożenia zintegrowanego systemu kwalifikacji przez edukację formalną będziemy rozumieli kształcenie i szkolenie organizowane na podstawie ustaw regulujących systemy oświaty i szkolnictwa wyższego. Natomiast za edukację pozaformalną będziemy uznawać wszystkie inne organizowane programy kształcenia i szkolenia.

Annex 3 PROBLEMS WITH DETERMINING A COMMON TERMINOLOGY RELATED TO THE NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM

1. Causes of the problems with the terminology

The objective of the Recommendation on the EQF is to “create a common reference framework which should serve as a translation device between different qualifications systems and their levels, whether for general and higher education or for vocational education and training” (Recommendation of the European Parliament and the Council, 2008). In order for stakeholders to be able to use this tool, the European Qualifications Framework as well as the Polish Qualifications Framework must be understandable to a broad range of persons, and thus terms and concepts used in the frameworks must be clearly and simply defined.

There are serious problems with the terminology on qualifications in Poland. They are due to the use of the same terms within their traditional meanings, and at the same time in newly defined ways that have already taken root in the language. Difficulties in using the terminology are also due to the fast-paced developments taking place in the field, resulting in frequent modifications of various definitions made by international experts preparing successive documents on qualifications systems.

Additional difficulties with the terminology emerge while translating foreign language texts on qualifications into Polish. This is because historical Polish terminology on education (education, training, learning, qualifications) has multiple meanings and is internally inconsistent. Terminological problems are also caused by the conditions under which translators employed by EU agencies work, who, under time constraints, are not always able to carefully check the specialised definitions of the English words being used in EU documents. Many of the new Polish terms in this field originate from the English language, whose translators and authors use them in a Polish context by providing only their literal translation. Unfortunately, at times these terms turn out to be only homonyms (false friends).

In developing the glossary of concepts and terms for the national qualifications system (which, while maintaining its autonomy, should also be compatible with the qualifications systems of other European Union countries), we had to accept the fact that some terms will be completely new to the Polish language, for example, “edukacja pozaformalna” – “non-formal education”. Others are directly copied from English terms – and this is why they sound foreign, at times slightly jarring, and undoubtedly stand apart from the classical forms of Polish terminology. It should be noted that copying English terms into Polish is not always effective. For example, the English term „formal education” translates well into Polish – “edukacja formalna”, whereas the term “formal learning”, when literally turned into Polish, sounds much worse – “uczenie się

formalne". In Polish, the English term "formal learning" is expressed more correctly by using the phrase – "learning in the formal educational system".

2. The terminology related to qualifications in Polish legal acts

In preparing for the modernisation of the national qualifications system, the legal acts regulating qualifications in ten government departments were reviewed in 2012. Legal acts were analysed and, in some cases, the regulations governing implementation of the acts.

The reference point for interpreting individual provisions was the "qualification" as defined by the Recommendation on the EQF. According to this document, "qualification" means "the formal outcome of an assessment and validation process which is obtained when a competent body determines that an individual has achieved learning outcomes to given standards" (Recommendation of the European Parliament and the Council, 2008, Annex 1). "A formal outcome of an assessment" means that a person has received a document (such as a diploma or certificate).⁵⁴ It should be noted that the definition of the word "qualification" as adopted by the Recommendation of the EP on the EQF differs from the common understanding of "qualification" in Polish. In Poland, "qualifications" are understood more as the knowledge and skills required to perform a specific occupation.⁵⁵

The review showed that the term "qualification" generally has a different meaning in the analysed legal acts, and is similar to the more common understanding of the word than its definition in the Recommendation of the EP on the EQF. Only in some cases is the term "qualification" used in a manner corresponding to the EQF terminology. When used in legal acts, the term "qualifications" often means competences (learning outcomes) and generally refers to the knowledge and skills required for a specific job position.

Below are several examples of phrases using the word "qualification":

- qualifications to undertake activities in the field of...
- professional qualifications...
- qualifications to perform work related to...
- qualifications of supervisors...
- qualifications for specific positions...
- qualifications in the professions...
- recognising qualifications...
- qualifications required of teachers...⁵⁶
- certificate of qualifications...

⁵⁴ In practice, attaining „qualifications“ as defined in this way most often results in a significant change in a person’s situation, for example, gaining the right to pursue higher education or the ability to secure work that requires possessing a given qualification (diploma or certificate).

⁵⁵ This is why in Poland it’s said that being awarded a matura certificate “does not provide you with qualifications”.

⁵⁶ In the description of requirements contained in the Resolution of the Minister of National Education of 12 March 2009 on the specific qualifications required of teachers (...), the terms “qualified to teach lessons” (i.e. revalidation and guidance) and “qualified to teach” (religion, for example) are also used in addition to the term “qualifications required to assume the post of a teacher”.

- *diplomas and certificates in international shipping confirming the qualifications granting the right to perform jobs at various levels of responsibility.*

In the analysed legal acts, terms (concepts) are often used interchangeably: occupation, qualification, right, the right to exercise a profession, appointment (to a position), job title, etc. The ways these concepts relate to each other are not always clear.

In the regulations of some legal acts, the legislator only described the activity or the essence of the function (role, position) without giving a name to the resulting qualification. The content of specific provisions often contain the required elements to acknowledge something as a qualification in the meaning of the EQF, but the qualification is hidden in the right to perform a particular type of professional activity, in the right to assume a post, or in the description of successive stages of attaining the right to work in a particular profession.

Qualification names are formulated very differently. Sometimes they are short (e.g., a surgeon), and sometimes they entail an extensive description (e.g., performing welding, heating, soldering, and mechanical work and heat treatment during the manufacture, repair and modernisation of technical equipment and making components used in the manufacture, repair or upgrading of these devices). Sometimes a qualification's name is referenced to a specific institution (e.g., an expert in the Patent Office).

In summarising the results of the analysis, it should be noted that the categories (concepts) and nomenclature used in Polish legal acts are very diverse. The terms and formulations with a certain meaning used in one set of acts often are used differently in other acts. In order to achieve greater integration within Polish qualifications, it is necessary to gradually develop a common understanding of such concepts as: qualification, profession, rights, right to practice a profession, the right to hold a position/post, etc. Only then will it be possible to establish a national Integrated Qualifications Register (IQR) to function on the basis of various legal regulations in specific areas. It should be added that the development of a common meaning of the main terms related to qualifications in legal acts does not necessarily mean the automatic rejection of the traditional terminology used in different professional communities (sectors). For example, the term "section" exists in education law, but when speaking of a specific section in a school, it is customary to use the word „class“; and this does not cause misunderstanding.⁵⁷

3. Resolving the multiple meanings of the terms: formal, non-formal and informal learning

The importance of non-formal education and informal learning is stressed in the documents of the European Union, international institutions (OECD, World Bank) and the Polish government. These documents stipulate that in the perspective of lifelong learning, non-formal education and informal learning should be treated as important ways of attaining new competences, and opportunities for formally

⁵⁷ In education law, "class" means the next year of education. In most schools, there can be several sections in each class, but generally it is said that the school has several first grade classes, second, third..., etc.

recognising such competences should be broadened. The modernised national qualifications system in Poland will also serve this aim. Among other things, implementing the Polish Qualifications Framework and the Integrated Qualifications Register will make it possible – to a greater extent than before – to formally confirm competences in Poland that were attained outside of a traditional school-based education, for example, by learning in the workplace, taking various types of courses and training workshops, and through self-learning.

However, no universally accepted definitions exist of these three terms: formal education, non-formal education and informal learning. Various institutions describe these terms somewhat differently, at times they conflict and in many cases they are ambiguous and therefore useless from the perspective of building systemic solutions. Formal education is often understood as the organised process of education with defined educational aims that can lead to a qualification. Non-formal education is also organised, it can have specified educational aims, but it does not usually conclude with an awarded qualification. The boundary between formal and non-formal education is blurred in many cases. Informal learning is defined as an unorganised process, often without specific educational aims, which can also be a side-effect of other than typical educational activities (work or different leisure activities). Table 1 presents a summary of the various ways these terms may be defined.

Table 1. Various ways of defining formal education, non-formal education and informal learning

	An organised process of learning	Specified educational aims	Learning is intentional (not a side-effect)	Duration of learning	Learning leads directly to the attainment of a qualification
<i>Formal education</i>	yes	yes	yes	<i>usually long (over one year)</i>	<i>yes or no</i>
<i>Non-formal education</i>	yes	<i>yes or no</i>	<i>yes or no</i>	<i>usually short (shorter than one year)</i>	<i>yes or no</i>
<i>Informal learning</i>	no	<i>yes or no</i>	<i>yes or no</i>	<i>not applicable</i>	<i>no</i>

Source: based on Werquin (2007).

During the work on the Polish Qualifications Framework, it was agreed that two criteria would be taken into account in defining the given type of education/learning. The criterion differentiating informal learning from formal and non-formal education is the existence of an entity organising the learning process (learning in an organised form is defined as formal or non-formal education; learning in an unorganised form we call informal learning).

The criterion differentiating formal education from non-formal will be the end result anticipated for a given

educational programme (it is assumed that formal education leads directly to having the learner attain a qualification registered in the Integrated Qualifications Register, whereas non-formal education may not necessarily lead directly to attaining a qualification listed in this register⁵⁸). Table 2 presents the differences between formal education, non-formal education and informal learning.

Table 2. Formal education, non-formal education and informal learning – after implementation of the integrated qualifications system in Poland

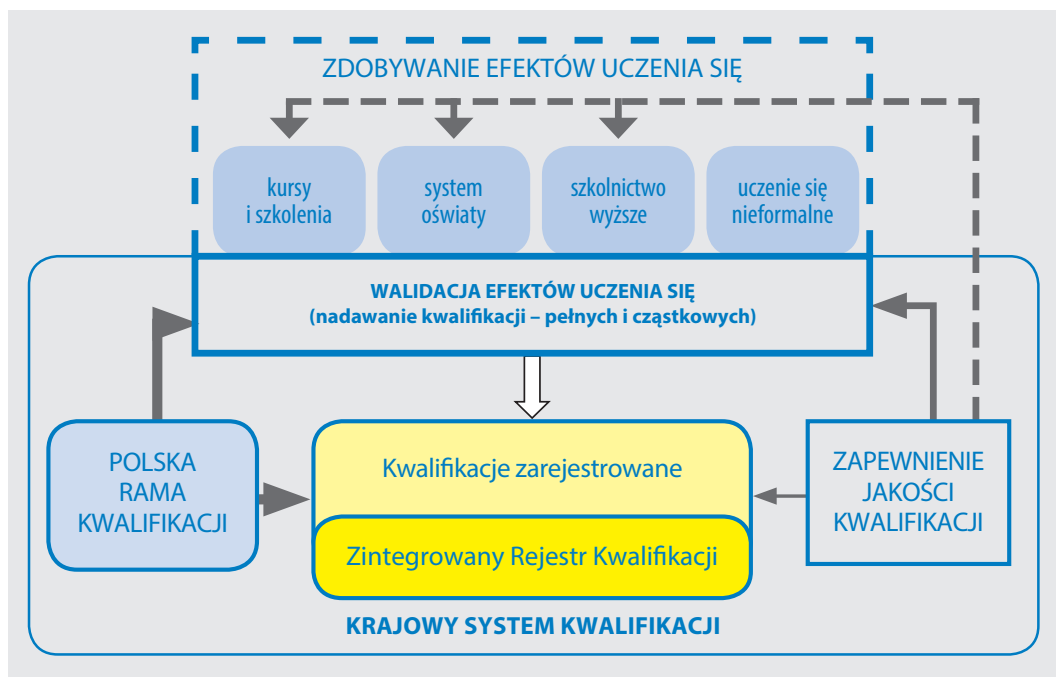
	Organised educational process	Education programme leads to a qualification registered in the IQR	Education programme leads to a qualification not registered in the IQR	Learning is intentional (it is a not a side-effect)
<i>Formal education</i>	yes	yes	no	yes
<i>Non-formal education</i>	yes	no	yes or no	yes
<i>Informal learning</i>	no	no	no	yes or no

The accepted criteria differentiating formal education, non-formal education and informal learning⁵⁹ will help to determine the general principles required in the country for organising non-formal education and the principles of supporting non-formal education and informal learning as part of the lifelong learning policy.

⁵⁸ Non-formal education can lead to attaining a qualification that is registered in the Integrated Qualifications Register.

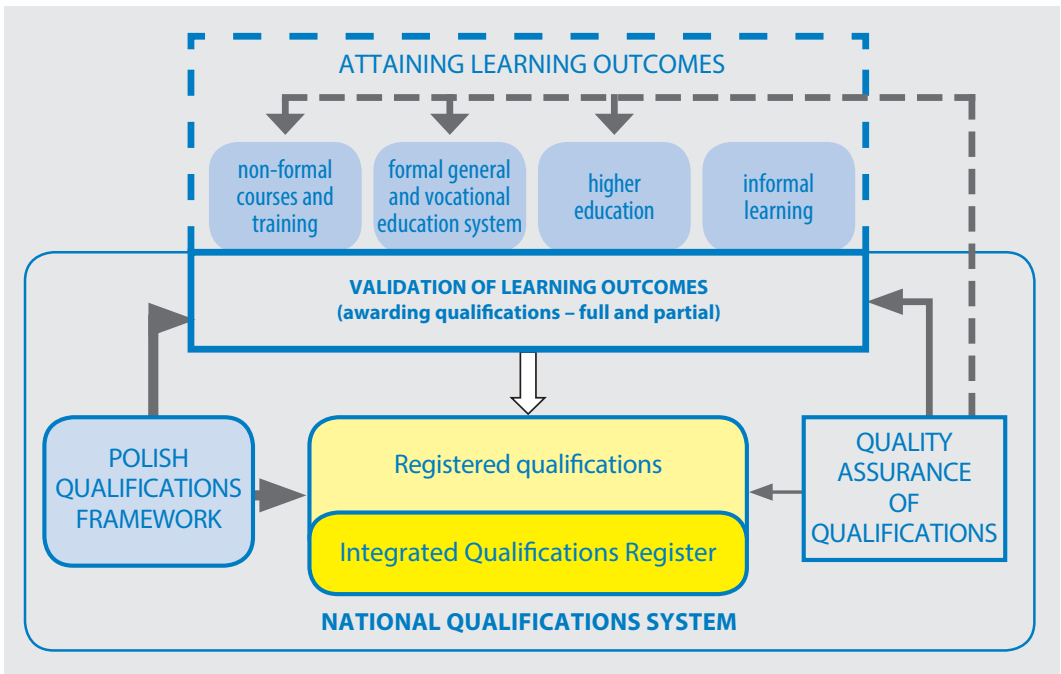
⁵⁹ Until the integrated qualifications system is implemented, formal education will be understood as education and training organised on the basis of legal acts governing the formal general, vocational and higher education systems. Non-formal education will refer to all other organised educational programmes organised outside of the formal general, vocational and higher education systems.

Aneks 4 OGÓLNY SCHEMAT KRAJOWEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI



Źródło: Opracowanie IBE.

Annex 4 GENERAL OVERVIEW OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS SYSTEM



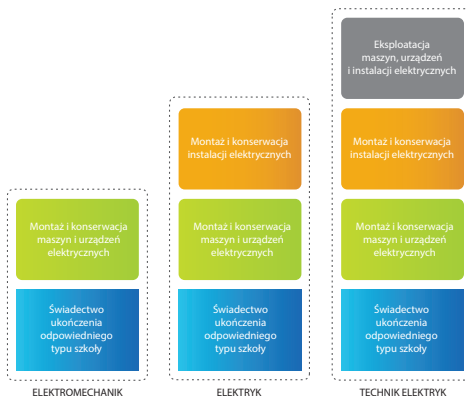
Source: IBE

Aneks 5 ZAWÓD SZKOLNY JAKO KWALIFIKACJA ZŁOŻONA

W ramach reformy szkolnictwa zawodowego wprowadzono nowy sposób ujmowania zawodów szkolnych jako kwalifikacji złożonych z jednej, dwóch lub trzech wyodrębnionych kwalifikacji zawodowych oraz komponentu wykształcenia ogólnego. Otwiera to możliwość zdobywania następnych zawodów, bez potrzeby rozpoczynania nauki każdego zawodu „od początku”, przez dodanie kolejnych, odpowiednio dobranych kwalifikacji do tych już posiadanych⁶⁰.

Rysunek ilustruje tego rodzaju możliwości zdobywania kolejnych zawodów szkolnych: „elektromechanik”, „elektryk”, „technik elektryk”. Po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej i zdobyciu kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie „elektromechanik” („montaż i konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych”) uczeń może kontynuować naukę zawodu na przykład na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Zdobywając kolejną kwalifikację „montaż i konserwacja instalacji elektrycznych”, uczeń uzyskuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie „elektryk”. Jeśli zdobędzie następnie kwalifikację „eksploatacja maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych” oraz świadectwo ukończenia szkoły dającej wykształcenie średnie, uzyska tytuł zawodowy „technika elektryka”.

Zdobywanie następnych zawodów przez dodanie kolejnych kwalifikacji



Źródło: Opracowanie IBE.

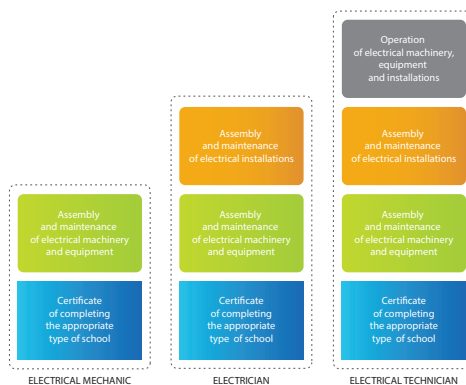
⁶⁰ Na gruncie poprzednio obowiązujących uregulowań zdobycie każdego zawodu szkolnego w każdym wypadku wymagało ukończenia pełnego cyklu kształcenia w danym zawodzie odpowiednio: w zasadniczej szkole zawodowej (2 lub 3 lata kształcenia), w technikum (4 lata kształcenia).

Annex 5 A SCHOOL-LEARNED OCCUPATION AS AN EXAMPLE OF A COMPOUND QUALIFICATION

As part of the vocational education school reform, a new way of understanding occupations learned in schools was introduced – as compound qualifications comprised of one, two or three separate vocational qualifications. A general education component was also introduced. This makes it possible to attain subsequent occupations without having to start the vocational education process from the beginning; successive, appropriately chosen qualifications can be added to those already awarded.⁶¹

The diagram illustrates the way successive school-learned occupations can be attained, based on the examples of: “electrical mechanic”, “electrician” and “electrical technician”. After graduating from basic vocational school and attaining a qualification that is distinguished in the occupation of “electrical mechanic” (e.g. “assembly and maintenance of electrical machinery and equipment”), a pupil can continue training in the occupation through, for example, a vocational qualification course. By attaining the subsequent qualification of “assembly and maintenance of electrical installations”, the pupil is awarded a vocational diploma validating the qualification of “electrician”. If he/she obtains the next qualification – “operation of electrical machinery, equipment and installations” – plus a certificate of completing a school providing secondary education, he/she can achieve the professional title of “electrical technician”.

Attaining successive occupations by adding subsequent qualifications

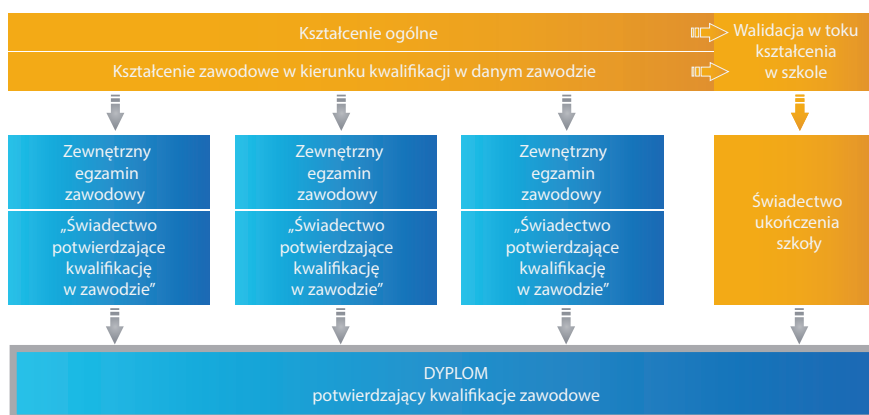


Source: IBE

⁶¹ Previous regulations stated that each school-learned occupation required the completion of a full cycle of education for a given profession in every case. This meant 2-3 years of education in a basic vocational school or 4 years of education in a technical upper secondary school.

Aneks 6 UZYSKIWANIE DYPLOMU POTWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE ZAWODOWE⁶²

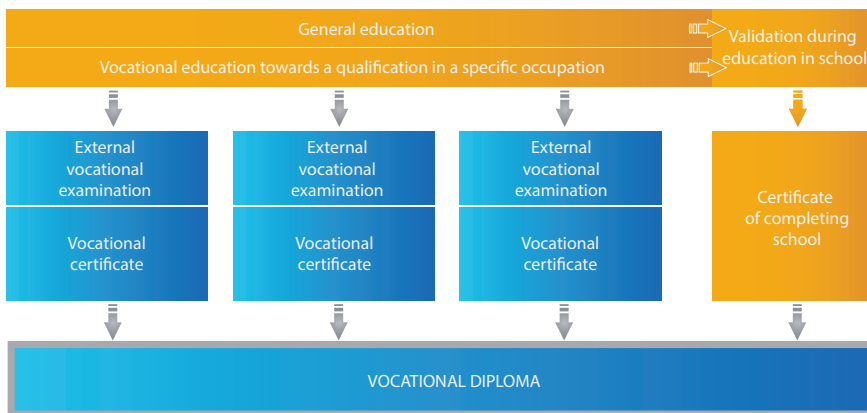
Dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe może otrzymać osoba, która zda egzaminy z zakresu wszystkich kwalifikacji w danym zawodzie oraz posiada poziom wykształcenia wymagany dla danego zawodu. Uczniowie szkół prowadzących kształcenie zawodowe mogą w trakcie nauki w szkole przystępować do egzaminów zewnętrznych (OKE) i uzyskiwać świadectwa potwierdzające poszczególne kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie. Świadectwo ukończenia szkoły zawodowej oraz świadectwa potwierdzające kwalifikacje w zawodzie są podstawą uzyskania dyplomu.



⁶² Przez kształcenie w szkole zawodowej (po 1 września 2012 roku).

Annex 6 **ATTAINING A DIPLOMA TO CONFIRM A VOCATIONAL QUALIFICATION⁶³**

A person can be awarded a vocational diploma after having passed the examinations for all the qualifications in a given profession and after completing the level of education required for the given occupation. Pupils of vocational schools can take external examinations (offered by the District Examination Board) while attending school and obtain vocational certificates for specific qualifications distinguished in an occupation. Possessing a certificate of vocational school completion and a certificate confirming the qualifications of an occupation are the basis for having a diploma awarded.

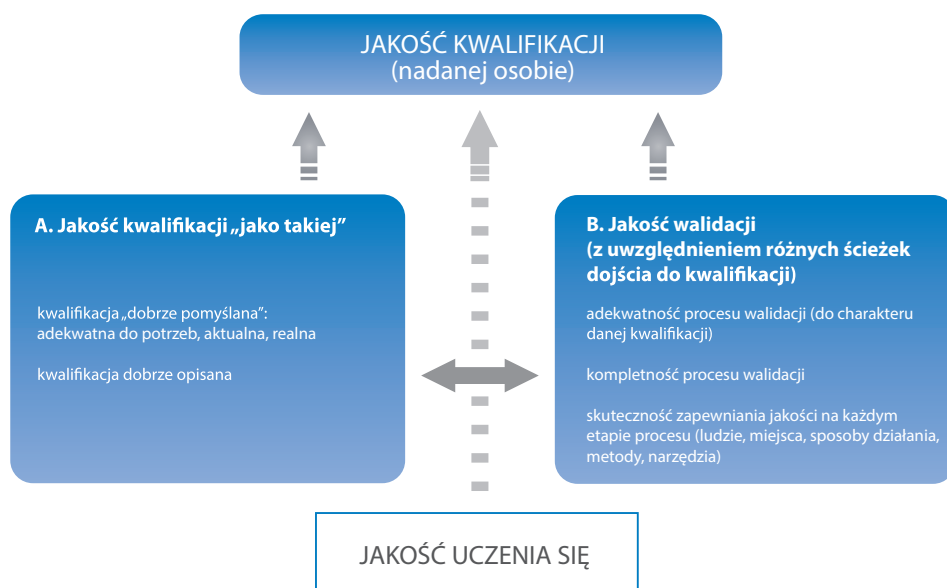


⁶³ Through an educational programme offered in a vocational school (after September 1, 2012).

Aneks 7 ZAPEWNIANIE JAKOŚCI KWALIFIKACJI

W wyniku dyskusji ekspertów oraz debaty społecznej wokół Polskiej Ramy Kwalifikacji uznano za celowe wyodrębnienie trzech głównych grup czynników jakości kwalifikacji. Są to: jakość kwalifikacji „zdefiniowanej”, jakość procesu walidowania oraz jakość procesów nauczania i uczenia się. Zależności te zilustrowano na rysunku.

Czynniki determinujące jakość kwalifikacji



Uwagi:

1. „Dobrze pomyślana” oznacza, że kwalifikacja jest adekwatna do potrzeb, w szczególności osób uczących się i rynku pracy, oraz dostosowana do obiektywnych uwarunkowań – musi być osiągalna w dającym się przewidzieć czasie.
2. Opis kwalifikacji musi zawierać między innymi wyczerpującą informację o efektach uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji.
3. Adekwatność procesu walidacji polega na właściwym dobraniu metod zapewniających dostateczne sprawdzenie, czy efekty uczenia się zostały osiągnięte.
4. Zapewnianie jakości kształcenia (nauczania i uczenia się) stanowi integralny składnik zarządzania

edukacją, ale z punktu widzenia prac nad Polską Ramą Kwalifikacji nie jest zagadnieniem pierwszoplanowym – w perspektywie kwalifikacji w centrum uwagi są bowiem efekty uczenia się, a nie proces kształcenia. W sposób oczywisty jakość procesu kształcenia ma duży wpływ na jakość kwalifikacji, przy czym wpływ ten ma charakter pośredni. Zapewnianie jakości kształcenia nie jest przedmiotem prac nad koncepcją jakości kwalifikacji.

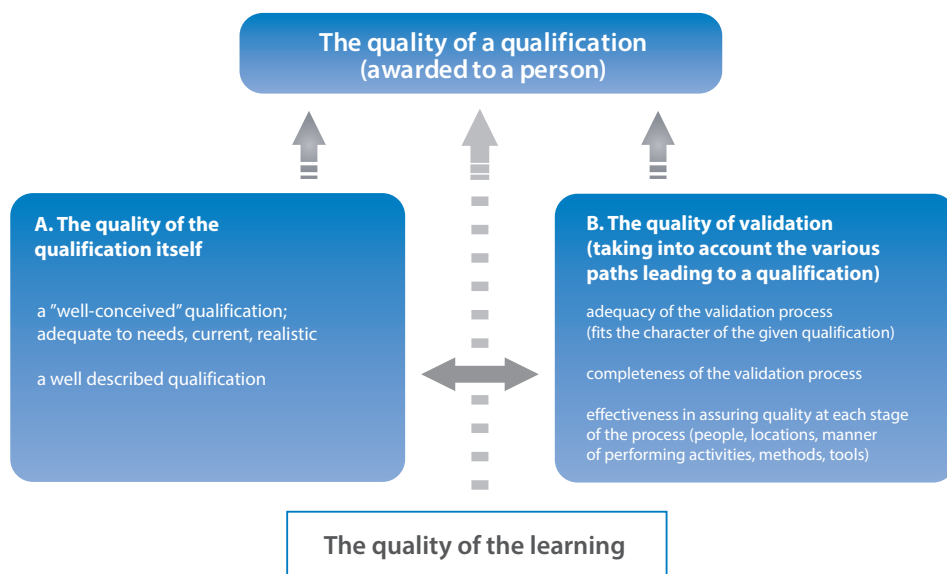
Źródło: Opracowanie IBE.

Annex 7 QUALITY ASSURANCE OF QUALIFICATIONS

Discussions with experts and the public debate on the Polish Qualifications Framework determined that three distinct groups of factors influencing a qualification's qualities should be distinguished. These are: the quality of the "defined" qualification, the quality of the validating process and the quality of the teaching and learning processes. The relations between these factors are illustrated in the diagram.

Factors determining the quality of a qualification

Comments:



1. "Well-conceived" means that the qualification meets needs, particularly of learners and the labour market, and is adapted to objective conditions – it must be able to be achieved within a foreseen amount of time.
2. A qualification's description must include comprehensive information on its required learning outcomes, among others.
3. Adequacy of the validation process is based on the choice of appropriate methods to ensure thorough verification that the learning outcomes have been achieved.
4. Ensuring the quality of the education (teaching and learning) is an integral element of educational management, but from the point of view of the Polish Qualifications Framework, it is not the primary

issue because achieving learning outcomes, and not the educational process, is the central issue from the perspective of a qualification. The educational process obviously plays a large role in a qualification's quality; however, its influence is indirect. Ensuring the quality of education is not the subject of the work on conceptualising the quality assurance of qualifications.

Source: IBE

„Słownik podstawowych terminów dotyczących krajowego systemu kwalifikacji” powstał w toku prac prowadzonych nad Polską Ramą Kwalifikacji w Instytucie Badań Edukacyjnych (IBE). Publikacja stanowi odpowiedź na potrzebę ujednoczenia i doprecyzowania słownictwa związanego z systemem kwalifikacji w Polsce. Autorzy słownika są przekonani o tym, że spójny język opisu nowej rzeczywistości jest koniecznym warunkiem pomyślnego wprowadzenia zmian w polskiej edukacji. Słownik uwzględnia zarówno terminologię ustaloną w polskim raporcie referencyjnym, przyjętym 15 maja 2013 roku przez Komitet ds. Europejskich, jak i propozycje uczestników debaty społecznej, odbywającej się w IBE w latach 2011–2013.

“A Glossary of Key Terms related to the National Qualifications System” was developed at the Educational Research Institute (IBE) while working on the Polish Qualifications Framework. The glossary responds to the need to define the terms and harmonise the vocabulary related to the qualifications system in Poland. The authors of the glossary believe that consistent terminology describing this new reality is essential to successfully change Polish education. The glossary includes both the terminology established for the Polish referencing report, which was accepted by the Committee for European Affairs on May 15, 2013, as well as the proposals of the participants in the public debate conducted by IBE from 2011 to 2013.

www.ibe.edu.pl

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu Badań Edukacyjnych jest prowadzenie analiz, badań i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut uczestniczy w realizacji międzynarodowych przedsięwzięć badawczych (w tym PIAAC, PISA, TALIS, ESLC, SHARE, TIMSS i PIRLS) oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

The Educational Research Institute

The Educational Research Institute strengthens evidence-based education policy and practice in Poland by conducting research, analyses and other related activities in the field of education.

The Institute conducts large-scale international assessments including PIAAC, PISA, TALIS, ESLC, SHARE, TIMSS and PIRLS, as well as projects co-financed by the European Social Fund of the European Union.

Instytut Badań Edukacyjnych

www.ibe.edu.pl | www.kwalifikacje.edu.pl

krkbiuro@ibe.edu.pl

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Egzemplarz bezpłatny